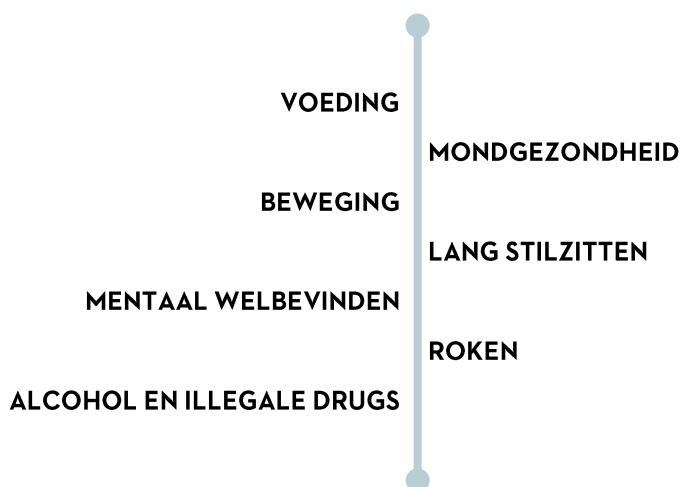

DE PREVENTIEPEILING IN HET BASISONDERWIJS 2022

RAPPORT

THEMATISCH PREVENTIEF GEZONDHEIDSBELEID

VAN WIE GAAT DIT RAPPORT UIT?

De Preventiepeiling wordt uitgevoerd door het [Vlaams Instituut Gezond Leven vzw](#), in opdracht van het [Departement Zorg](#).

In samenwerking met:

- het Vlaams Expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD)
- het Expertisecentrum Val- en Fractuurpreventie Vlaanderen (EVV)
- het Vlaams Instituut Mondgezondheid (Gezonde Mond)
- de Vlaamse Lokale Gezondheidsoverleggen (Logo's)

VOOR WIE IS DIT RAPPORT BEDOELD?

Dit rapport is bedoeld voor al wie de volledige resultaten van de Preventiepeiling in het basisonderwijs wil raadplegen.

Wie een beknopter overzicht wil van de resultaten, kan de [factsheet](#) van de Preventiepeiling in het basisonderwijs raadplegen.

Wie nuttige tips wil en links naar ondersteuningsmaterialen en methodieken om zelf mee aan de slag te gaan, kan de [inspiratiegids](#) voor een kwaliteitsvol preventief gezondheidsbeleid in het basisonderwijs raadplegen.

HOE IS DIT RAPPORT OPGEBOUWD?

In dit rapport bespreken we de resultaten van het 'thematisch' preventief gezondheidsbeleid in het basisonderwijs. Het rapport is opgebouwd rond de gezondheidsthema's die bevraagd worden in de Preventiepeiling in het basisonderwijs.

Per gezondheidsthema vind je:

- een overzicht van de kwaliteitscriteria voor een preventief gezondheidsbeleid
- een bespreking van de resultaten van de kwaliteitscriteria
- waar mogelijk, een vergelijking met de resultaten van de vorige editie (2019)

In de [BIJLAGEN](#) van het rapport kunnen de resultaten van de vragen die niet gelinkt zijn aan een kwaliteitscriterium teruggevonden worden per gezondheidsthema.

INHOUD

INLEIDING	5
Wat is de preventiepeiling?	6
Methodologie.....	10
VOEDING	17
Kwaliteitscriteria.....	18
Resultaten	20
Samenvatting	36
MONDGEZONDHEID	39
Kwaliteitscriteria.....	40
Resultaten	41
Samenvatting	45
BEWEGING	47
Kwaliteitscriteria.....	48
Resultaten	49
Samenvatting	61
LANG STILZITTEN	64
Kwaliteitscriteria.....	65
Resultaten	66
Samenvatting	73
MENTAAL WELBEVINDEN	75
Kwaliteitscriteria.....	76
Resultaten	78
Samenvatting	89
ROKEN	92
Kwaliteitscriteria.....	93
Resultaten	94
Samenvatting	102

ALCOHOL EN ILLEGALE DRUGS	104
Kwaliteitscriteria	105
Resultaten	106
Samenvatting	110
BIJLAGEN	112
Bijlage 1. De impact van COVID-19	113
Bijlage 2. Resultaten extra vragen.....	117
COLOFON.....	128

INLEIDING

WAT IS DE PREVENTIEPEILING?

De **Preventiepeiling** (vroeger: indicatorenbevraging) is een driejaarlijkse vragenlijststudie die peilt naar het **preventieve gezondheidsbeleid** in scholen, ondernemingen, steden en gemeenten, kinderopvanginitiatieven en zorg- en welzijnsinstellingen in Vlaanderen en Brussel. Met de vragenlijst monitoren we in deze 'settings' hoe (veel) de organisaties, instellingen en voorzieningen inzetten op verschillende **preventieve gezondheidsthema's** (bv. voeding, beweging, mentaal welbevinden) en hoe ze ervoor zorgen dat hun beleid succesvol is. Zo krijgen overheden (bv. Vlaams, ook over beleidsdomeinen

heen, en lokaal), de preventieve gezondheidssector, en de organisaties uit de setting zelf (bv. de basisscholen) een zicht op de stand van zaken en evoluties.

Het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw voert de Preventiepeiling uit in opdracht van het Departement Zorg en in samenwerking met verschillende partners: het Vlaams Expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD), het Expertisecentrum Val- en Fractuurpreventie Vlaanderen (EVV), Vlaams Instituut Mondgezondheid (Gezonde Mond) en de Vlaamse Lokale Gezondheidsoverleggen (Logo's).

5 SETTINGS, 12 BEVRAGINGEN

De Preventiepeiling wordt afgenomen in 5 hoofdsettings, die in sommige gevallen bestaan uit meerdere subsettings. In totaal worden er 12 verschillende vragenlijsten opgesteld, telkens specifiek gericht op 1 van de bevraagde (sub)settings.

Onderwijs

- Basisonderwijs
- Secundair onderwijs
- Hoger onderwijs

Werk

Lokale besturen

Zorg en welzijn

- Lokale dienstencentra
  - Jeugdhulp
  - Ouderenzorg
- Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW)
- Voorzieningen voor personen met een handicap

Kinderopvang

- Voor baby's en peuters
- Voor schoolgaande kinderen

2 LUIKEN

De Preventiepeiling bestaat uit 2 luiken: het thematische luik en het algemene luik. Sinds deze editie zijn deze luiken opgesplitst in 2 aparte bevestigingen die op een verschillend moment worden afgenomen.

Thematisch luik

In het thematische deel peilen we naar hoe(veel) de settings inzetten op de volgende gezondheidsthema's: voeding, beweging, lang stilzitten, mentaal welbevinden, alcohol, illegale drugs, valpreventie en mondgezondheid. Dit zijn de gezondheidsthema's die opgenomen zijn in de [Vlaamse gezondheidsdoelstelling](#) 'De Vlaming leeft gezonder in 2025'.

Niet alle thema's worden in elke setting bevestigd. Per setting werd nagegaan welke thema's relevant zijn voor de doelgroep binnen elke setting. In de Preventiepeiling in het basisonderwijs bevestigden we alle thema's, behalve valpreventie.

Dit rapport geeft de resultaten weer van de thematische bevestiging.

Binnen elk thema

worden er vragen gesteld die betrekking hebben op 1 van de [4 preventiestrategieën](#) die een organisatie (bv. school) kan toepassen in haar acties, en die als basis dienen voor het preventieve gezondheidsbeleid rond elk thema.

Binnen elk gezondheidsthema is de set vragen opgebouwd rond een aantal criteria voor een kwaliteitsvol preventief gezondheidsbeleid. Deze kwaliteitscriteria vatten samen welke initiatieven, maatregelen en faciliteiten deel uitmaken van een kwaliteitsvol preventief beleid voor het betreffende thema.

Algemeen luik

In het algemene luik van de Preventiepeiling kijken we naar het algemene preventieve gezondheidsbeleid. De kwaliteit daarvan schatten we in aan de hand van een aantal [succesfactoren](#), bv. deskundigheid, communicatie, samenwerking, tijd en middelen. Zet je als school in op meerdere succesfactoren, dan verhoog je de kans dat je gezondheidsbeleid goed in elkaar zit.

Het algemene deel van de bevestiging in het basisonderwijs wordt afgenomen eind 2023.

De resultaten van het algemeen deel worden gepubliceerd in een apart rapport, terug te vinden op www.preventiepeiling.be.

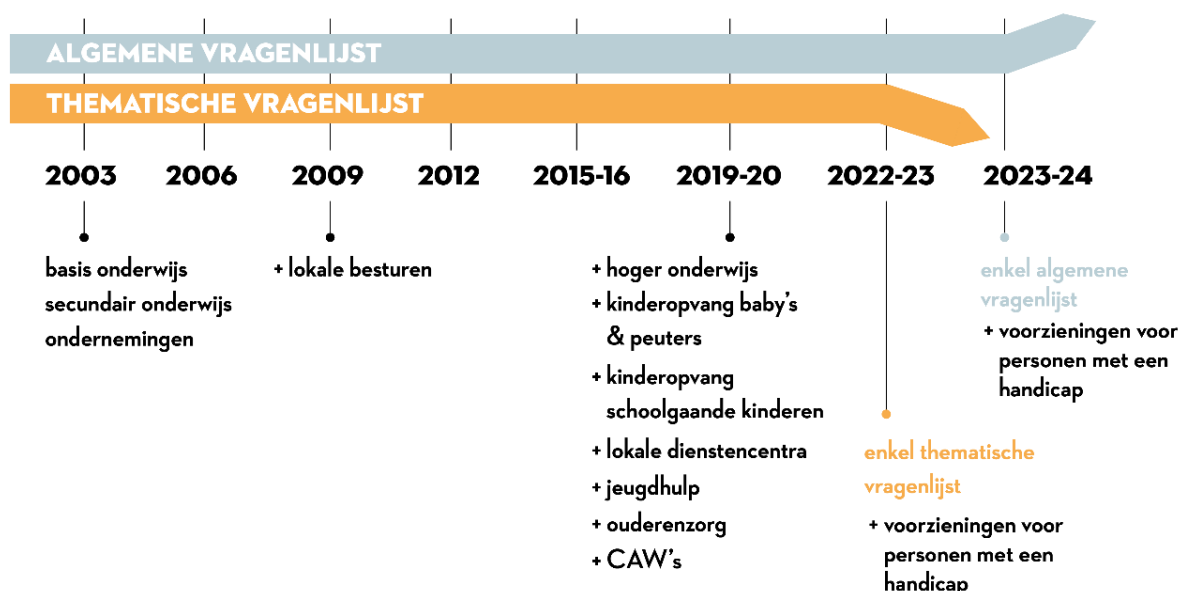
EVOLUTIE SINDS 2003

De Preventiepeiling is geen eenmalige bevraging, maar wordt sinds 2003 ongeveer driejaarlijks herhaald. Bij de eerste editie in 2003 werden er 3 verschillende settings bevestigd, waaronder ook basisonderwijs.

Ondertussen zijn we toe aan de zevende editie en onderzoeken we het preventieve gezondheidsbeleid in 5 hoofdsettings, met een aantal subsettings (goed voor in totaal 12 bevragingen). De subsetting 'voorzieningen voor personen met een handicap' wordt in 2023/2024

voor het eerst bevestigd. Voor basisonderwijs was dit de zevende editie van de Preventiepeiling.

De voorbije edities peilden we in 1 vragenlijst zowel naar het thematische gezondheidsbeleid als naar het algemene gezondheidsbeleid. Vanaf de huidige editie is de vragenlijst opgesplitst over 2 meetpunten: het thematische gezondheidsbeleid wordt bevestigd in 2022-2023, het algemene gezondheidsbeleid in 2023-2024.

2 DOELSTELLINGEN

Doelstelling 1: het preventieve gezondheidsbeleid in Vlaanderen monitoren

De Vlaamse overheid gebruikt de resultaten van de Preventiepeiling om de realisatie van de gezondheidsdoelstelling 'De Vlaming leeft gezonder in 2025' te monitoren. Op basis van de resultaten kan de overheid bovendien haar eigen preventieve gezondheidsbeleid gericht verder uitwerken en de nodige acties ondernemen.

Ook voor de preventieve gezondheidssector zijn de resultaten een leidraad om mee aan de slag te gaan. Ze kunnen helpen om prioriteiten te stellen en acties te bepalen.

Doelstelling 2: actoren uit de settings informeren, inspireren en inzichten bieden

Met de Preventiepeiling wil het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw ook alle betrokken actoren uit de verschillende settings informeren over de kwaliteit van, en werkpunten voor, het preventieve gezondheidsbeleid bij de betreffende settings.

De resultaten bieden inzicht in wat al goed loopt en wat nog beter kan. Organisaties die aan de slag willen gaan met hun preventieve gezondheidsbeleid, kunnen bij de Vlaamse Logo's, het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw, het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs, het Vlaams Instituut Mondgezondheid en het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen terecht voor informatie, ondersteunend materiaal en vorming.

METHODOLOGIE

OPZET EN UITVOERING

De vragenlijst van 2019 vormde de basis voor de opmaak van de vragenlijst van 2022. Deze werd in 3 stappen geoptimaliseerd door de verantwoordelijke Preventiepeilingmedewerker. Verschillende soorten experts waren hierbij betrokken: thema-experten voeding, beweging, lang stilzitten, roken en mentaal welbevinden (vanuit het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), thema-experten alcohol en illegale drugs (vanuit het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs - VAD), thema-experten mondgezondheid (vanuit het Vlaams Instituut Mondgezondheid) en relevante partners van de setting zelf (Departement Onderwijs, de pedagogisch begeleiders/adviseurs van de onderwijsschools en de Logo's).

FASE 1 Kwaliteitscriteria voor een thematisch preventief gezondheidsbeleid

In een eerste fase formuleerden de thema-experten kwaliteitscriteria voor elk gezondheidsthema binnen de Preventiepeiling basisonderwijs. Deze kwaliteitscriteria omvatten de **meest effectieve manieren** voor basisscholen om in te zetten op de thema's voeding, mondgezondheid, beweging, lang stilzitten, mentaal welbevinden, roken, alcohol en illegale drugs naar hun leerlingen toe. Ze zijn gebaseerd op bevindingen uit wetenschappelijk onderzoek en praktijkervaring.

Met de kwaliteitscriteria voor een thematisch preventief gezondheidsbeleid slaat de Preventiepeiling deze editie een nieuwe weg in. Waar in voorgaande edities de kwaliteit van de verschillende preventieve acties in de vragenlijst werd beoordeeld via een puntensysteem, wordt nu gekozen voor een beknopte en heldere set van kwaliteitscriteria waaraan organisaties wel of niet voldoen. Met de introductie van de kwaliteitscriteria bieden we een wetenschappelijk onderbouwde, transparante en eenduidige manier om de kwaliteit van het preventieve beleid voor elk gezondheidsthema te onderzoeken en te rapporteren.

De kwaliteitscriteria werden als maatstaf gehanteerd om de bestaande vragenlijst in te korten en te optimaliseren. Ze zorgen namelijk voor een duidelijker onderscheid tussen de *must know*-vragen (= vragen die rechtstreeks gelinkt zijn aan een kwaliteitscriterium) en de *nice to know*-vragen (=bijvragen of specifieke vragen om bepaalde zaken meer in detail in kaart te brengen). In het rapport ligt de focus op de bespreking van de kwaliteitscriteria en de antwoorden op de bijhorende *must know*-vragen. De antwoorden op de *nice to know*-vragen geven we weer in de **BIJLAGEN**.

FASE 2 Feedback stakeholders uit de setting

In de tweede fase werden de kwaliteitscriteria en de bijhorende vragen en antwoordopties afgetoetst met stakeholders en partners van het basisonderwijs, namelijk met het Departement Onderwijs, de pedagogisch begeleiders/adviseurs van de onderwijsschools en de Logo's. We vroegen hen om vanuit hun voeling en ervaring met het basisonderwijs feedback te geven op de haalbaarheid van de opgestelde criteria en de mate waarin deze in lijn zijn met de dagdagelijkse realiteit van de basisscholen.

FASE 3 Terugkoppeling naar thema-experten en vragenlijst finaliseren

In de derde en laatste fase koppelden we de feedback van de stakeholders en partners terug naar de thema-experten. Vervolgens werden de criteria en de bijhorende vragen gefinaliseerd. Hierbij werd een evenwicht gezocht tussen de vragen niet te veel aanpassen met oog op vergelijkbaarheid met de vorige editie (2019), maar wel aanpassen wanneer dit de kwaliteit van de bevroegde informatie ten goede kwam.

Als gevolg van de optimalisatie van de vragenlijst van 2022 zijn niet alle vragen hetzelfde gebleven, waardoor niet alle vragen uit deze editie vergelijkbaar zijn met de vorige editie (2019). Bij de beschrijving van de resultaten halen we telkens aan wanneer de vergelijking met de vorige editie niet mogelijk was.

Uitnodiging en herinneringsmail(s)

Alle contactpersonen binnen de 2.687 basisscholen werden via e-mail uitgenodigd om deel te nemen aan de Preventiepeiling. De contactgegevens staan in een lijst die het Departement Onderwijs en Vorming beheert. Naast de contactgegevens beschikken we op die manier ook over enkele demografische gegevens, zoals het aantal leerlingen en de aangeboden onderwijsgraden.

De vragenlijst stond open van 7 september 2022 tot en met 7 december 2022. In deze periode werden er 3 herinneringsmails verstuurd naar de basisscholen die de vragenlijst nog niet of slechts gedeeltelijk hadden ingevuld. Daarnaast werd een Facebook- en Instagramcampagne opgezet en maakten een groot aantal partners de bevraging mee bekend via hun nieuwsbrief en op sociale media.

Respons

Het eerste thema in de vragenlijst – *voeding* – werd door 473 basisscholen volledig ingevuld (18%). Doorheen de vragenlijst zijn er 42 respondenten (1,6%) uitgevallen (zie [grafiek 1](#)).

Tijdens de vorige editie (2019) namen 387 van de totale populatie van 2.635 basisscholen deel aan de bevraging (15%). Ten opzichte van de vorige editie is het responspercentage dus gelijk gebleven.

We gingen na in welke mate de deelnemende groep basisscholen de totale populatie weerspiegelt voor de kenmerken¹ onderwijstype, onderwijsniveau, onderwijsnet, aantal leerlingen, percentage indicatorleerlingen, ligging en provincie. Op de verdeling van provincie na, komt de verdeling van alle kenmerken overeen met die van de totale populatie scholen. Binnen de verschillende provincies zijn de scholen uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest licht ondervertegenwoordigd in de groep respondenten. Voor meer details, zie [settingkenmerken van de deelnemende scholen \(p.12\)](#).

¹ Chi-kwadraat testen werden uitgevoerd om de verdeling in de groep respondenten te vergelijken met die in de populatie.

² Er zijn meerdere redenen waarom er geen statistische analyses uitgevoerd werden. Ten eerste is het klassieke arsenaal aan statistische tests bedoeld voor data die verkregen werden door het bevragen van steekproeven, en niet geschikt voor het analyses van de

Invulprocedure

Aan de hand van een infographic in de uitnodigingsmail en op de startpagina van de bevraging kregen de basisscholen een overzicht van wie de bevraging het best kon invullen, welke documenten van pas konden komen bij het invullen, welke personen of diensten konden helpen en hoelang het invullen zou duren.

Daarnaast gaven we informatie over het feit dat alle antwoorden anoniem verwerkt worden, over de mogelijkheid om de vragenlijst tussendoor te pauzeren en over de FAQ-pagina voor deelnemers die nog bijkomende vragen hadden over de Preventiepeiling.

Sommige basisscholen bestaan uit verschillende scholen (of vestigingen) met een uniek instellingsnummer. Respondenten kregen de mogelijkheid om de vragenlijst 1 keer in te vullen voor de verschillende instellingsnummers samen, op voorwaarde dat hetzelfde preventieve gezondheidsbeleid van toepassing was op de leerlingen van alle scholen.

Interpretatie van de resultaten

Dit rapport geeft de resultaten van 2022 weer en vergelijkt bepaalde bevindingen met de resultaten van 2019.

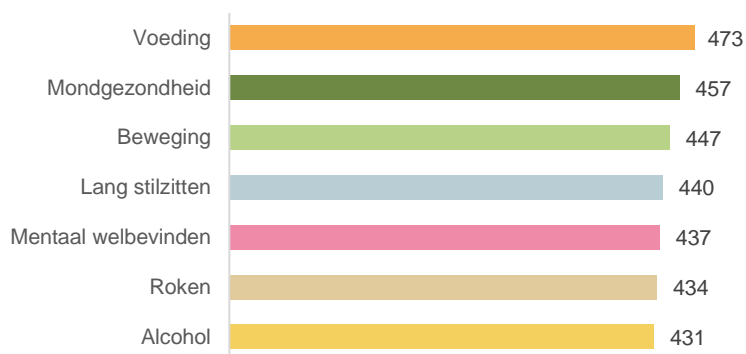
Bij het vergelijken van de data werden geen statistische analyses uitgevoerd². Er werd voor gekozen om van een daling of stijging te spreken zodra het verschil 5% of meer bedroeg. Hierbij is het dus niet uit te sluiten dat het verschil op toeval berust.

Omdat de volledige populatie basisscholen uitgenodigd werd om deel te nemen aan de bevraging (=populatiebevraging) kan de minimale responsgrootte niet statistisch berekend worden zoals bij een steekproefbevraging. We gaan er in dit rapport vanuit dat het responspercentage van 22%, in combinatie met de representatieve verdeling van 7 settingkenmerken (behalve een iets kleiner aandeel scholen gelegen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest), volstaat om de resultaten te veralgemenen naar de volledige populatie basisscholen.

resultaten van populatiebevragingen. Bovendien zijn de meeste tests bedoeld voor ofwel cross-sectionele studies ofwel longitudinale studies. In het geval van de Preventiepeiling in het basisonderwijs is er een gedeelde overlap tussen de 2 edities, waardoor het noch om een zuiver cross-sectioneel, noch om een zuiver longitudinaal onderzoek gaat.

1 Aantal basisscholen dat de vragenlijst invulde, per thema

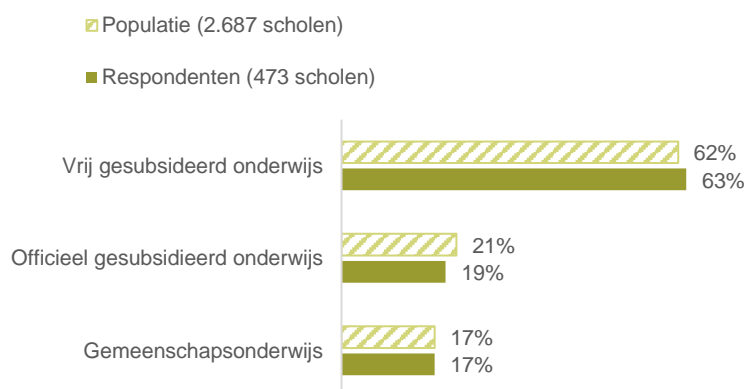
SETTINGKENMERKEN VAN DE DEELNEMENDE SCHOLEN

Hieronder vergelijken we voor een aantal kenmerken de verdeling in de groep respondenten met de verdeling in de populatie (alle basisscholen). De verdeling werd statistisch getest door middel van χ^2 -testen, en dit voor elk thema (= voor de groep respondenten die dat thema volledig invulden, zie [grafiek 1](#)).

Onderwijsnet

De verdeling van de scholen over de onderwijsnetten, namelijk het vrij gesubsidieerd onderwijs (63% vs. 62% in de populatie), het officieel gesubsidieerd onderwijs (19% vs. 21% in de populatie) en het gemeenschapsonderwijs (17% vs. 17% in de populatie) komt overeen met de verdeling in de populatie. Voor het kenmerk onderwijsnet vormt de groep respondenten dus een goede weerspiegeling van de populatie.

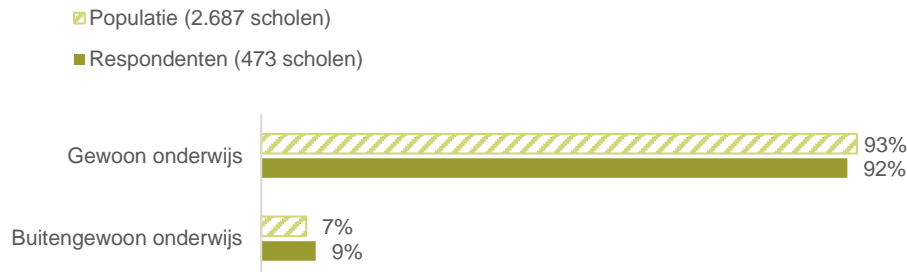
2 Verdeling van de verschillende onderwijsnetten in de populatie vs. in de groep respondenten

Onderwijstype

De verdeling van de scholen over de onderwijstypes gewoon onderwijs (92% vs. 93% in de populatie) en buitengewoon onderwijs (9% vs. 7% in de populatie) komt overeen met de verdeling in de populatie. Op het vlak van onderwijstype is de groep respondenten dus een goede weerspiegeling van de populatie.

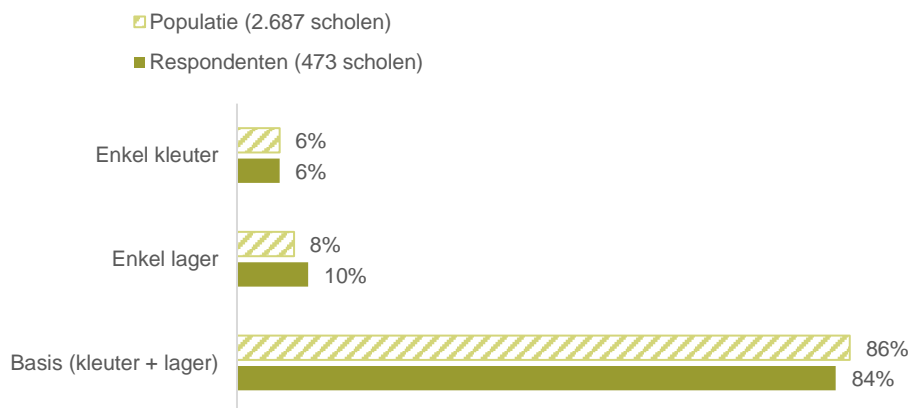
3 Verdeling van onderwijstype in de populatie vs. in de groep van respondenten

Onderwijsniveau

De verdeling van de scholen over de onderwijsniveaus, namelijk enkel kleuteronderwijs (6% vs. 6% in de populatie), enkel lager onderwijs (10% vs. 8% in de populatie) en basisonderwijs (kleuter + lager) (84% vs. 86% in de populatie) komt overeen met de verdeling in de populatie. Voor het kenmerk onderwijsniveau vormt de groep respondenten dus een goede weerspiegeling van de populatie.

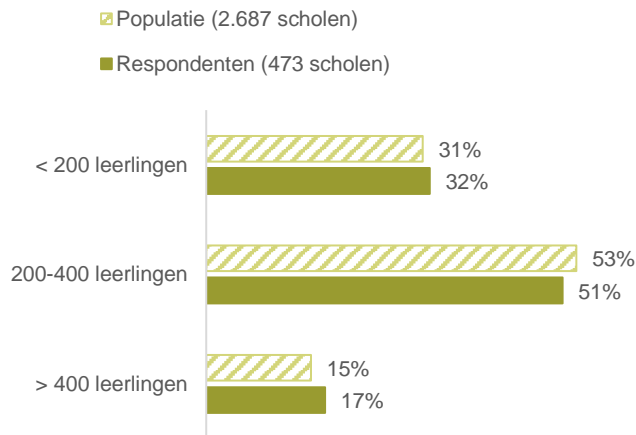
4 Verdeling van onderwijsniveau in de populatie vs. in de groep respondenten

Aantal leerlingen

De verdeling van de scholen volgens grootte (d.w.z. aantal leerlingen) komt overeen met de verdeling in de populatie. Het kenmerk 'aantal leerlingen' is dus evenredig weerspiegeld in de groep respondenten t.o.v. de populatie.

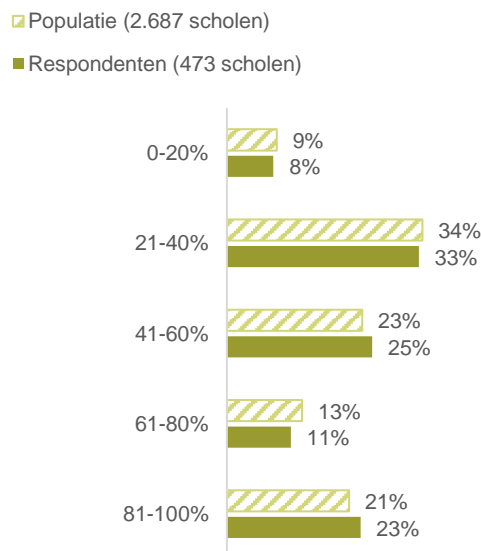
5 Verdeling van het kenmerk 'aantal leerlingen' in de populatie vs. in de groep respondenten

Percentage indicatorleerlingen

De verdeling van de scholen volgens het percentage indicatorleerlingen komt overeen met de verdeling in de populatie. Voor dit kenmerk vormt de groep respondenten dus een goede weerspiegeling van de populatie.

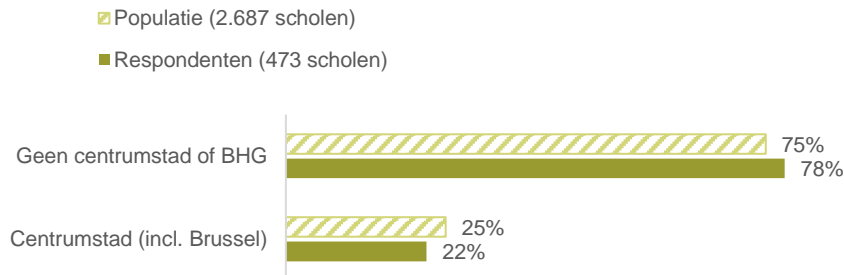
6 Verdeling van het kenmerk 'percentage indicatorleerlingen' in de populatie vs. in de groep respondenten

Ligging

De ligging van de scholen, in een niet-centrumstad of in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (excl. Stad Brussel) (78% vs. 75% in de populatie) enerzijds en in een centrumstad (incl. stad Brussel) (22% vs. 25% in de populatie) anderzijds, komt overeen met de ligging van de scholen in de populatie. Voor het kenmerk 'ligging' vormt de groep respondenten dus een goede weerspiegeling van de populatie.

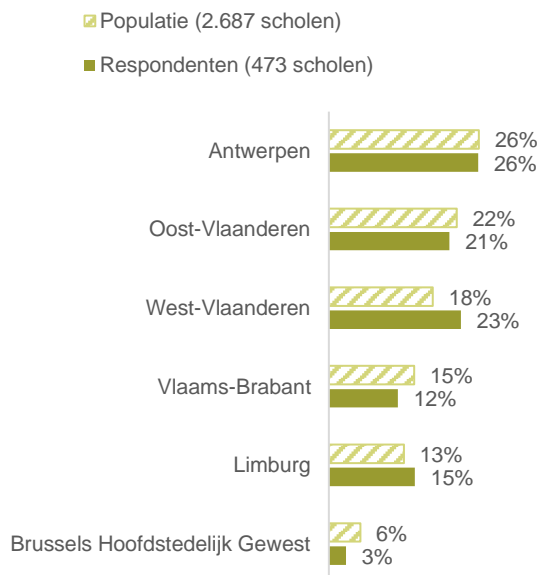
7 Verdeling van het kenmerk ligging in de populatie vs. in de groep respondenten

Provincie

De verdeling volgens provincie komt overeen met de verdeling in de populatie, behalve voor de scholen gelegen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De groep scholen uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is licht ondervertegenwoordigd in de respondenten in vergelijking met de populatie.

8 Verdeling van het kenmerk provincie in de populatie vs. in de groep respondenten

*De bovenstaande grafieken geven de verdeling van de settingkenmerken weer in de grootste groep respondenten, namelijk alle respondenten die het eerste thema van de vragenlijst (voeding) volledig hebben ingevuld. De verdeling van de kenmerken blijft nagenoeg hetzelfde voor de kleinere groepen respondenten die de volgende thema's volledig hebben ingevuld.

FUNCTIE VAN DE INVULLERS

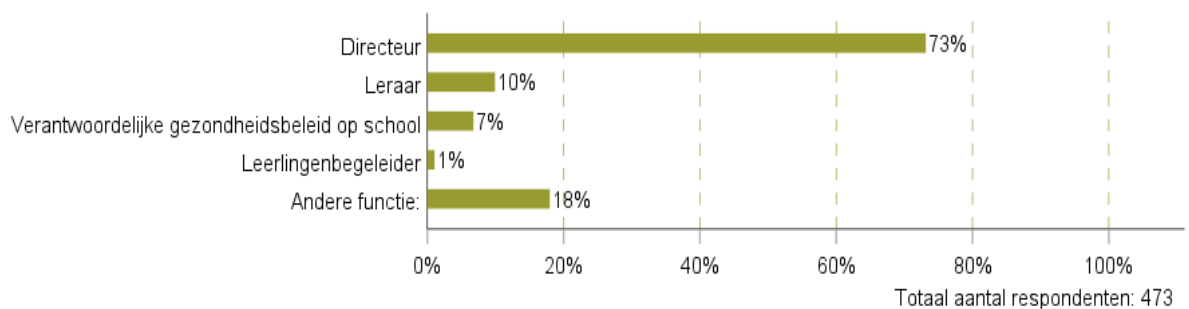
Veruit de meeste respondenten zijn directeur van de school (73%). Daarnaast zien we dat vooral leraars (10%) en personeel met als functie 'verantwoordelijke gezondheidsbeleid op school' (7%) de vragenlijst invulden.

Een groot aandeel van de respondenten geeft aan dat ze (ook) een "andere" functie hebben. Het gaat hierbij vooral om:

- preventieadviseur of contactpersoon preventie (9%)
- beleidsondersteuner (3%)
- zorgcoördinator (3%)

9 Wat is jouw functie binnen de school?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

VOEDING

473

DEELNEMENDE
SCHOLEN

KWALITEITSCRITERIA

BASISKWALITEITSCRITERIA

- 1 | Gezonde voeding komt minstens in verschillende leerjaren/kleuterklassen als gezondheidsthema aan bod.
- 2 | Leerkrachten van verschillende leerjaren of kleuterklassen* stemmen de lessen, projecten of andere educatieve activiteiten over het thema gezonde voeding op elkaar af.
*d.w.z. tussen de verschillende leerjaren (bv. 1^e en 6^e) of tussen de verschillende kleuterklassen (bv. 1^e en 3^e)
- 3 | De school communiceert actief* naar leerlingen of ouders over afspraken en/of regels** om gezonde voeding te stimuleren bij leerlingen.
* Actief communiceren is meer dan louter een vermelding in het reglement.
**bv. over het drinken van water tijdens de les, over het ontmoedigen van het meebrengen van vetrijke of gesuikerde dranken en tussendoortjes naar school, over het aanmoedigen van gezonde traktaties bij speciale gelegenheden, zoals verjaardagen etc.
- 4 | De leerlingen mogen water drinken gedurende de hele les.
- 5 | Er is dagelijks gratis (kraan)water beschikbaar.
- 6 | De school biedt dranken uit het uitdoofbeleid* nooit of enkel bij speciale gelegenheden aan.
* Dit zijn: gezoete melk/ calciumverrijkte sojadrink, (versgeperst) fruitsap en gesuikerde fruitdranken en –nectars (bv. Capri-Sun)
- 7 | De school biedt minstens 1 tussendoortje uit het aanmoedigingsbeleid* minstens wekelijks aan.
*Dit zijn: vers fruit, verse groenten als tussendoortje of ongezoete yoghurt natuur of alternatief op basis van soja natuur (ongezoet en calciumverrijkt) of ongezoete verse kaas natuur.
- 8 | De school biedt tussendoortjes uit het uitdoofbeleid* nooit of enkel bij speciale gelegenheden aan.
*Dit zijn: koeken met chocolade of vulling, koffiekoeken, croissants, donuts, worstenbroodje als tussendoortje, wafels, cake, taart, snoep en chocolade en zoute snacks (bv. chips of gezouten nootjes).
- 9 | De school heeft procedures voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond voeding*.
*bv. diabetes, allergieën
- 10 | De school verwijst leerlingen met een probleem m.b.t. voeding* door naar interne of externe begeleiding.
*bv. overgewicht, eetstoornissen

KWALITEITSCRITERIA AANBOD WARME MAALTIJDEN

- 1 | De school biedt bij de warme maaltijden dagelijks een volwaardige groenteportie* aan.
*Dit is een half bord.
- 2 | De school biedt bij de warme maaltijden minstens 1 keer per week een plantaardige vleesvervanger* aan.
*Dit zijn bv. peulvruchten (bv. kikkererwten, rode of witte bonen), tofu of quorn. **Let op:** hiermee bedoelen we geen groenteburgers.
- 3 | De school biedt bij de warme maaltijden minder dan 1 keer per week gefrituurde aardappelproducten aan.

*Goed om te weten: we berekenen de criteria voor warme maaltijden afzonderlijk van de basiscriteria voor voeding omdat niet alle scholen warme maaltijden aanbieden aan de leerlingen. 239 scholen (= 50%) gaven aan warme maaltijden te voorzien.

RESULTATEN

BASISKWALITEITSCRITERIA

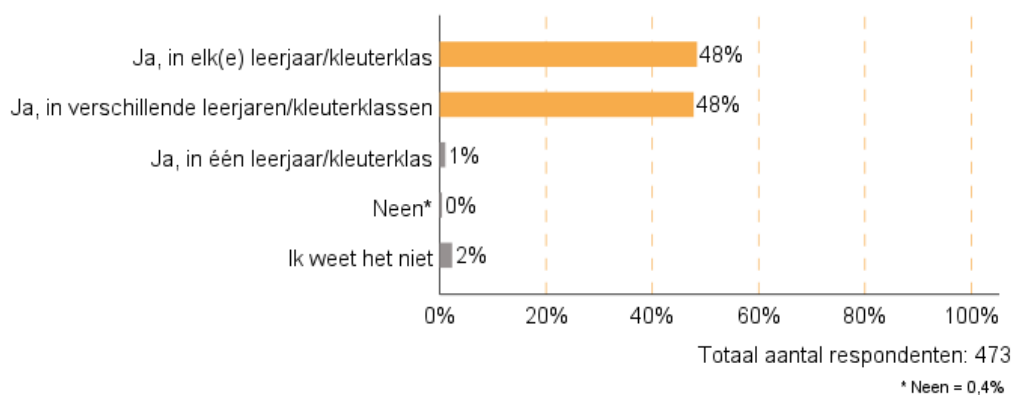
BASISCRITERIUM 1. GEZONDE VOEDING KOMT MINSTENS IN VERSCHILLENDE LEERJAREN/KLEUTERKLASSEN ALS GEZONDHEIDSTHEMA AAN BOD

- ✓ 2022: 96% van de scholen voldoet aan kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 99% voldeed aan dit criterium.
- = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.

Gezonde voeding komt, net zoals in de vorige editie, in zo goed als alle scholen minstens in verschillende leerjaren/kleuterklassen aan bod als gezondheidsthema (96% vs. 99% in 2019). Meer specifiek zien we dat het aandeel scholen waar gezonde voeding in elk leerjaar of elke kleuterklas aan bod komt, wel is gedaald (48% vs. 67% in 2019). Daar tegenover staat dat het aandeel scholen waarbij gezonde voeding aan bod komt in verschillende leerjaren/kleuterklassen gestegen is (48% vs. 32% in 2019).

10 Komt voeding als gezondheidsthema aan bod in de leerjaren/kleuterklassen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

BASISCRITERIUM 2. LEERKRACHTEN VAN DE VERSCHILLENDE LEERJAREN OF KLEUTERKLASSEN STEMMEN DE LESSEN, PROJECTEN OF ANDERE EDUCatieve ACTIVITEITEN OVER HET THEMA GEZONDE VOEDING OP ELKAAR AF*

*d.w.z. tussen de verschillende leerjaren (bv. 1ste en 6de) of tussen de verschillende kleuterklassen (bv. 1ste en 3de)

- ✓ 2022: 43% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 51% voldeed aan dit criterium.
- ↓ We zien een daling met 8% ten opzichte van 2019.

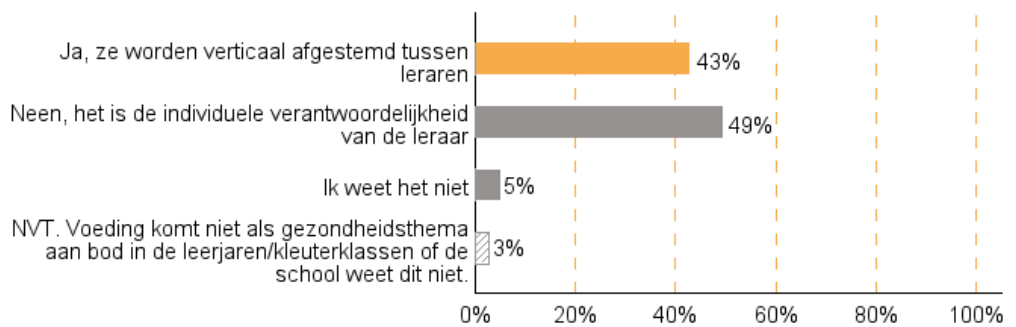

43% van de basisscholen stemt de lessen, projecten of andere educatieve activiteiten verticaal af. Dit is minder dan in 2019 (51%).

11 Zijn lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond voeding op elkaar afgestemd?

Deze vraag werd niet gesteld aan basisscholen die aangaven dat voeding niet aan bod komt als gezondheidsthema of dit niet wisten (2,7%). Zij voldoen ook niet aan basiscriterium 2. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer onder de categorie 'NVT. Voeding komt niet als gezondheidsthema aan bod in de leerjaren/kleuterklassen of de school weet dit niet'.

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 473

BASISCRITERIUM 3. DE SCHOOL COMMUNICEERT ACTIEF* NAAR LEERLINGEN OF OUDERS OVER AFSPRAKEN EN/OF REGELS** OM GEZONDE VOEDING TE STIMULEREN BIJ LEERLINGEN

*Actief communiceren is meer dan louter een vermelding in het reglement.

**bv. over het drinken van water tijdens de les, het ontmoedigen van het meebrengen van vetrijke of gesuikerde dranken en tussendoortjes naar school, het aanmoedigen van gezonde traktaties bij speciale gelegenheden, zoals verjaardagen

- ✓ 2022: 98% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

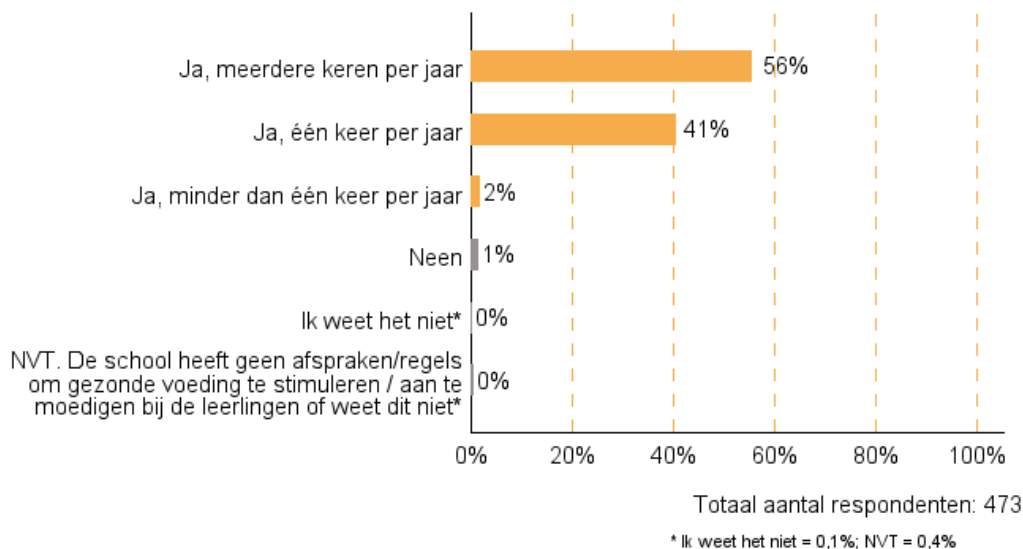

Aan de scholen die aangaven dat ze (mondelijke en/of schriftelijke) afspraken en/of regels hebben om gezonde voeding te stimuleren bij leerlingen (99,6%; zie **grafiek 105** in bijlage) werd gevraagd hoe vaak ze deze actief communiceren. Bijna alle scholen (98% t.o.v. het totale aantal scholen) communiceren actief naar leerlingen of ouders over de afspraken en/of regels om gezonde voeding te stimuleren bij leerlingen. Iets meer dan de helft van de scholen (56%) communiceert deze meerdere keren per jaar.

12 Communiceert jouw school de afspraken en/of regels om gezonde voeding bij leerlingen te stimuleren actief naar de leerlingen of ouders?

Deze vraag werd niet gesteld aan basisscholen die aangaven dat ze geen afspraken en/of regels hebben om gezonde voeding te stimuleren/ aan te moedigen bij de leerlingen of dit niet wisten (0,4%). Zij voldoen ook niet aan basis criterium 3. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT'. De school heeft geen afspraken/regels rond gezonde voeding of weet dit niet'.

De respondent kon één antwoord selecteren.

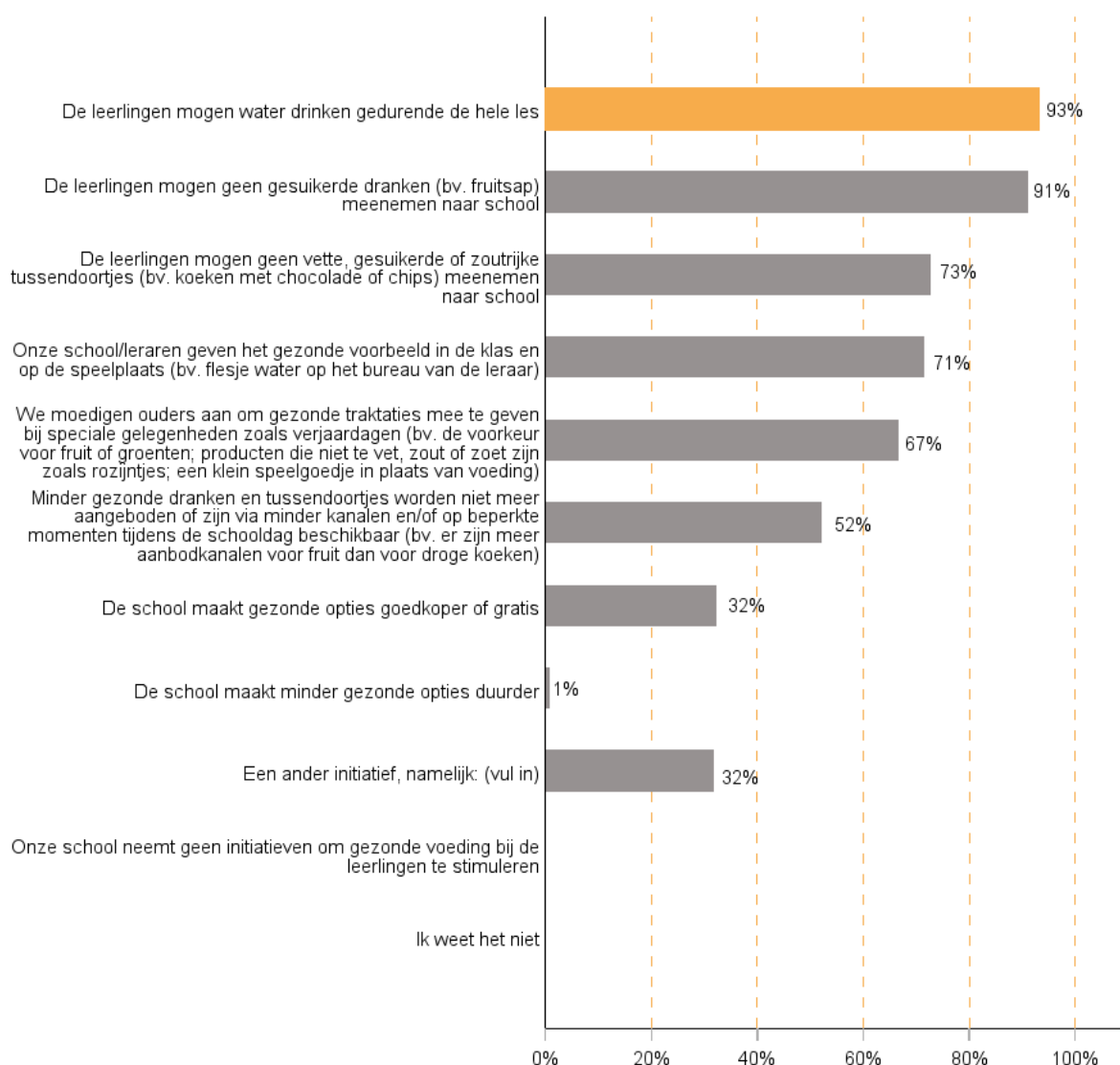
BASISCRITERIUM 4. DE LEERLINGEN MOGEN WATER DRINKEN GEDURENDE DE HELE LES

- ✓ 2022: 93% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 78% voldeed aan dit criterium.
- ↑ We zien een stijging met 15% ten opzichte van 2019.

Bij 93% van de scholen mogen leerlingen water drinken gedurende de hele les. Dit is een stijging t.o.v. 2019 (78%). Het is tevens ook het meest voorkomende initiatief van scholen om gezonde voeding te stimuleren bij de leerlingen.

13 Welke initiatieven neemt jouw school om gezonde voeding bij leerlingen te stimuleren?

De respondent kon meerdere antwoordopties selecteren

Totaal aantal respondenten: 473

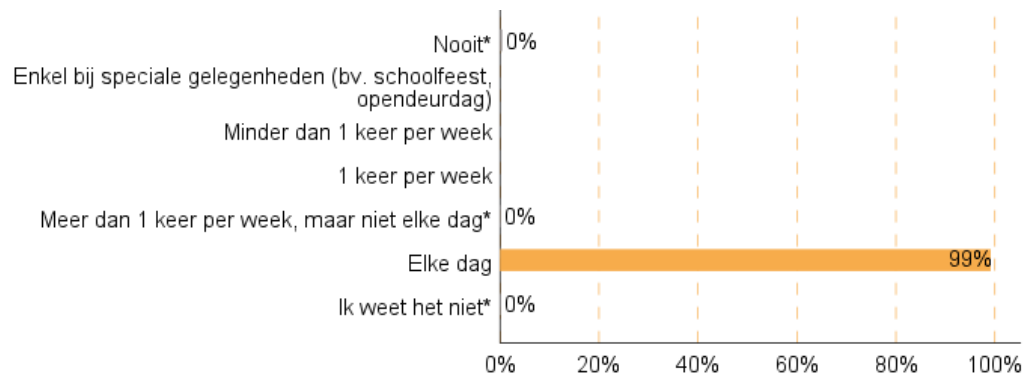
BASISCRITERIUM 5. ER IS DAGELIJKS GRATIS (KRAAN)WATER BESCHIKBAAR

- ✓ 2022: 99% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
  - ✓ 2019: 98% voldeed aan dit criterium.
  - = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.
-

Net zoals in de vorige editie bieden bijna alle scholen dagelijks gratis (kraan)water aan (99% vs. 98% in 2019).

14 Hoe vaak is kraanwater op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 473

* Nooit = 0,4%; Meer dan 1 keer per week, maar niet elke dag = 0,2%; Ik weet het niet = 0,2%

BASISCRITERIUM 6. DE SCHOOL BIJT DRANKEN UIT HET UITDOOFBELEID* NOOIT OF ENKEL BIJ SPECIALE GELEGENHEDEN AAN

* Dit zijn: gezoete melk/calciumverrijkte sojadrnk, (versgeperst) fruitsap en gesuikerde fruitdranken en –nectars (bv. Capri-Sun).

- ✓ 2022: 91% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling.³

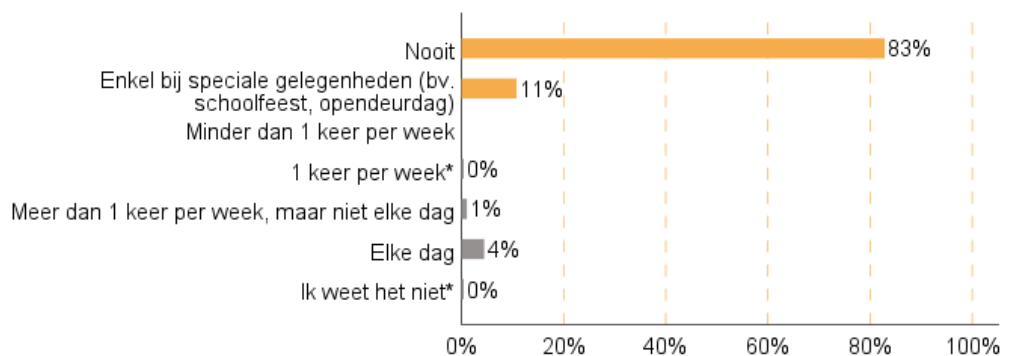
9 op de 10 scholen (91%) bieden dranken uit het uitdoofbeleid nooit of enkel bij speciale gelegenheden aan. Een kleine minderheid van de scholen biedt nog elke dag gezoete melk / calciumverrijkte sojadrnk of (versgeperst) fruitsap aan (4% en 3%, respectievelijk).

GEZOETE MELK OF GEZOETE CALCIUMVERRIJKTE SOJADRANK

Gezoete melk (bv. chocolademelk) of gezoete calciumverrijkte sojadrnk wordt bij 94% van de scholen nooit of enkel bij speciale gelegenheden aangeboden. Een kleine minderheid biedt dit nog 1 keer per week (0,4%), meer dan 1 keer per week, maar niet elke dag (1%) of elke dag (4%) aan.

15 Hoe vaak is gezoete melk (bv. chocolademelk) of gezoete calciumverrijkte sojadrnk op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoordoptie selecteren.

Totaal aantal respondenten: 473

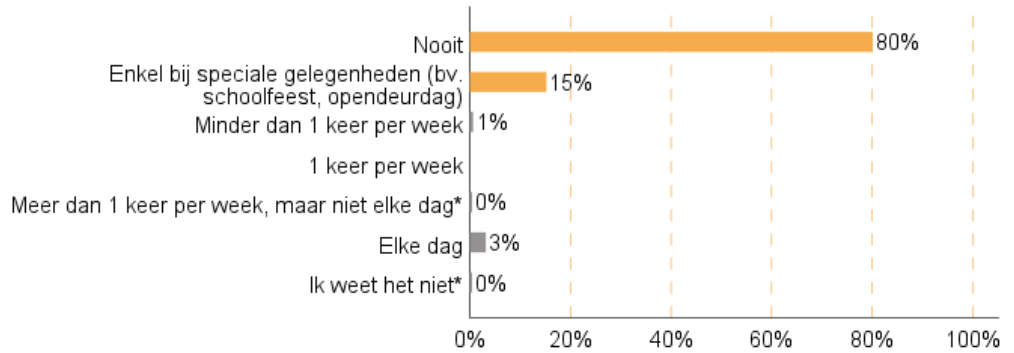
* 1 keer per week = 0,4%; Ik weet het niet = 0,4%

³ In 2019 werd de vraag geformuleerd als: 'Hoe vaak zijn volgende dranken, zowel betalend als gratis, beschikbaar voor de leerlingen, op uw school?'. Bovendien waren de frequenties 'enkel bij speciale gelegenheden (bv. schoolfeest, opendeurdag)' en '1 keer per week' niet opgenomen in de antwoordopties.

(VERSGEPERST) FRUITSAP

95% van de scholen bieden nooit of enkel bij speciale gelegenheden (versgeperst) fruitsap (= 100% vruchtensap, zonder toegevoegde suikers) aan. Een kleine minderheid biedt dit nog minder dan 1 keer per week (1%), meer dan 1 keer per week, maar niet elke dag (0,4%) of elke dag (3%) aan.

16 Hoe vaak is (versgeperst) fruitsap (= 100% vruchtensap, zonder toegevoegde suikers) op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

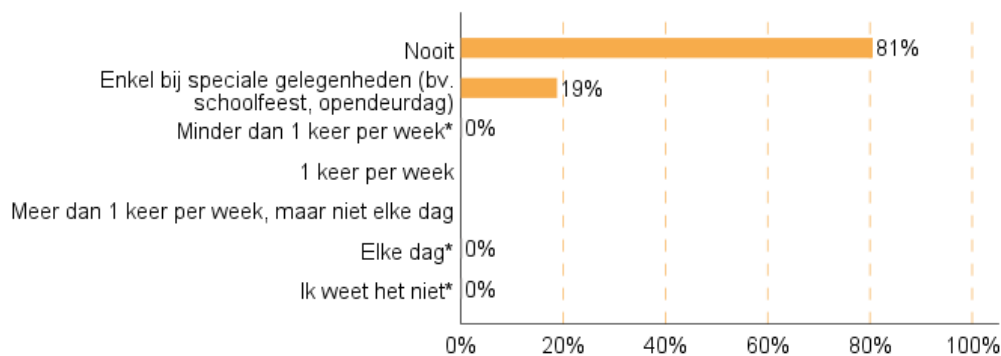
Totaal aantal respondenten: 473

* Meer dan 1 keer per week = 0,4%; Ik weet het niet = 0,4%

GESUIKERDE FRUITDRANKEN EN -NECTARS

Gesuikerde fruitdranken en -nectars (bv. Capri-Sun, Oasis) worden bij 99,4% van de scholen nooit of enkel bij speciale gelegenheden aangeboden. Een zeer kleine minderheid biedt deze nog aan, hetzij minder dan 1 keer per week (0,2%) of elke dag (0,2%).

17 Hoe vaak zijn gesuikerde fruitdranken en -nectars (bv. Capri-Sun, Oasis) op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

Totaal aantal respondenten: 473

* Minder dan 1 keer per week = 0,2%; Elke dag = 0,2%; Ik weet het niet = 0,2%

BASISCRITERIUM 7. DE SCHOOL BIEDT MINSTENS 1 TUSSENDOORTJE UIT HET AANMOEDIGINGSBELEID* MINSTENS WEKELIJKS AAN

*Dit zijn: vers fruit, verse groenten als tussendoortje of ongezoete yoghurt natuur of alternatief op basis van soja natuur (ongezoet en calciumverrijkt) of ongezoete verse kaas natuur.

- ✓ 2022: 72% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling.⁴

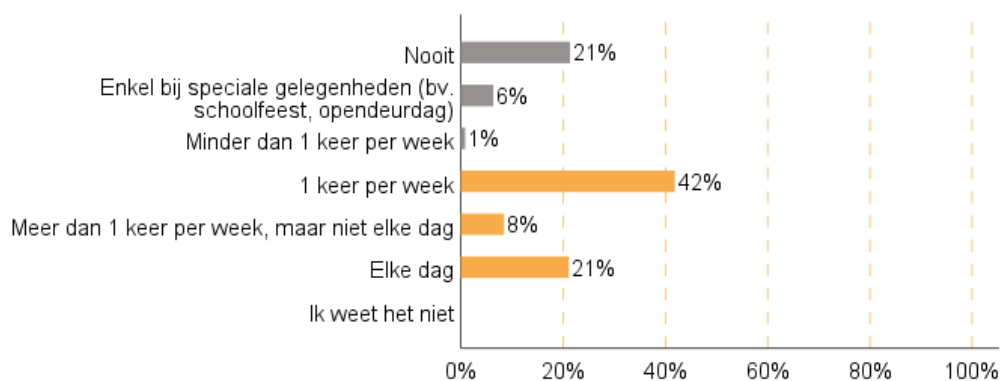
Bij 72% van de scholen is minstens 1 tussendoortje uit het aanmoedigingsbeleid wekelijks of frequenter beschikbaar. Als we naar de verschillende gezonde opties in detail kijken, dan zien we dat scholen voornamelijk vers fruit aanbieden.

VERS FRUIT

7 op de 10 scholen (71%) bieden minstens wekelijks vers fruit aan: 21% elke dag, 8% meer dan 1 keer per week, maar niet elke dag en 42% 1 keer per week.

18 Hoe vaak is vers fruit op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 473

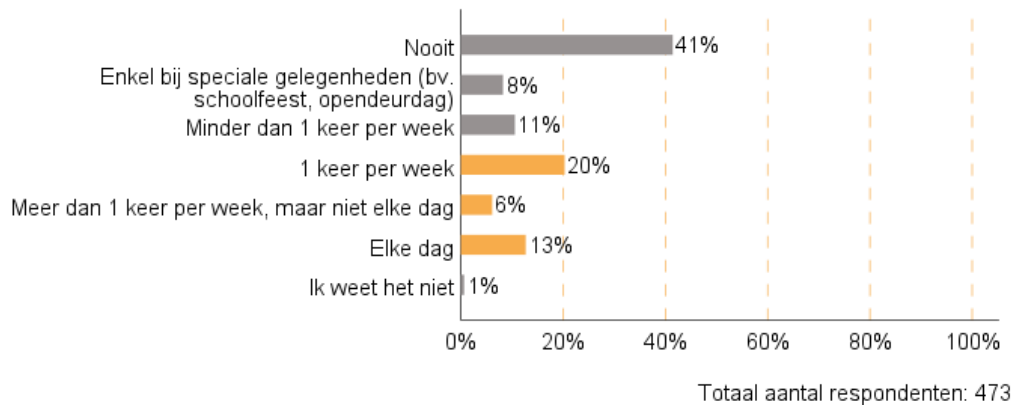
⁴ In 2019 werd de vraag op een andere manier geformuleerd, namelijk: 'Hoe vaak zijn volgende tussendoortjes, zowel betalend als gratis, beschikbaar voor de leerlingen, op uw school?'. Bovendien waren de frequenties 'enkel bij speciale gelegenheden (bv. schoolfeest, opendeurdag)' en '1 keer per week' niet opgenomen in de antwoordopties.

VERSE GROENTEN ALS TUSSENDOORTJE

4 op de 10 scholen (39%) bieden minstens wekelijks verse groenten als tussendoortje aan: 13% elke dag, 6% 1 keer per week, maar niet elke dag en 20% 1 keer per week.

19 Hoe vaak zijn verse groenten als tussendoortje (bv. snacktomaatjes in de pauze van 10 uur) op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

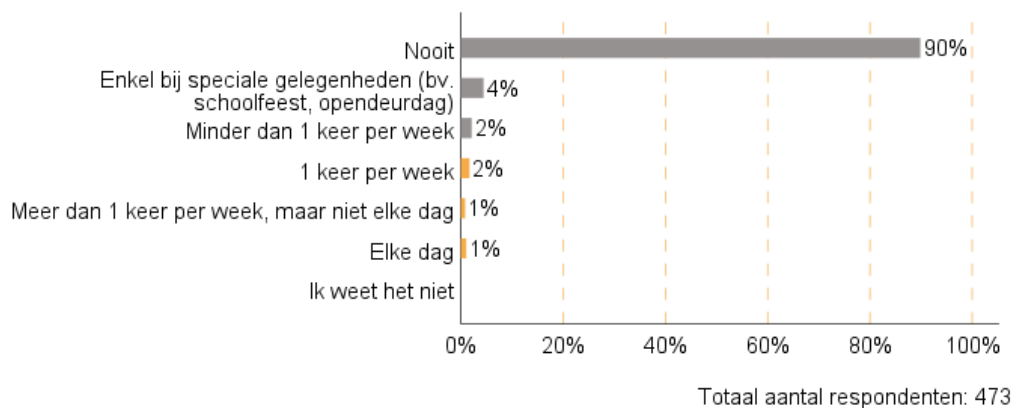

ONGEZOETE YOGHURT NATUUR OF ALTERNATIEF OP BASIS VAN SOJA NATUUR (ONGEZOET EN CALCIUMVERRIJKT), ONGEZOETE VERSE KAAS NATUUR

Een kleine minderheid van de scholen (4%) biedt minstens wekelijks ongezoete yoghurt natuur of alternatief op basis van soja natuur (ongezoet en calciumverrijkt) of ongezoete verse kaas natuur aan.

20 Hoe vaak is ongezoete yoghurt natuur of alternatief op basis van soja natuur (ongezoet en calciumverrijkt) of ongezoete verse kaas natuur op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

BASISCRITERIUM 8. DE SCHOOL BIJTUSSENDOORTJES UIT HET UITDOOFBELEID* NOOIT OF ENKEL BIJ SPECIALE GELEGENHEDEN AAN

*Dit zijn: koeken met chocolade of vulling, koffiekoeken, croissants, donuts, worstenbroodje als tussendoortje, wafels, cake, taart, snoep en chocolade en zoute snacks (bv. chips of gezouten nootjes)

- ✓ 2022: 93% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling.⁵

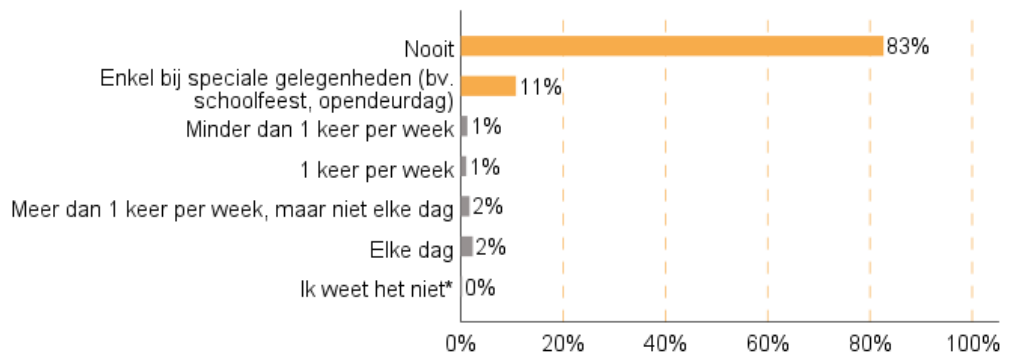
93% van de scholen biedt tussendoortjes uit het uitdoofbeleid nooit aan, of enkel bij speciale gelegenheden.

KOEKEN MET CHOCOLADE OF VULLING

94% van de scholen biedt nooit (83%) of enkel bij speciale gelegenheden (11%) koeken met chocolade of vulling aan. Een kleine minderheid van de scholen biedt deze nog minder dan 1 keer per week (1%), 1 keer per week (1%), meer dan 1 keer per week, maar niet elke dag (2%) of elke dag (2%) aan.

21 Hoe vaak zijn koeken met chocolade of vulling op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 473

* Ik weet het niet = 0,2%

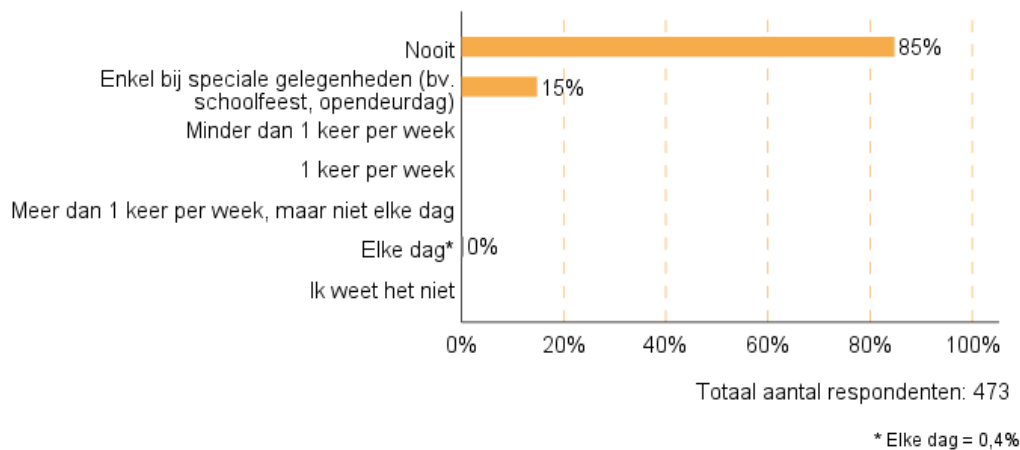
⁵ In 2019 werd de vraag op een andere manier geformuleerd, namelijk: 'Hoe vaak zijn volgende tussendoortjes, zowel betalend als gratis, beschikbaar voor de leerlingen, op uw school?'. Bovendien waren de frequenties 'enkel bij speciale gelegenheden (bv. schoolfeest, opendeurdag)' en '1 keer per week' niet opgenomen in de antwoordopties.

KOFFIEKOEKEN, CROISSANTS, DONUTS OF WORSTENBROODJES

Koffiekoeken, croissants, donuts of worstenbroodjes worden bij 99,6% van de scholen nooit (85%) of enkel bij speciale gelegenheden (15%) aangeboden. Slechts 2 deelnemende scholen (0,4%) bieden dit elke dag aan.

22 Hoe vaak zijn koffiekoeken, croissants, donuts of worstenbroodjes als tussendoortje op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

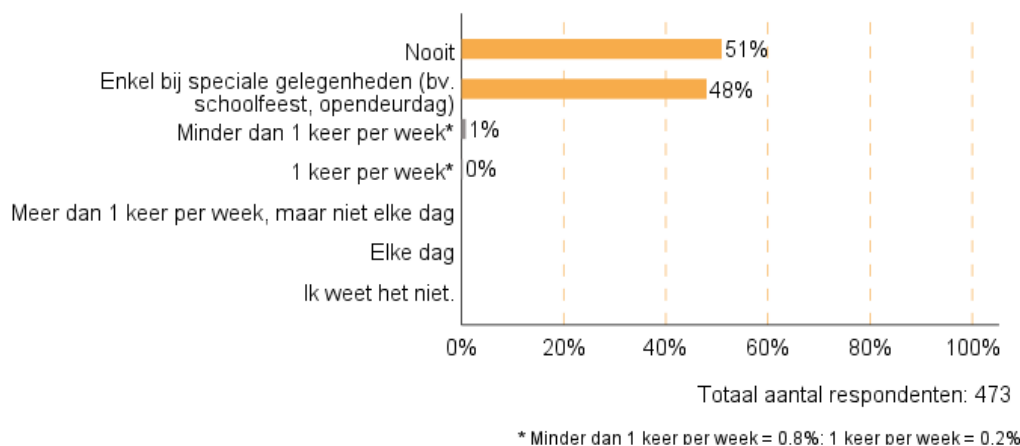

WAFELS, CAKE, TAART, CHOCOLADE EN SNOEP

Wafels, cake, taart, chocolade en snoep zijn bij 51% van de scholen nooit beschikbaar voor de leerlingen en bij 48% enkel bij speciale gelegenheden.

23 Hoe vaak zijn wafels, cake, taart, chocolade en snoep op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

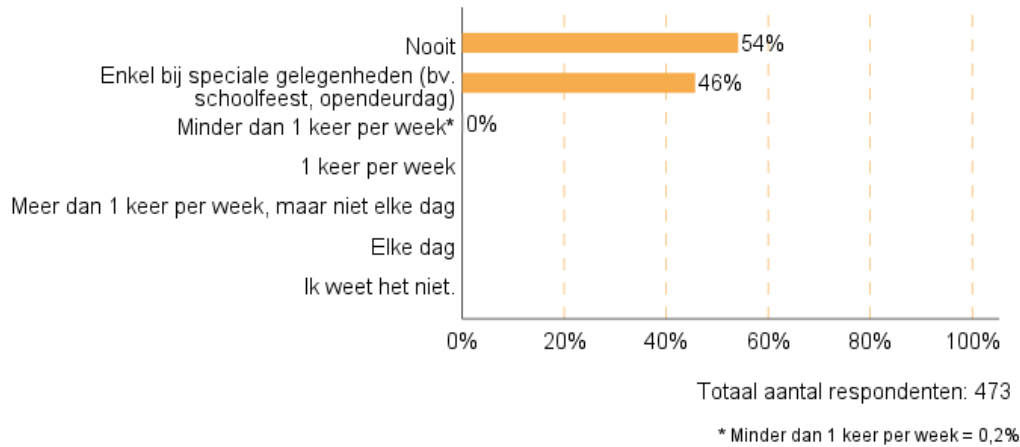

ZOUTE SNACKS

Quasi alle scholen (99,8%) bieden nooit (54%) of enkel bij speciale gelegenheden (46%) zoute snacks (bv. chips of gezouten nootjes) aan.

24 Hoe vaak zijn zoute snacks (bv. chips of gezouten nootjes) op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

BASISCRITERIUM 9. DE SCHOOL HEEFT PROCEDURES VOOR HET SIGNALEREN VAN LEERLINGEN MET BIJZONDERE NODEN ROND VOEDING*

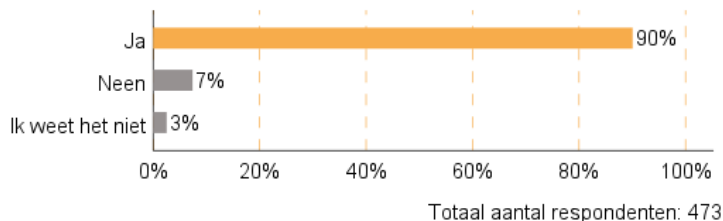
*bv. diabetes, allergieën

- ✓ 2022: 90% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 83% voldeed aan dit criterium.
- ↑ We zien een stijging met 7% ten opzichte van 2019.

90% van de scholen beschikt over procedures voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond voeding. Dat is iets meer dan in 2019 toen dit voor 83% van de scholen het geval was.

25 Zijn er procedures voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond voeding (bv. diabetes, allergieën)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

BASISCRITERIUM 10. DE SCHOOL VERWIJST LEERLINGEN MET EEN PROBLEEM M.B.T. VOEDING* DOOR NAAR INTERNE OF EXTERNE BEGELEIDING

*bv. overgewicht, eetstoornissen

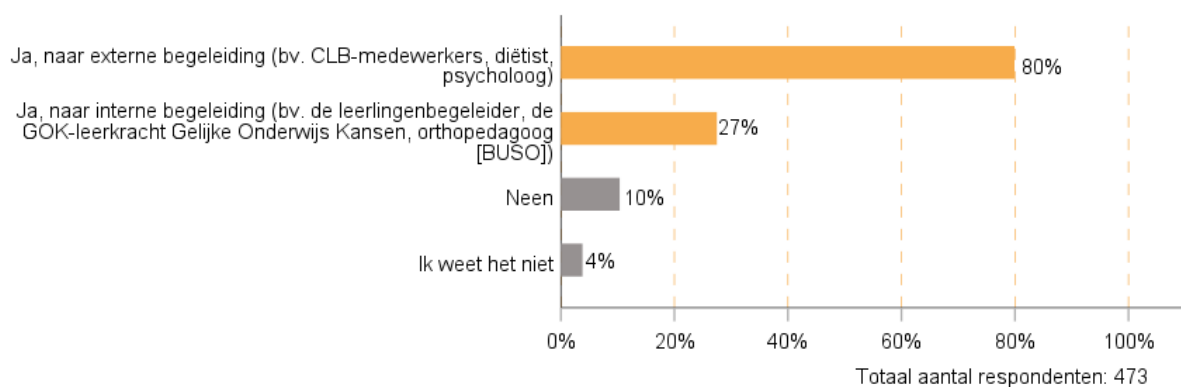
- ✓ 2022: 86% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 83% voldeed aan dit criterium.
- = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.

Het aandeel scholen dat leerlingen met een probleem m.b.t. voeding doorverwijst naar interne of externe begeleiding is stabiel gebleven ten opzichte van 2019 (86% vs. 83% in 2019). Wanneer we in meer detail naar de resultaten kijken, zien we dat scholen net als in 2019 vooral doorverwijzen naar externe begeleiding (80%). Daarbij valt verder op dat het doorverwijzen naar externe diensten nog is gestegen t.o.v. de vorige editie (80% vs. 68% in 2019), terwijl het doorverwijzen naar interne begeleiding net is gedaald (27% vs. 41% in 2019).

26 Verwijst jouw school leerlingen met een probleem m.b.t. voeding door (bv. overgewicht, eetstoornissen)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIA WARME MAALTIJDEN

We berekenen de 3 criteria voor warme maaltijden afzonderlijk van de basiscriteria voor voeding omdat niet alle basisscholen warme maaltijden aanbieden aan de leerlingen. 239 scholen (= 50%) gaven aan warme maaltijden te voorzien.

KWALITEITSCRITERIUM 1. DE SCHOOL BIJ DE WARME MAALTIJDEN DAGELIJKS EEN VOLWAARDIGE GROENTEPORTIE* AAN

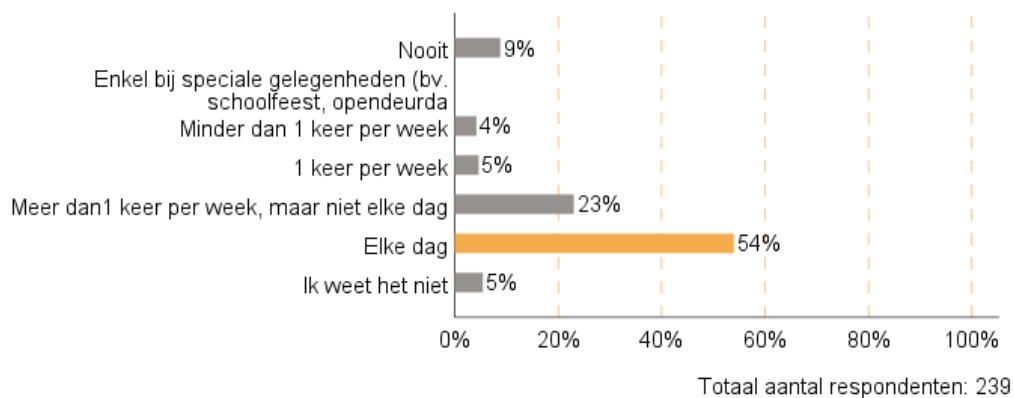
*Dit is een half bord.

- ✓ 2022: 54% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 51% voldeed aan dit criterium.
- = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.

Net als in 2019, biedt ongeveer de helft van de scholen dagelijks een volwaardige groenteportie aan bij de warme maaltijd (54% vs. 51% in 2019).

27 Hoe vaak biedt jouw school een volwaardige groenteportie (=1/2 bord) aan bij de warme maaltijden?

De respondent kon één antwoord selecteren

KWALITEITSCRITERIUM 2. DE SCHOOL BIJ DE WARME MAALTIJDEN MINSTENS 1 KEER PER WEEK EEN PLANTAARDIGE VLEESVERVANGER AAN

*Dit zijn bv. peulvruchten (bv. kikkererwten, rode of witte bonen), tofu of quorn. Let op: hiermee bedoelen we geen groenteburgers.

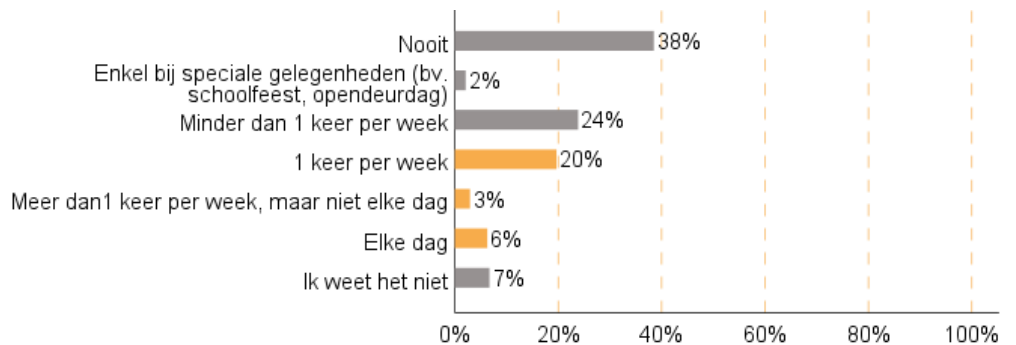
- ✓ 2022: 29% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling.⁶

29% van de scholen biedt minstens 1 keer per week plantaardige vleesvervangers aan bij de warme maaltijd. Ongeveer een kwart van de scholen biedt plantaardige vleesvervangers met een lagere frequentie aan, nl. minder dan 1 keer per week (24%) of enkel bij speciale gelegenheden (2%). Bij 38% van de scholen staan plantaardige vleesvervangers nooit op het menu.

28 Hoe vaak biedt jouw school plantaardige vleesvervangers, zoals peulvruchten (bv. kikkererwten, rode of witte bonen), tofu of quorn aan bij de warme maaltijden? **Let op:** hiermee bedoelen we geen groenteburgers.

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 239

⁶ In 2019 werd de vraag op dezelfde manier gesteld, namelijk: 'Hoe vaak worden in de warme maaltijden de volgende voedingsmiddelen aangeboden?'. De indeling van de frequenties bij de antwoordopties was echter verschillend, namelijk 'nooit', 'één keer per week of minder', 'meer dan één keer per week, maar niet elke dag', 'elke dag', 'ik weet het niet'.

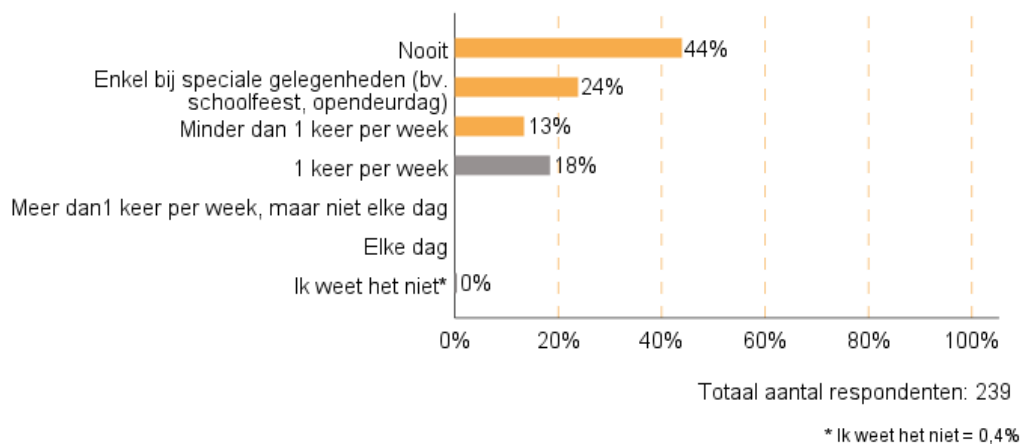
KWALITEITSCRITERIUM 3. DE SCHOOL BIJ DE WARME MAALTIJDEN MINDER DAN 1 KEER PER WEEK GEFRITUURDE AARDAPPELPRODUCTEN AAN

- ✓ 2022: 81% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
  - × 2019: Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling.⁷
-

8 op de 10 de scholen (81%) bieden minder dan 1 keer per week gefrituurde aardappelproducten aan. 2 op de 10 scholen (18%) bieden dit wel nog 1 keer per week aan.

29 Hoe vaak biedt jouw school gefrituurde aardappelproducten aan in de warme maaltijden (bv. frieten, kroketten)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

⁷ In 2019 werd de vraag op dezelfde manier gesteld, namelijk: 'Hoe vaak worden in de warme maaltijden de volgende voedingsmiddelen aangeboden?'. De indeling van de frequenties bij de antwoordopties was echter verschillend, namelijk 'nooit', 'één keer per week of minder', 'meer dan één keer per week, maar niet elke dag', 'elke dag', 'ik weet het niet'.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond voeding in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2019. **Grafiek 30 en 31** op de volgende pagina geven weer hoeveel scholen voldeden aan resp. de basiscriteria en de criteria voor warme maaltijden, en dit voor de huidige en de voorgaande editie. **Grafiek 32** geeft het cumulatief aantal behaalde basiscriteria weer voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid in de huidige editie. **Grafiek 33** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor warme maaltijden. Omdat niet alle kwaliteitscriteria op de data van 2019 konden worden toegepast, kunnen we in de cumulatieve grafieken de cijfers van 2019 niet weergeven.

STAND VAN ZAKEN VOEDINGSBELEID (2022)

- Gemiddeld voldoen de scholen aan 8 van de 10 basiscriteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid (8 = het gemiddeld aantal behaalde basiscriteria).
- 8% voldoet aan alle 10 de basiscriteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid.
- 0% voldoet aan geen enkel basiscriterium voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid. Alle scholen voldoen aan minstens 5 van de 10 basiscriteria.
- Kwaliteitscriteria voor scholen die warme maaltijden aanbieden: 14% voldoet aan alle criteria en 6% voldoet aan geen enkel criterium.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Gratis kraanwater ter beschikking stellen (99%).
- Actief communiceren naar leerlingen of ouders over de afspraken en/of regels rond het stimuleren van gezonde voeding bij leerlingen (98%).
- Voeding minstens in verschillende leerjaren als gezondheidsthema aan bod laten komen (96%).

Waarop wordt het minst ingezet?

- Minstens 1 tussendoortje uit het aanmoedigingsbeleid minstens wekelijks aanbieden (72%).
- Lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond het thema gezonde voeding afstemmen tussen leerkrachten van verschillende leerjaren of kleuterklassen (43%).
- Warme maaltijden: dagelijks een volwaardige groenteportie aanbieden bij de warme maaltijd (54% van de scholen die warme maaltijden aanbieden) en 1 keer per week een plantaardige vleesvanger aanbieden bij de warme maaltijd (29% van de scholen die warme maaltijden aanbieden).

EVOLUTIE VOEDINGSBELEID (2019 - 2022)

7 van de 13 kwaliteitscriteria konden worden toegepast op de data van 2019. Voor 2 criteria zien we een vooruitgang, voor 1 een achteruitgang. De resultaten van de andere 4 criteria bleven stabiel.

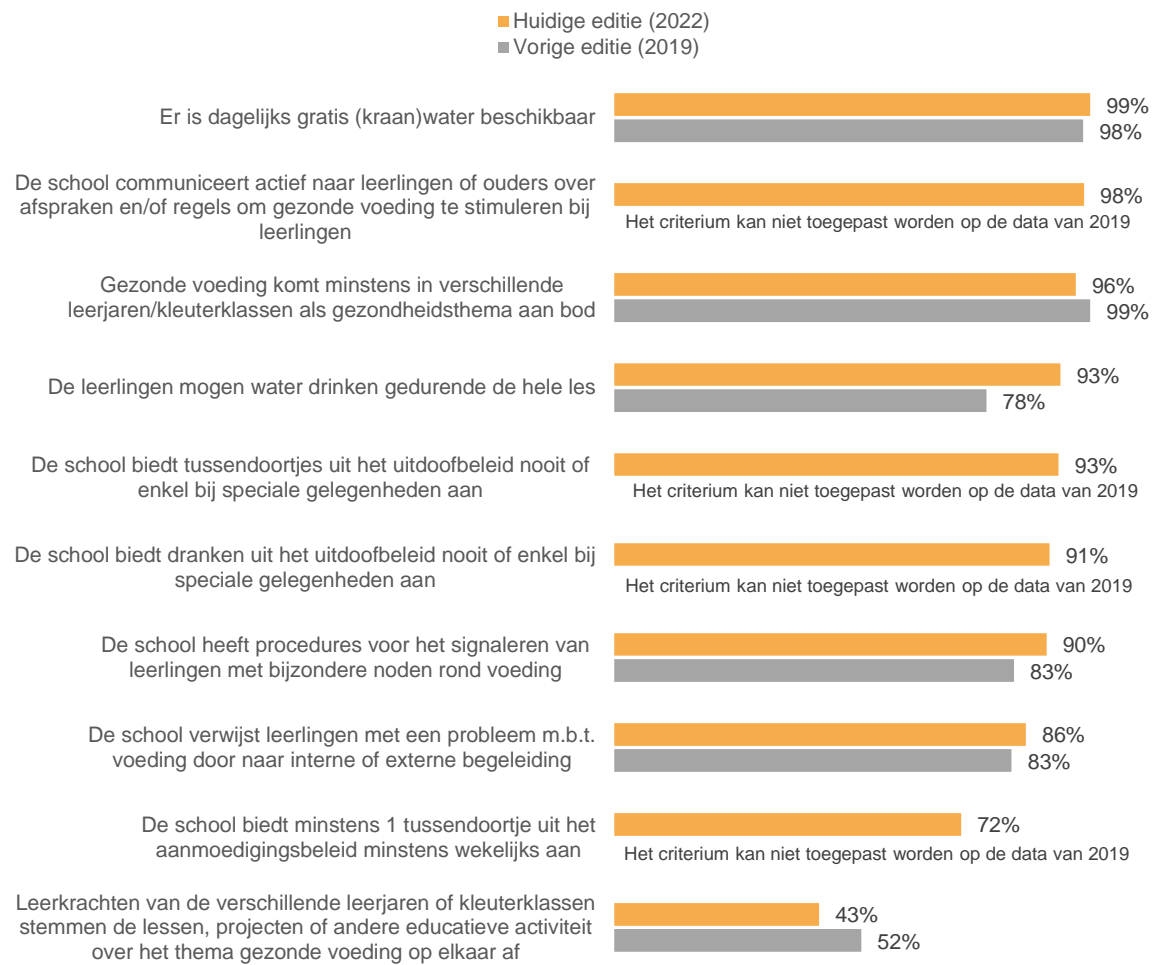
Wat is de grootste vooruitgang?

- In meer scholen mogen leerlingen water drinken gedurende de hele les (93% vs. 78% in 2019).
- Meer scholen hebben procedures voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond voeding (90% vs. 83% in 2019).

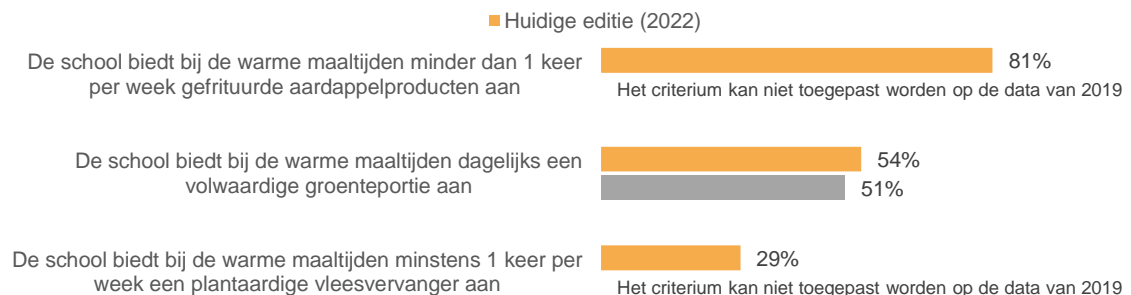
Wat is de grootste achteruitgang?

- Minder scholen stemmen lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond het thema gezonde voeding af tussen leerkrachten van verschillende leerjaren of kleuterklassen (43% vs. 52% in 2019).

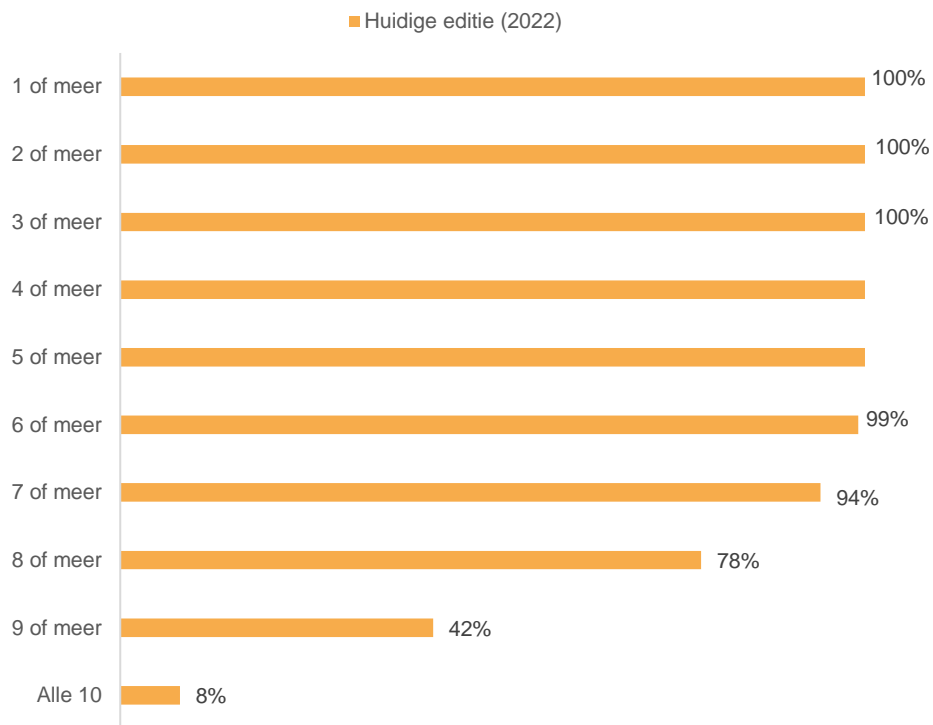
30 Aandeel basisscholen dat aan de basiscriteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid voldoet

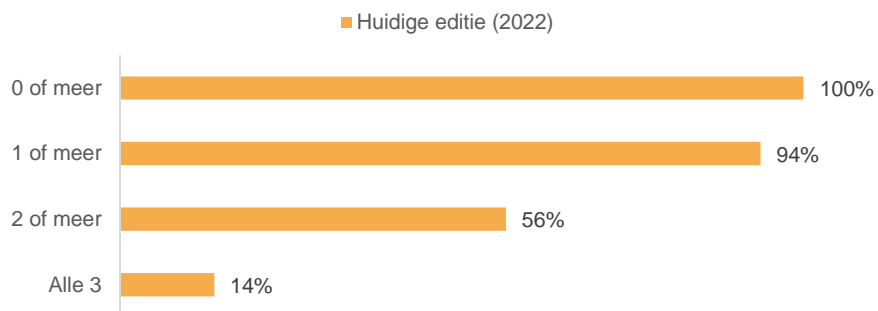
31 Aandeel basisscholen dat aan de kwaliteitscriteria voor warme maaltijden voldoet

32 Cumulatief aantal behaalde basiscriteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid

33 Cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria voor scholen die warme maaltijden aanbieden

MONDGEZONDHEID

457

DEELNEMENDE
SCHOLEN

KWALITEITSCRITERIA

- 1 | Mondgezondheid komt minstens in verschillende leerjaren/kleuterklassen aan bod.
- 2 | De school informeert de ouders zelf over het belang van preventieve mondzorg*.
* bv. over goed poetsen, tandartsbezoek, mondvriendelijke voeding
- 3 | De school neemt minstens 1 van volgende initiatieven voor een mondvriendelijk voedingsbeleid op school:
  1. tijdens de pauzes mogen leerlingen alleen water drinken (en geen andere dranken zoals fruitstap, frisdrank, chocomelk; ook niet als ze die van thuis meebrengen);
  2. leerlingen mogen alleen trakteren met mondvriendelijke voeding (bv. groenten, noten, kaas).
- 4 | De school beschikt over een procedure voor de te ondernemen stappen bij een ongeval met mondletsel.

RESULTATEN

Het thema mondgezondheid werd in 2019 niet bevestigd. Hierdoor kan er dus ook niet vergeleken worden met de vorige editie.

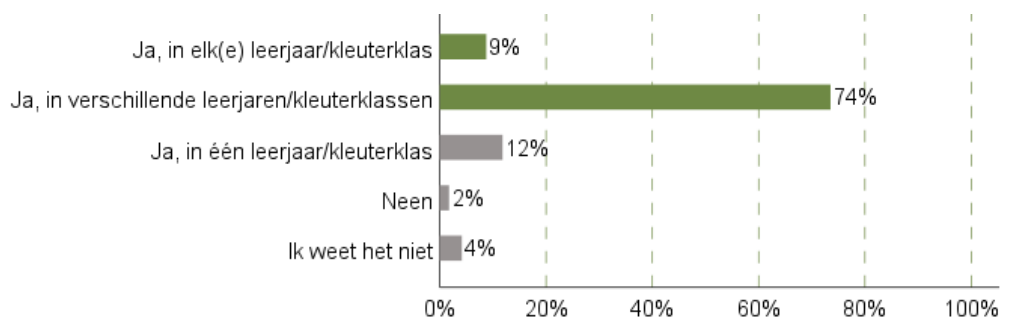
KWALITEITSCRITERIUM 1. MONDGEZONDHEID KOMT MINSTENS IN VERSCHILLENDE LEERJAREN/KLEUTERKLASSEN AAN BOD

✓ 2022: 82% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Mondgezondheid komt bij 82% van de scholen minstens in verschillende leerjaren/kleuterklassen aan bod als gezondheidsthema. Meer specifiek zien we dat dit thema bij 9% in elk leerjaar of elke kleuterklas aan bod komt en bij 74% in verschillende (maar niet alle) leerjaren/kleuterklassen.

34 Komt mondgezondheid als gezondheidsthema aan bod in de leerjaren/kleuterklassen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 457

KWALITEITSCRITERIUM 2. DE SCHOOL INFORMEERT DE OUDERS ZELF OVER HET BELANG VAN PREVENTIEVE MONDZORG*

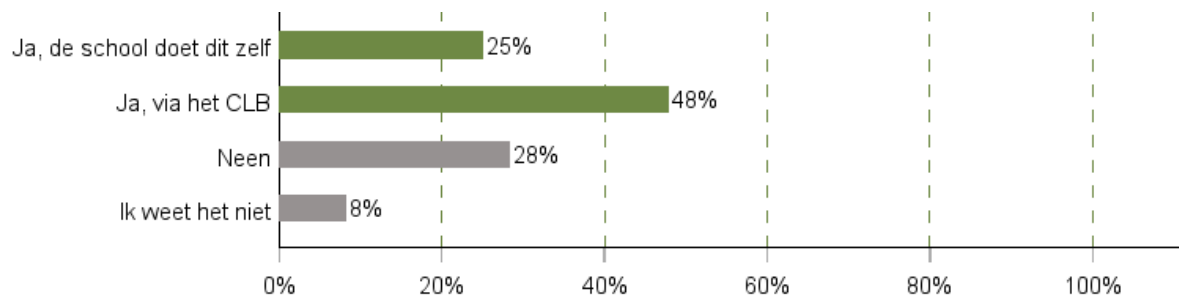
*bv. over goed poetsen, tandartsbezoek, mond vriendelijke voeding

- ✓ 2022: 25% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
-

Een kwart van de scholen (25%) informeert de ouders zelf over het belang van preventieve mondzorg (bv. over goed poetsen, tandartsbezoek, mond vriendelijke voeding). De helft (48%) informeert de ouders (ook) via het CLB. Daarnaast zien we dat bijna een derde (28%) de ouders niet informeert over het belang van preventieve mondzorg.

35 Informeert jouw school de ouders over het belang van preventieve mondzorg (bv. over goed poetsen, tandartsbezoek, mond vriendelijke voeding)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 457

KWALITEITSCRITERIUM 3. DE SCHOOL NEEMT MINSTENS 1 INITIATIEF VOOR EEN MONDVRIENDELIJK VOEDINGSBELEID OP SCHOOL

✓ 2022: 89% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

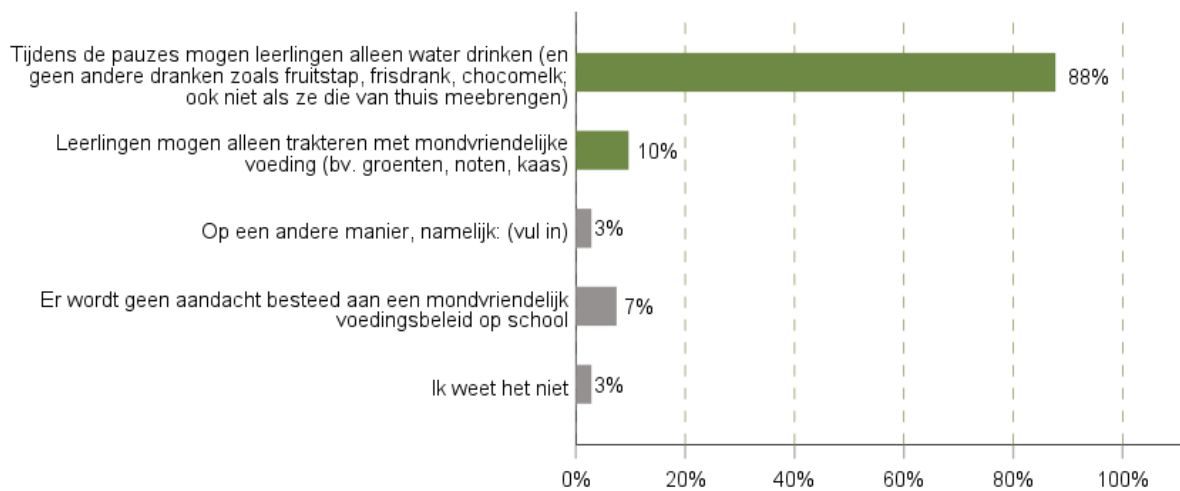

89% van de scholen neemt minstens 1 initiatief voor een mond vriendelijk voedingsbeleid.

We zien dat scholen vooral inzetten op het alleen water drinken tijdens de pauzes (88%). Slechts bij een minderheid van de scholen (10%) mogen leerlingen enkel trakteren met mond vriendelijke voeding (bv. groenten, noten, kaas).

36 Op welke manier zet jouw school in op een mond vriendelijk voedingsbeleid?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 457

KWALITEITSCRITERIUM 4. DE SCHOOL BESCHIKT OVER EEN PROCEDURE VOOR DE TE ONDERNEMEN STAPPEN BIJ EEN ONGEVAL MET MONDLETSEL

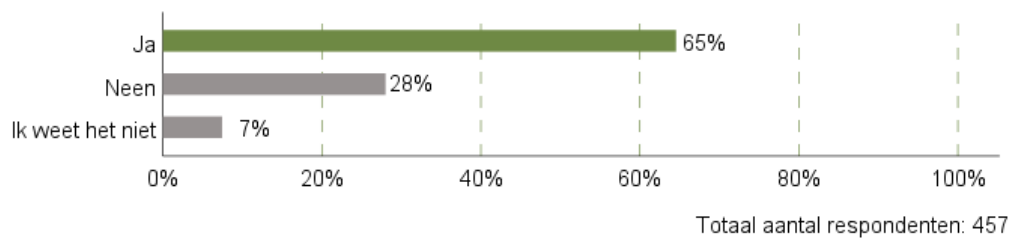
✓ 2022: 65% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

65% van de scholen heeft een procedure of stappenplan voor de te ondernemen stappen bij een ongeval met een mondletsel bij een leerling (bv. het personeel weet wat te doen als er schade is aan de tanden van een leerling na een ongeval).

37 Heeft jouw school een procedure of stappenplan bij een ongeval met een mondletsel bij een leerling (bv. het personeel weet wat te doen als er schade is aan de tanden van een leerling na een ongeval)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond mondgezondheid in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 38** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel scholen aan dit criterium voldeden. **Grafiek 39** geeft het cumulatief aantal behaalde basiscriteria weer voor een kwaliteitsvol mondgezondheidsbeleid.

STAND VAN ZAKEN BELEID MONDGEZONDHEID (2022)

- Gemiddeld voldoen de scholen aan 3 van de 4 criteria voor een kwaliteitsvol mondgezondheidsbeleid (3 = het gemiddeld aantal behaalde kwaliteitscriteria).
- 15% voldoet aan alle 4 de criteria voor een kwaliteitsvol mondgezondheidsbeleid.
- 1% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol mondgezondheidsbeleid.

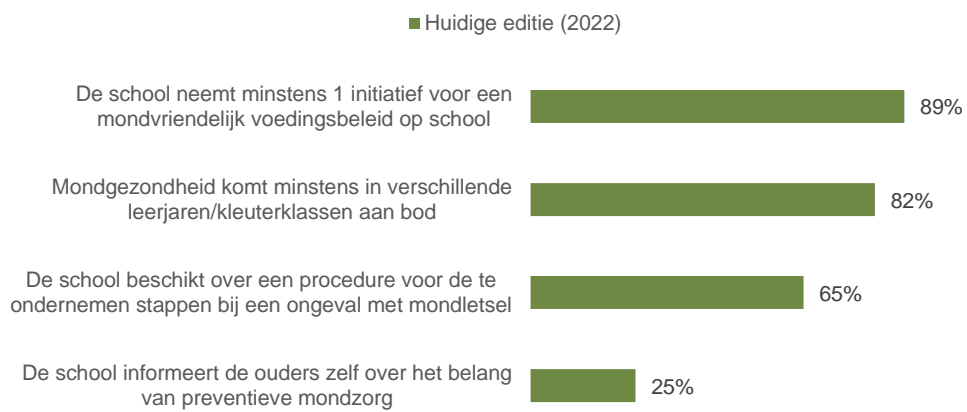
Waarop wordt het meest ingezet?

- Minstens 1 initiatief nemen voor een mondvriendelijk voedingsbeleid (89%).
- Mondgezondheid als gezondheidsthema aan bod laten komen in de verschillende leerjaren (82%).

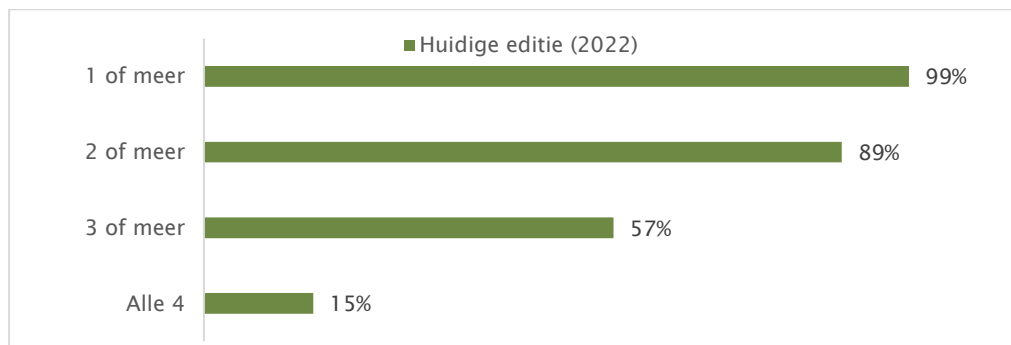
Waarop wordt het minst ingezet?

- Beschikken over procedures voor de te ondernemen stappen bij een ongeval met mondletsel (65%).
- Zelf de ouders informeren over het belang van preventieve mondzorg (25%).

38 Aandeel basisscholen dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mondgezondheid voldoet

39 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mondgezondheid in de huidige editie

BEWEGING

Met het thema beweging bedoelen we alle activiteiten waarbij energieverbruik en spierwerking nodig zijn, zoals wandelen, fietsen, springen. Beweging is dus ruimer dan sport.

447

DEELNEMENDE
SCHOLEN

KWALITEITSCRITERIA

1

Beweging* komt minstens in verschillende leerjaren/kleuterklassen als gezondheidsthema aan bod.

*De les L.O. telt niet mee.

2

Leerkrachten van de verschillende leerjaren of kleuterklassen* stemmen de lessen, projecten of andere educatieve activiteiten over het thema beweging op elkaar af.

*d.w.z. tussen de verschillende leerjaren (bv. 1^e en 6^e) of tussen de kleuterklassen (bv. 1^e en 3^e)

3

De school communiceert actief* naar leerlingen of ouders over afspraken en/of regels** om beweging te stimuleren bij leerlingen.

*Actief communiceren is meer dan louter een vermelding in het reglement.

**bv. over de mogelijkheid om spel- en sportmateriaal mee te brengen, over het te voet of met de fiets naar school komen, over buitenspelen

4

De school neemt minstens 1 van volgende initiatieven rond actief transport:

1. een fietsstalling met toezicht voorzien waar men zich veilig voelt;
2. bij de organisatie van schooluitstappen meestal de voorkeur geven aan bestemmingen die te voet of met de fiets bereikbaar zijn;
3. communiceren over het schoolbereikbaarheidsplan naar leerlingen en ouders;
4. fietsen ter beschikking stellen van de leerlingen om zich tijdens de schooldag te verplaatsen naar activiteiten of bij uitstappen;
5. begeleiding voorzien voor het actief transport van leerlingen (bv. STAPSPOTS, samen met de fiets naar of van school).

5

De school neemt minstens 1 van volgende initiatieven om leerlingen aan te zetten tot bewegingsactiviteiten:

1. meermaals per week sport- en spelmaterialen aanbieden tijdens de pauzes (bv. speelplaatsoffers);
2. meermaals per week korte bewegingsmomenten aanbieden tussen of tijdens de lessen;
3. meermaals per week begeleide naschoolse bewegingsmomenten of activiteiten aanbieden.

6

De school heeft toegang* tot een zwembad.

*op de school zelf of via een derde

7

De school stelt minstens 2 van volgende bewegingsfaciliteiten beschikbaar tijdens de pauzes:

1. turnzaal;
2. sporthal;
3. overdekte speelplaats/recreatieruimte binnen;
4. speelplaats of schooltuin (bv. grasplein, moestuin);
5. voetbal-, basket- of andere sportvelden (niet op de speelplaats via bv. veldlijnen).

8

De school vervult een signaaldetectiefunctie* voor leerlingen met bijzondere noden rond beweging**.

*d.w.z. dat de school procedures heeft voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond beweging en/of dat de school leerlingen met bijzondere noden rond beweging doorverwijst naar interne en/of externe begeleiding.

**bv. leerlingen met een beperking, diabetes, nek- en rugklachten, obesitas.

RESULTATEN

KWALITEITSCRITE RIUM 1. BEWEGING KOMT MINSTENS IN VERSCHILLENDE LEERJAREN/KLEUTERKLASSEN ALS GEZONDHEIDSTHEMA* AAN BOD

*De les L.O. telt niet mee.

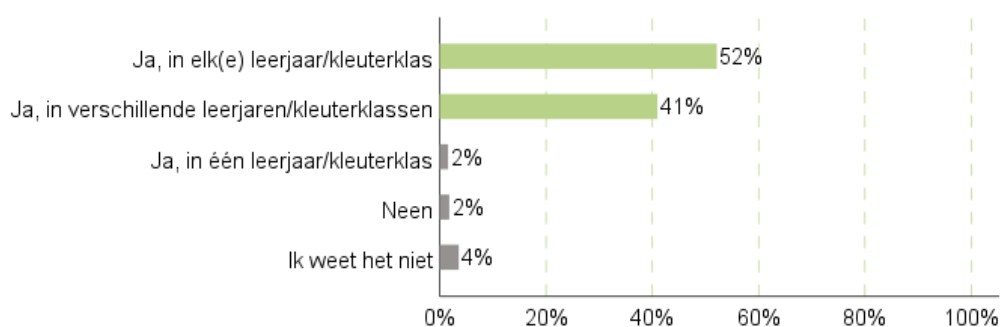
- ✓ 2022: 93% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 96% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.

Het aantal scholen waar beweging minstens in verschillende leerjaren/kleuterklassen als gezondheidsthema aan bod komt, is stabiel gebleven (93% vs. 96% in 2019).

Meer specifiek zien we dat het aandeel scholen waar beweging in elk leerjaar/kleuterklas aan bod komt, gedaald is (52% vs. 77% in 2019). Daar tegenover staat dat het aandeel scholen waarbij beweging aan bod komt in verschillende leerjaren/kleuterklassen gestegen is (41% vs. 19% in 2019).

40 Komt beweging als gezondheidsthema aan bod in de leerjaren? De les L.O. wordt niet meegerekend.

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 447

KWALITEITSCRITERIUM 2. LEERKRACHTEN VAN DE VERSCHILLENDE LEERJAREN OF KLEUTERKLASSEN STEMMEN DE LESSEN, PROJECTEN OF ANDERE EDUCATIEVE ACTIVITEITEN OVER HET THEMA BEWEGING* OP ELKAAR AF**

* De les L.O. telt niet mee.

**d.w.z. tussen de verschillende leerjaren (bv. 1^e en 6^e) of tussen de kleuterklassen (bv. 1^e en 3^e).

- ✓ 2022: 43% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 63% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↓ We zien een daling met 20% ten opzichte van 2019.

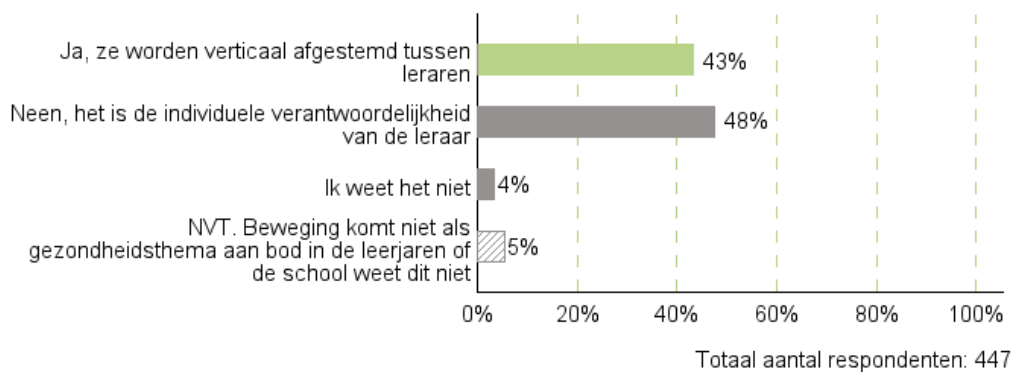

Ten opzichte van 2019 is het aantal scholen waarbij leerkrachten van verschillende leerjaren of kleuterklassen de lessen, projecten of andere educatieve activiteiten over het thema beweging met elkaar afstemt beduidend gedaald (43% vs. 63% in 2019).

41 Zijn de lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond beweging op elkaar afgestemd?

Deze vraag werd niet gesteld aan basisscholen die aangaven dat beweging niet aan bod komt als gezondheidsthema of dit niet wisten (5%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 2. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. Beweging komt niet als gezondheidsthema aan bod in de leerjaren of de school weet dit niet.

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 3. DE SCHOOL COMMUNICEERT ACTIEF* NAAR LEERLINGEN OF OUDERS OVER AFSPRAKEN EN/OF REGELS** OM BEWEGING TE STIMULEREN BIJ LEERLINGEN

* Actief communiceren is meer dan louter een vermelding in het reglement.

**bv. over de mogelijkheid om spel- en sportmateriaal mee te brengen, te voet of met de fiets naar school, buiten te spelen

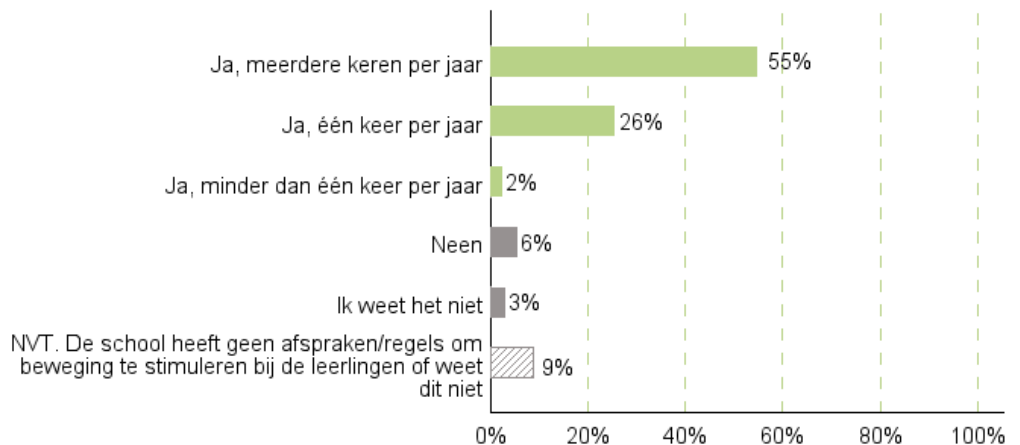
- ✓ 2022: 83% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
  - × 2019: Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

Aan de scholen die aangaven dat ze (mondelijke en/of schriftelijke) afspraken of regels hebben om beweging te stimuleren bij leerlingen (91%; zie [grafiek 117](#) in bijlage) werd gevraagd hoe vaak ze actief communiceren naar leerlingen of ouders. Het aandeel scholen dat deze afspraken en/of regels actief communiceert is 83% (t.o.v. het totale aantal scholen). Iets meer dan de helft van de scholen (55%) communiceert hierover meerdere keren per jaar.

42 Communiceert jouw school de afspraken en/of regels om beweging te stimuleren bij leerlingen actief naar leerlingen of ouders?

Deze vraag werd niet gesteld aan basisscholen die aangaven dat ze geen afspraken of regels hebben of dit niet wisten (9%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 3. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De school heeft geen afspraken/regels om beweging te stimuleren bij de leerlingen of weet dit niet'.

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 447

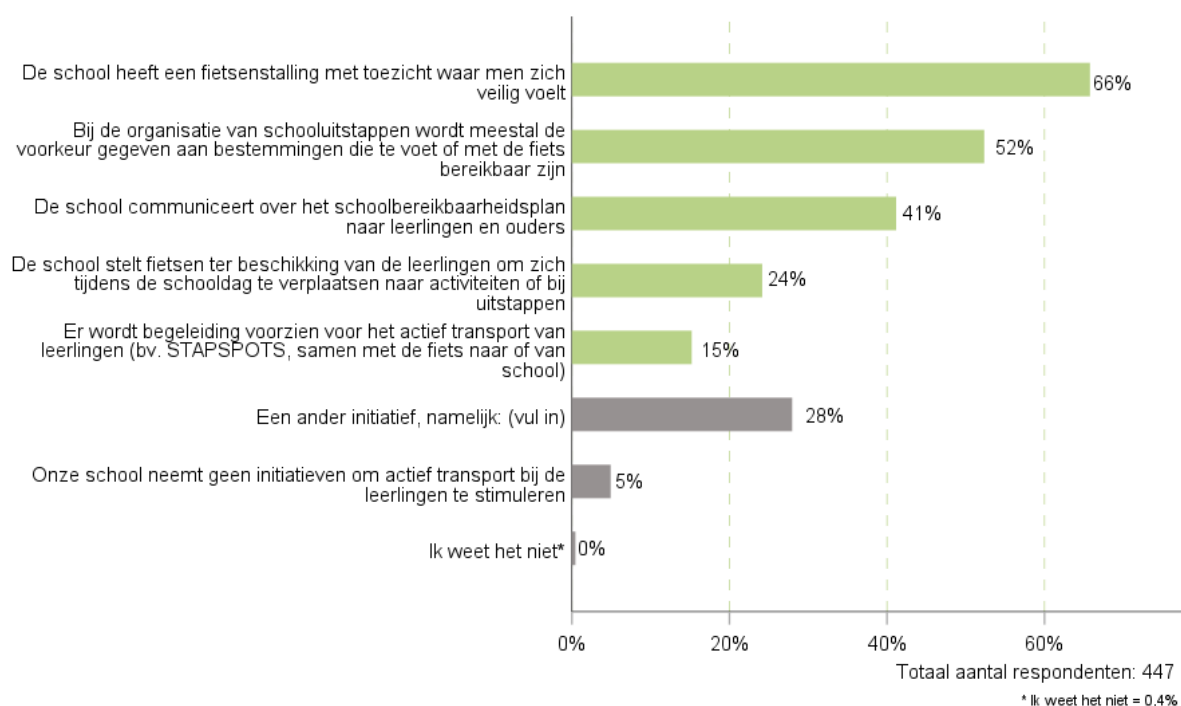
KWALITEITSCRITERIUM 4. DE SCHOOL NEEMT MINSTENS 1 INITIATIEF ROND ACTIEF TRANSPORT

- ✓ 2022: 88% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling.⁸

88% van de scholen neemt minstens 1 initiatief neemt rond actief transport. Scholen zetten het meest in op een fietsenstalling met toezicht waar men zich veilig voelt (66%).

43 Welke initiatieven neemt jouw school om actief transport bij de leerlingen te stimuleren?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

⁸Eén van de bevroegde initiatieven, nl. 'De school communiceert over het schoolbereikbaarheidsplan naar leerlingen en ouders, kan niet vergeleken worden met 2019. Toen was de antwoordoptie namelijk: "De school heeft een schoolbereikbaarheidsplan".

KWALITEITSCRITERIUM 5. DE SCHOOL NEEMT MINSTENS 1 INITIATIEF OM LEERLINGEN AAN TE ZETTEN TOT BEWEGINGSACTIVITEITEN

- ✓ 2022: 99% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
  - ✓ 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling.⁹
-

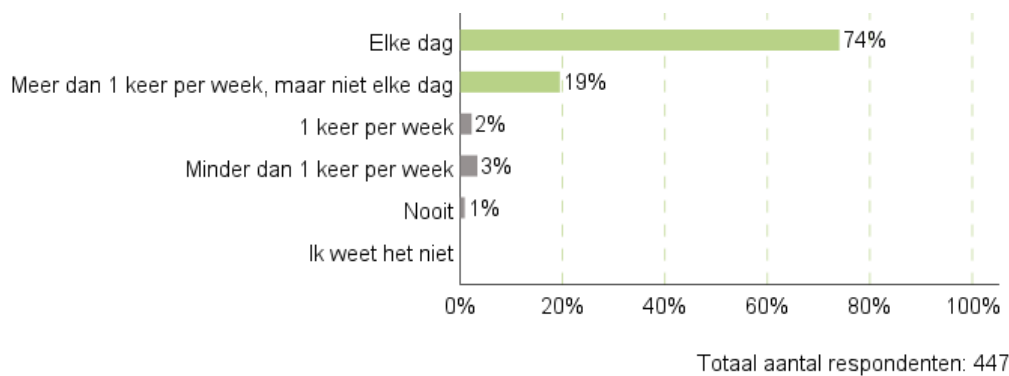
Bijna alle bevroegde scholen (99%) nemen minstens 1 initiatief om leerlingen aan te zetten tot bewegingsactiviteiten. Hierbij zetten scholen voornamelijk in op het aanbieden van sport- en spelmateriaal tijdens de pauzes en korte beweegmomenten tussen of tijdens de lessen.

SPELEN MET SPEL- EN SPORTMATERIAAL TIJDENS DE PAUZES

93% van de scholen biedt meermaals per week spel- en sportmateriaal (bv. speelplaatskoffers) aan tijdens de pauzes. Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (93%).

44 Hoe vaak biedt jouw school spel- en sportmateriaal aan tijdens de pauzes (bv. speelplaatskoffers)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

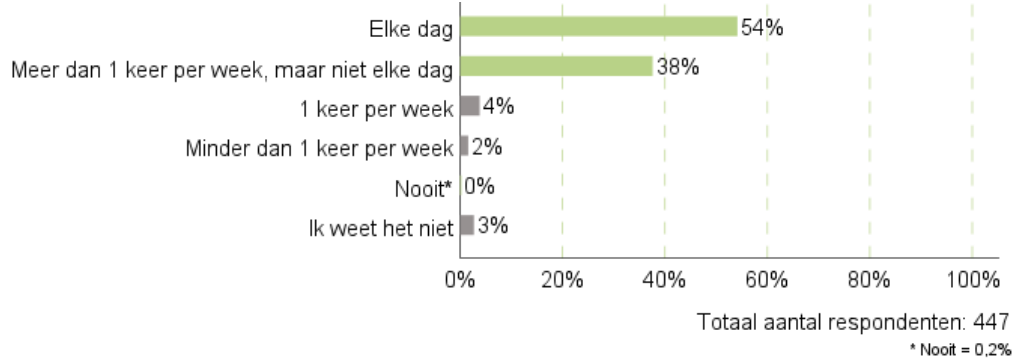
⁹Een van de bevroegde initiatieven, nl. 'begeleide naschoolse bewegingsmomenten of activiteiten', kan niet vergeleken worden met 2019. Toen werd er namelijk gepeild naar 'begeleide bewegingsactiviteiten *tijdens de pauzes* of aansluitend op de schooluren'.

KORTE BEWEGINGSMOMENTEN TUSSEN OF TIJDENS DE LESSEN

92% van de scholen biedt meermaals per week korte bewegingsmomenten (bv. bewegingstussendoortjes) aan tussen of tijdens de lessen. Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (89%).

45 Hoe vaak biedt jouw school korte bewegingsmomenten aan tussen of tijdens de lessen (bv. bewegingstussendoortjes) aan de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

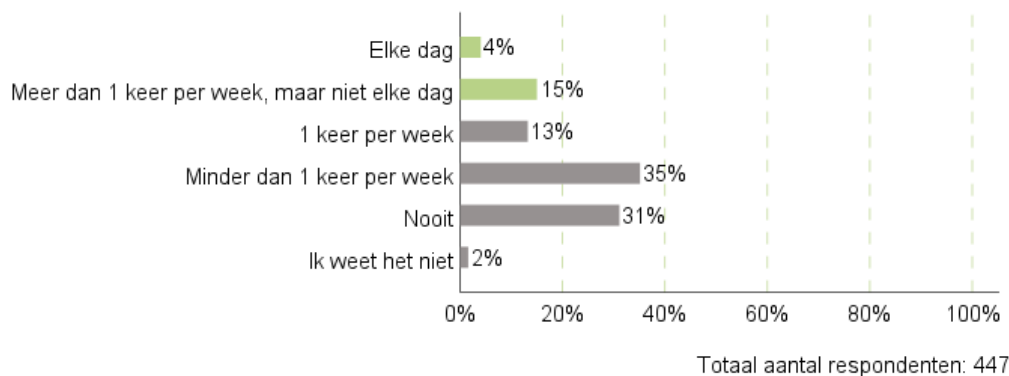

BEGELEIDE NASCHOOLSE BEWEGINGSMOMENTEN OF ACTIVITEITEN

19% van de scholen biedt meermaals per week begeleide naschoolse bewegingsmomenten of activiteiten aan. Het resultaat van deze vraag kan niet worden vergeleken met 2019. Toen werd er gepeild naar 'begeleide bewegingsactiviteiten *tijdens de pauzes* of aansluitend op de schooluren'.

46 Hoe vaak biedt jouw school begeleide naschoolse bewegingsmomenten of activiteiten aan aan de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 6. DE SCHOOL HEEFT TOEGANG* TOT EEN ZWEMBAD

*op de school zelf of via een derde

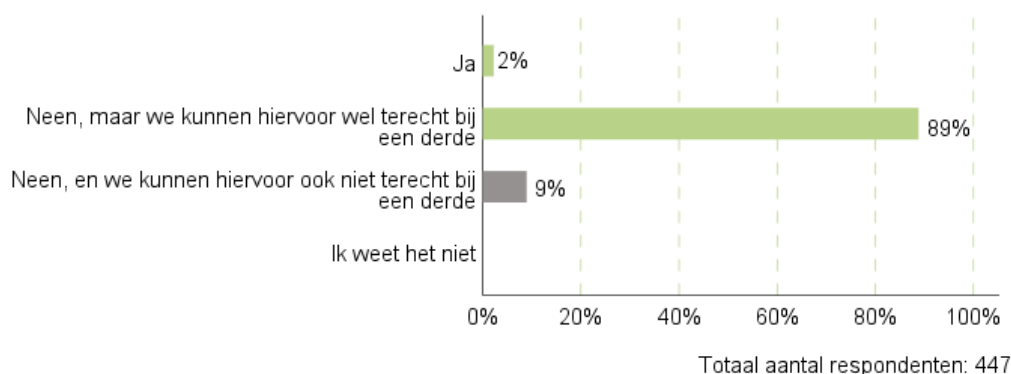
- ✓ 2022: 91% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 91% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.

Het aandeel scholen dat toegang heeft tot een zwembad is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (91% vs. 91% in 2019). Net als in 2019 beschikt 2% van de scholen over een zwembad, terwijl 89% hiervoor terecht kan bij een derde.

47 Is er een zwembad aanwezig op jouw school?

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 7. DE SCHOOL STELT MINSTENS 2 BEWEGINGSFACILITEITEN BESCHIKBAAR TIJDENS DE PAUZES

- ✓ 2022: 87% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 86% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.

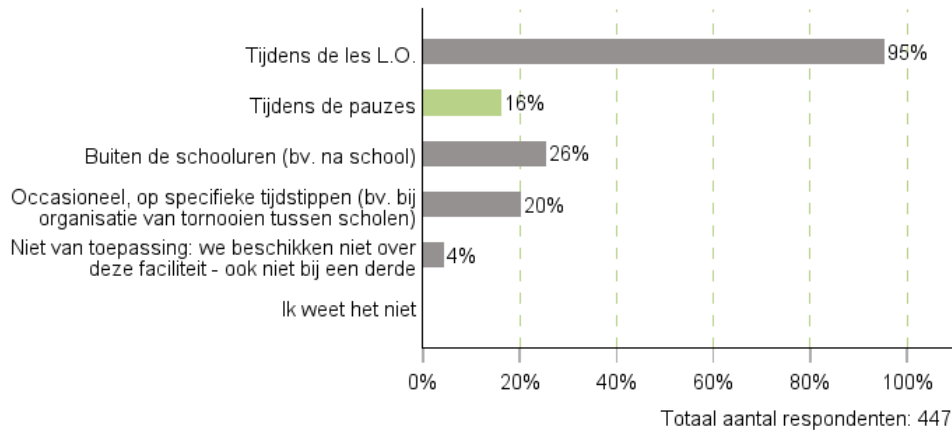
87% van de scholen stelt minstens 2 bewegingsfaciliteiten beschikbaar tijdens de pauzes. Dit resultaat is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (86%). De bewegingsfaciliteiten die het vaakst beschikbaar gesteld worden tijdens de pauze zijn een speelplaats of schooltuin (93%) en een overdekte speelplaats of recreatieruimte binnen (80%).

TURNZAAL

Het aandeel scholen dat een turnzaal ter beschikking stelt voor de leerlingen tijdens de pauzes is gedaald (16% vs. 24% in 2019).

48 Geef aan wanneer de turnzaal beschikbaar is voor de leerlingen.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

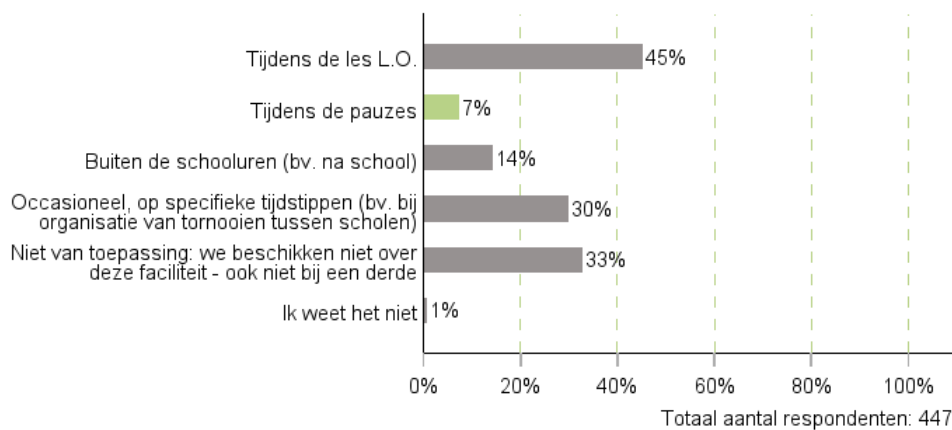

SPORTHAL

Het aandeel scholen dat de sporthal ter beschikking stelt voor de leerlingen tijdens de pauzes is stabiel gebleven (7% vs. 7% in 2019).

49 Geef aan wanneer de sporthal beschikbaar is voor de leerlingen.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

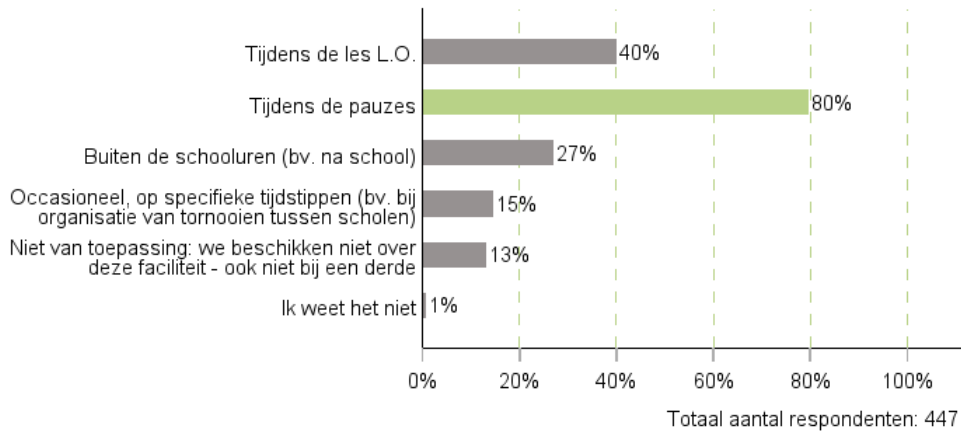

OVERDEKTE SPEELPLAATS/RECREATIERUIMTE BINNEN

Het aandeel scholen dat een overdekte speelplaats of recreatieruimte binnen beschikbaar stelt voor de leerlingen tijdens de pauzes is stabiel gebleven (80% vs. 82% in 2019).

50 Geef aan wanneer de overdekte speelplaats/recreatieruimte binnen beschikbaar is voor de leerlingen.

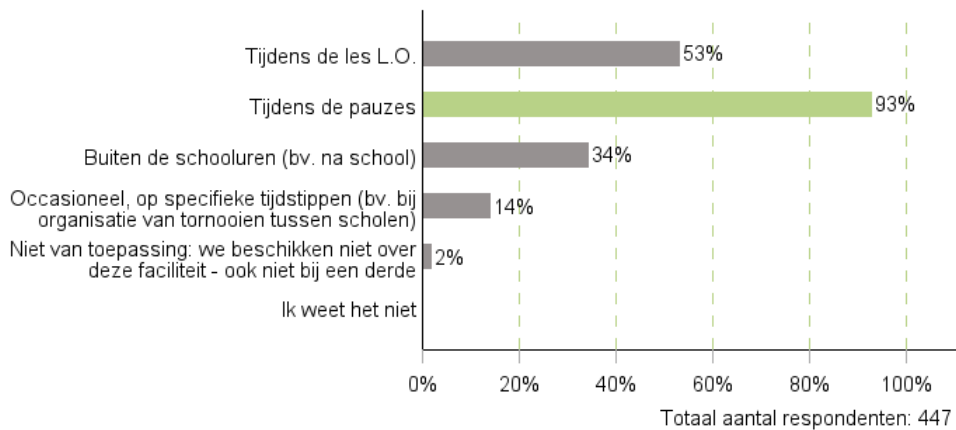
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

SPEELPLAATS OF SCHOOLTUIN

Het aandeel scholen dat de speelplaats of schooltuin (bv. grasplein, moestuin) ter beschikking stelt voor de leerlingen tijdens de pauzes is stabiel gebleven (93% vs. 92% in 2019).

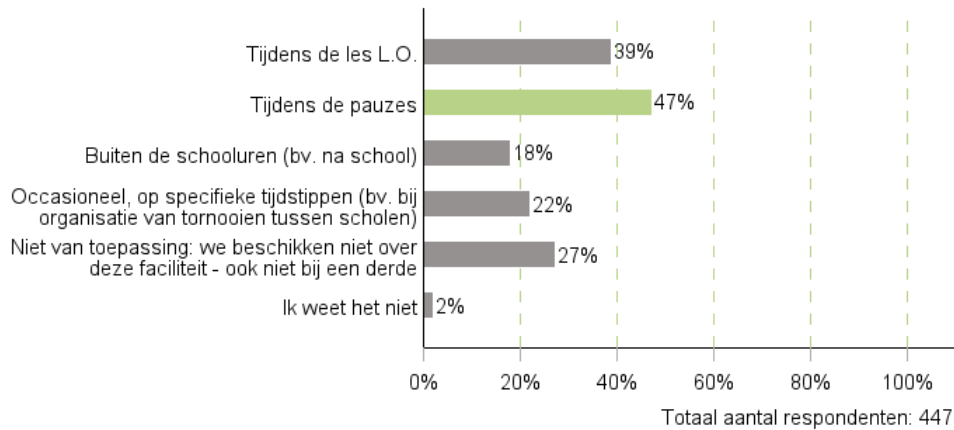
51 Geef aan wanneer de speelplaats of schooltuin (bv. grasplein, moestuin) beschikbaar is voor de leerlingen.

VOETBAL-, BASKET- OF ANDERE SPORTVELDEN

Het aandeel scholen dat voetbal-, basket- of andere sportvelden (niet op de speelplaats via bv. veldlijnen) ter beschikking stelt voor de leerlingen tijdens de pauzes is gestegen (47% vs. 38% in 2019).

52 Geef aan wanneer de voetbal-, basket- of andere sportvelden (niet op de speelplaats via bv. veldlijnen) beschikbaar zijn voor de leerlingen.

KWALITEITSCRITERIUM 8. DE SCHOOL VERVULT EEN SIGNAALDETECTIEFUNCTIE* VOOR LEERLINGEN MET BIJZONDERE NODEN ROND BEWEGING**

*D.w.z. dat de school procedures heeft voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond beweging en/of dat de school leerlingen met bijzondere noden rond beweging doorverwijst naar interne en/of externe begeleiding.

**bv. leerlingen met een beperking, diabetes, nek-en rugklachten, obesitas

- ✓ 2022: 91% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 84% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↑ We zien een stijging met 7% ten opzichte van 2019.

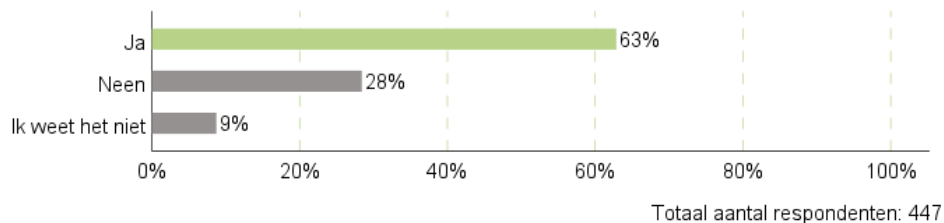
Het aandeel scholen dat een signaaldetectiefunctie vervult voor leerlingen met bijzondere noden rond beweging is gestegen (91% vs. 84% in 2019). Concreet houdt dit in dat ze procedures hebben voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond beweging ([grafiek 53](#)) en/of dat ze deze leerlingen doorverwijzen naar interne of externe begeleiding ([grafiek 54](#)).

PROCEDURES OM LEERLINGEN MET BIJZONDERE NODEN TE SIGNALEREN

Ten opzichte van 2019 hebben meer scholen procedures om leerlingen met bijzondere noden rond beweging (bv. leerlingen met een beperking, diabetes, nek- en rugklachten, obesitas) te signaleren (63% vs. 57% in 2019).

53 Zijn er procedures voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond beweging (bv. leerlingen met een beperking, diabetes, nek-en rugklachten, obesitas)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

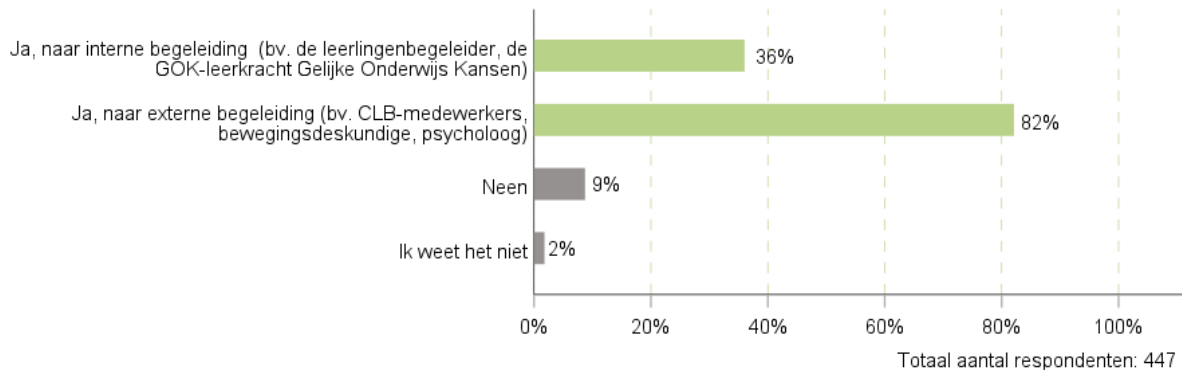
LEERLINGEN MET BIJZONDERE NODEN DOORVERWIJZEN NAAR BEGELEIDING

In vergelijking met 2019 verwijzen meer scholen leerlingen met bijzondere noden rond beweging (bv. leerlingen met een beperking, diabetes, nek- en rugklachten, obesitas) door naar begeleiding (89% vs. 83% in 2019).

Meer specifiek zien we dat minder scholen doorverwijzen naar interne begeleiding (bv. leerlingenbegeleider, de GOK-leerkracht) (36%, vs. 50% in 2019). Daartegenover staat dat beduidend meer scholen doorverwijzen naar externe begeleiding (bv. CLB-medewerkers, bewegingsdeskundige, psycholoog) (82%, v. 63% in 2019).

54 Verwijst jouw school leerlingen met bijzondere noden rond beweging door (bv. leerlingen met een beperking, diabetes, nek-en rugklachten, obesitas)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond beweging in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2019. **Grafiek 55** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel scholen aan dit criterium voldeden in de huidige en voorgaande editie. **Grafiek 56** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid in de huidige editie. Omdat niet alle kwaliteitscriteria op de data van 2019 konden worden toegepast, kunnen we in de cumulatieve grafiek de cijfers van 2019 niet weergeven.

STAND VAN ZAKEN BEWEGINGSBELEID (2022)

- Gemiddeld voldoen de scholen aan 7 van de 8 criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid (7 = het gemiddeld aantal behaalde kwaliteitscriteria).
- 28% voldoet aan alle 10 de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond beweging.
- 0% voldoet aan geen enkel kwaliteitscriterium voor een kwaliteitsvol beleid rond beweging. Alle scholen voldoen aan minstens 3 van de 8 kwaliteitscriteria.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Minstens 1 initiatief nemen om leerlingen aan te zetten tot bewegingsactiviteiten (99%).
- Beweging (minstens) in verschillende leerjaren/kleuterklassen als gezondheidsthema aan bod laten komen (93%).
- Toegang hebben tot een zwembad (op school of via een derde) (91%).

Waarop wordt het minst ingezet?

- Lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond beweging afstemmen tussen verschillende leerjaren of kleuterklassen (43%).

EVOLUTIE BEWEGINGSBELEID (2019 - 2022)

5 van de 8 kwaliteitscriteria konden worden toegepast op de data van 2019. Voor 1 criterium zien we een vooruitgang, voor 1 een achteruitgang. Voor de overige 3 criteria bleven de resultaten stabiel.

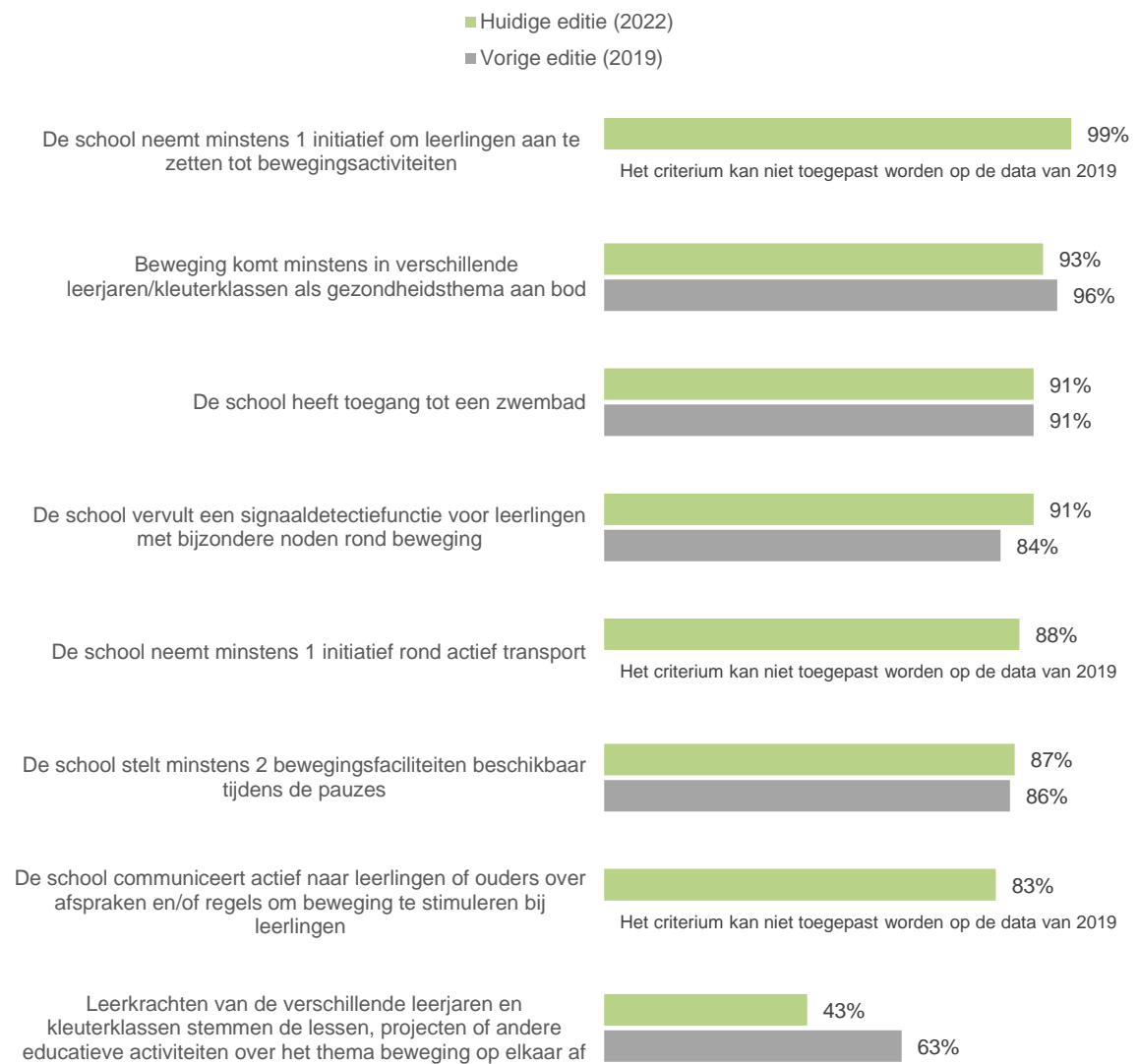
Wat is de grootste vooruitgang?

- Meer scholen vervullen een signaaldetectiefunctie voor leerlingen met bijzondere noden rond beweging (91% vs. 84% in 2019).

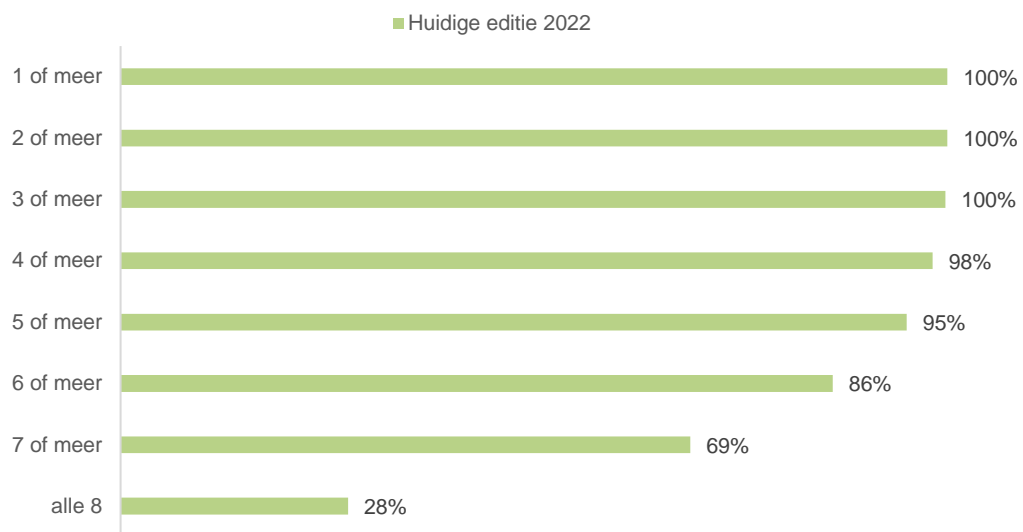
Wat is de grootste achteruitgang?

- In minder scholen stemmen leerkrachten van de verschillende leerjaren of kleuterklassen de lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond beweging op elkaar af (43% vs. 63% in 2019).

55 Aandeel basisscholen dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid voldoet

56 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid in de huidige en vorige editie

LANG STILZITTEN

Met lang stilzitten of sedentair gedrag bedoelen we alle activiteiten die uitgevoerd worden in een zittende of liggende houding buiten de slaaptijd én die gekenmerkt worden door een laag energieverbruik, zoals computeren, zitten tijdens of onderweg naar de les.

Lang stilzitten is niet hetzelfde als fysiek inactief zijn. Leerlingen die veel bewegen, omdat ze bijvoorbeeld dagelijks naar de les fietsen, maar verder de dag vooral zittend doorbrengen, kunnen toch een sedentaire levensstijl hebben.

KWALITEITSCRITERIA

1

Lang stilzitten komt minstens in verschillende leerjaren/kleuterklassen als gezondheidsthema aan bod*

*De les L.O. telt niet mee.

2

Leerkrachten van de verschillende leerjaren of kleuterklassen* stemmen de lessen, projecten of andere educatieve activiteiten over het thema lang stilzitten op elkaar af.

*d.w.z. tussen de verschillende leerjaren (bv. 1^e en 6^e) of tussen de kleuterklassen (bv. 1^e en 3^e)

3

De school communiceert actief* naar leerlingen of ouders over afspraken en/of regels** om minder lang stilzitten te stimuleren bij leerlingen.

*Actief communiceren is meer dan louter een vermelding in het reglement.

**bv. over het ontmoedigen van het meebrengen van schermplaatjes (tablets, gameconsoles,) naar school, ontmoedigen van autogebruik

4

De school neemt minstens 1 van volgende initiatieven met betrekking tot de klas- of lesinrichting:

1. aangepaste werkruimtes voorzien in het klaslokaal waar ook rechtstaand kan gewerkt worden (bv. zit-stabureaus; tafels, kasten of planken op verschillende hoogtes aan de muur of ergonomische stations);
2. de les organiseren in functie van rechtstaand werken (bv. gemakkelijk te herschikken of te verwijderen tafels en stoelen voor groepswork of bewegingstussendoortjes, hoekenwerk met sta- of beweeghoeken, de gang of buitenruimte als extra klasruimte).

5

Leerkrachten houden actief toezicht*.

* Actief toezicht is een begrip afgeleid van het ruimere begrip 'activerend toezicht'. Dit betekent een toezicht waarbij de begeleider kinderen aanzet tot meer lichaamsbeweging en minder zitten door effectieve vormen van aanmoediging, door het goede voorbeeld te geven.

6

De school stimuleert leerlingen op 1 van volgende manieren om het zitten te onderbreken tijdens de lessen:

1. bewegingstussendoortjes voorzien;
2. bewegend leren*.

*Bewegend leren gaat over het nastreven van leerdoelen (kennis, vaardigheden of attitude) door middel van beweging, fysieke actieve werkvormen, buitenlessen.

7

De school vervult een signaaldetectiefunctie* voor leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten**.

*D.w.z. dat de school procedures heeft voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten en/of dat de school leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten doorverwijst naar interne en/of externe begeleiding.

**bv. leerlingen met overgewicht, diabetes, fysieke beperking, gameverslaving, overmatig schermgebruik

RESULTATEN

KWALITEITSCRITERIUM 1. LANG STILZITTEN KOMT MINSTENS IN VERSCHILLENDE LEERJAREN/KLEUTERKLASSEN ALS GEZONDHEIDSTHEMA AAN BOD*

*De les L.O. telt niet mee.

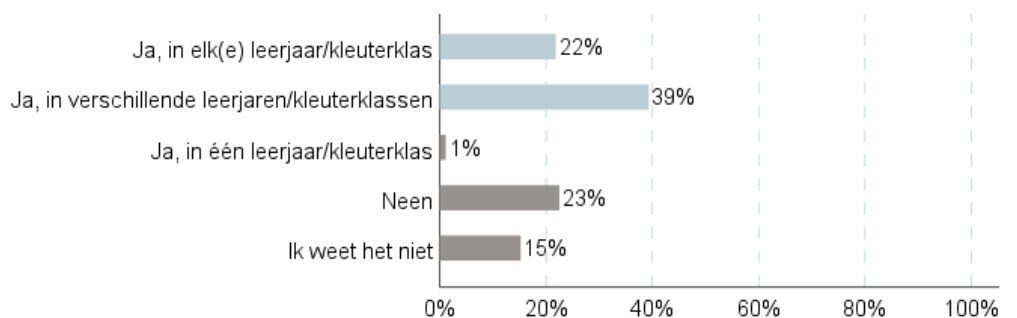
- ✓ 2022: 61% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 60% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = In vergelijking met de vorige editie bleef dit stabiel.

Net als in 2019 komt lang stilzitten in 6 op de 10 scholen minstens in verschillende leerjaren/kleuterklassen als gezondheidsthema aan bod (61% vs. 60% in 2019).

Meer specifiek zien we dat het aandeel scholen waarbij lang stilzitten in *elk(e)* leerjaar/kleuterklas aan bod komt, wel is gedaald (22% vs. 34% in 2019). Daar tegenover staat dat het aandeel scholen waarbij lang stilzitten aan bod komt in *verschillende* leerjaren/kleuterklassen is gestegen (39% vs. 26% in 2019).

57 Komt minder lang stilzitten als gezondheidsthema aan bod in de leerjaren? De les L.O. wordt niet meegerekend.

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 440

KWALITEITSCRITERIUM 2. LEERKRACHTEN VAN DE VERSCHILLENDE LEERJAREN OF KLEUTERKLASSEN STEMMEN DE LESSEN, PROJECTEN OF ANDERE EDUCatieve ACTIVITEITEN OVER HET THEMA LANG STILZITTEN OP ELKAAR AF*

*d.w.z. tussen de verschillende leerjaren (bv. 1e en 6^e) of tussen de kleuterklassen (bv. 1^e en 3^e)

- ✓ 2022: 12% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 22% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↓ We zien een daling met 10% ten opzichte van 2019.

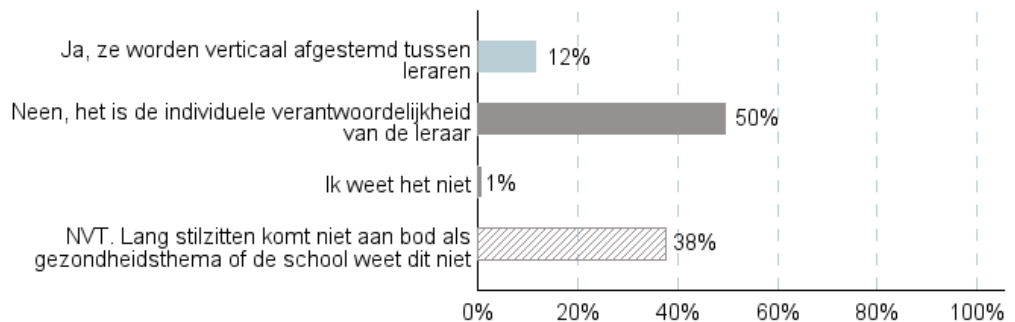

In vergelijking met 2019 zien we dat er minder scholen zijn waar leerkrachten van verschillende leerjaren of kleuterklassen de lessen, projecten of andere educatieve activiteiten over het thema lang stilzitten met elkaar afstemmen (12% vs. 22% in 2019).

58 Zijn lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond minder lang stilzitten op elkaar afgestemd?

Deze vraag werd niet gesteld aan basisscholen die aangaven dat lang stilzitten niet aan bod komt als gezondheidsthema of dit niet wisten (38%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 2. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. Lang stilzitten komt niet aan bod als gezondheidsthema of de school weet dit niet'.

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 440

KWALITEITSCRITERIUM 3. DE SCHOOL COMMUNICEERT ACTIEF* NAAR LEERLINGEN OF OUDERS OVER AFSPRAKEN EN/OF REGELS** OM MINDER LANG STILZITTEN TE STIMULEREN BIJ LEERLINGEN

* Actief communiceren is meer dan louter een vermelding in het reglement.

**bv. over het ontmoedigen van het meebrengen van schermpjes (tablets, gameconsoles, ...) naar school of over het ontmoedigen van autogebruik

- ✓ 2022: 55% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: omwille van een andere vraagstelling is dit criterium niet vergelijkbaar met de vorige editie.

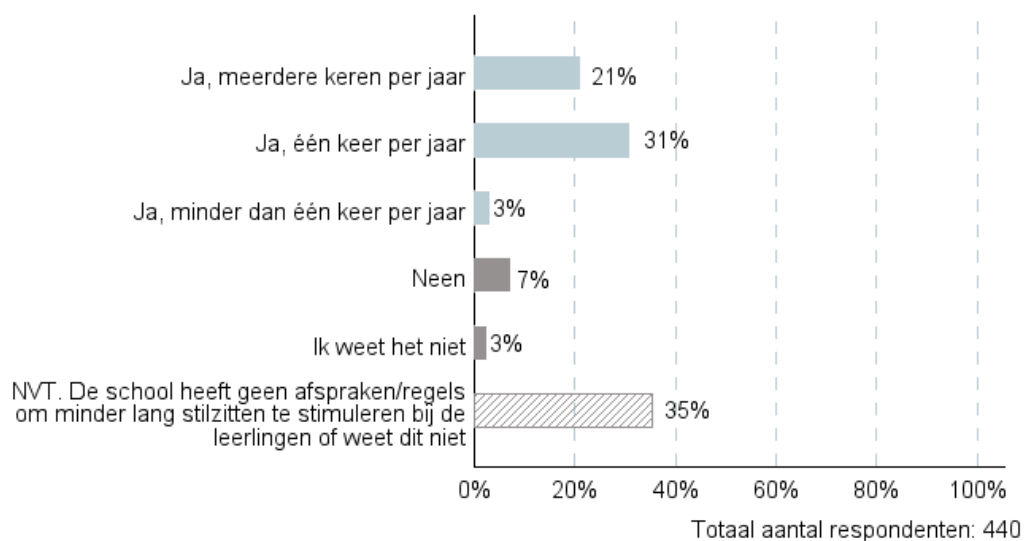

Aan de scholen die aangaven dat ze (mondelijke en/of schriftelijke) afspraken en/of regels hebben om minder lang stilzitten te stimuleren bij leerlingen (64%; zie [grafiek 125](#) in bijlage) werd gevraagd hoe vaak ze deze actief communiceren naar leerlingen of ouders.

Het aandeel scholen dat deze afspraken en/of regels actief communiceert naar leerlingen of ouders is 55% (t.o.v. het totale aantal scholen).

59 Communiceert jouw school de afspraken en/of regels om minder lang stilzitten te stimuleren bij leerlingen actief naar leerlingen of ouders?

Deze vraag werd niet gesteld aan basisscholen die aangaven dat ze geen afspraken of regels hebben of dit niet wisten (35%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 3. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT'. De school heeft geen afspraken en/of regels om minder lang stilzitten te stimuleren bij de leerlingen of weet dit niet'.

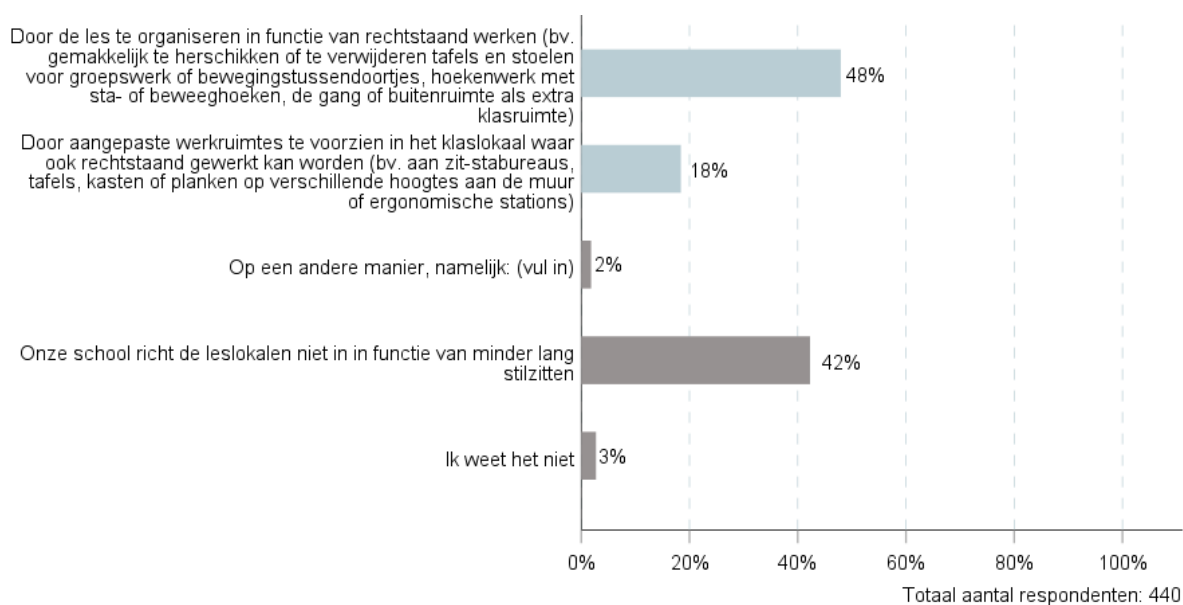
KWALITEITSCRITERIUM 4. DE SCHOOL NEEMT MINSTENS 1 INITIATIEF MET BETREKKING TOT DE KLAS- OF LESINRICHTING

- ✓ 2022: 54% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
  - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling.¹⁰
-

Iets meer dan de helft van de scholen (54%) neemt minstens 1 initiatief met betrekking tot de klas- of lesinrichting met als doel het zitten te beperken of onderbreken bij de leerlingen. We zien dat 48% de les organiseert in functie van rechtstaand werken (bv. gemakkelijk te herschikken of te verwijderen tafels en stoelen voor groepswork of bewegingstussendoortjes, hoekenwerk met sta- of beweeghoeken, de gang of buitenruimte als extra klasruimte). Verder voorziet 18% aangepaste werkruimtes in het leslokaal waar ook rechtstaand kan gewerkt worden (bv. aan zit-stabureaus, tafels, kasten of planken op verschillende hoogtes aan de muur of ergonomische stations).

60 Op welke manier richt jouw school de leslokalen in om leerlingen minder te doen zitten of het zitten te onderbreken?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

¹⁰ In 2019 werd de vraag op een andere manier gesteld, namelijk: 'Op welke van onderstaande manieren worden leerlingen gestimuleerd om het zitten te onderbreken?' Hierbij waren de volgende antwoordopties mogelijk: 'Herinrichting van het klaslokaal/studiezaal in functie van rechtstaand les volgen/studeren (bv. stoelen verwijderen voor staand knutselen, statafels, stahoeken)', 'Zit-stabureaus of ergonomische stations'.

KWALITEITSCRITERIUM 5. LEERKRACHTEN HOUDEN ACTIEF TOEZICHT*

*Actief toezicht is een begrip afgeleid van het ruimere begrip 'activerend toezicht'. Dit betekent een toezicht waarbij de begeleider kinderen aanzet tot meer lichaamsbeweging en minder zitten door effectieve vormen van aanmoediging, door het goede voorbeeld te geven.

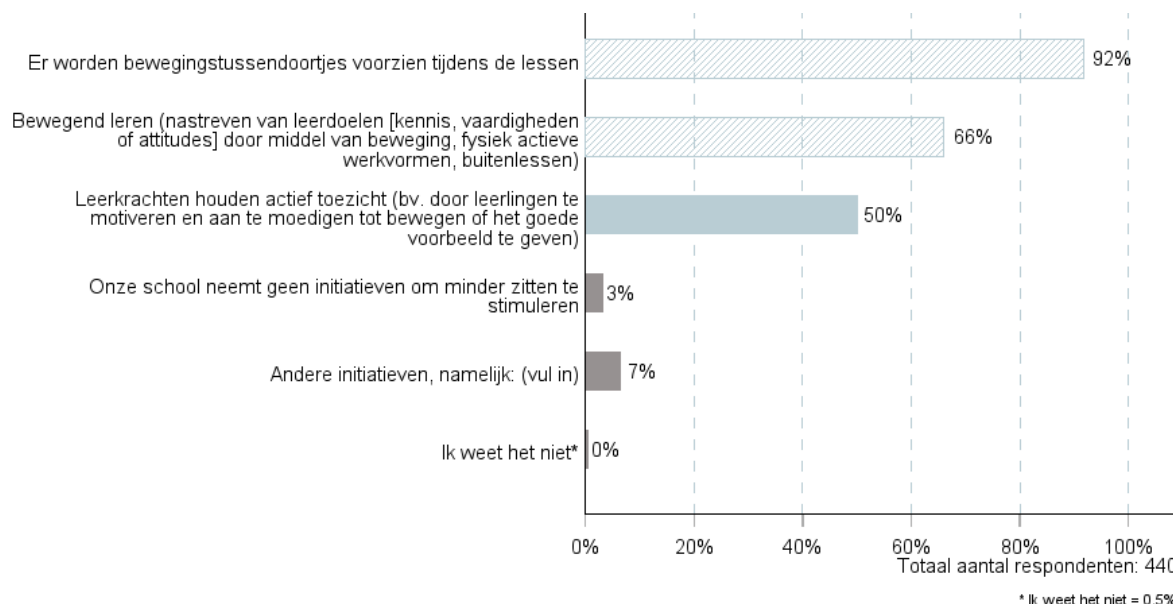
- ✓ 2022: 50% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 42% voldeed aan het kwaliteitscriterium.
- ↑ We zien een stijging met 8% ten opzichte van 2019.

In vergelijking met 2019 zien we dat in meer scholen de leerkrachten of begeleiders actief toezicht houden (50% vs. 42% in 2019).

61 Welke andere initiatieven neemt jouw school om ervoor te zorgen dat leerlingen minder zitten of het zitten onderbreken?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 6. DE SCHOOL STIMULEERT LEERLINGEN OP MINSTENS 1 MANIER OM HET ZITTEN TE ONDERBREKEN TIJDENS DE LESSEN

- ✓ 2022: 95% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 90% voldeed aan het kwaliteitscriterium.
- ↑ We zien een stijging met 5% ten opzichte van 2019.

We zien een stijging in het aandeel scholen dat leerlingen op minstens 1 manier stimuleert om het zitten te onderbreken tijdens de lessen (95%, t.o.v. 90% in 2019).

De gearceerde balkjes in bovenstaande [grafiek 61](#) geven de antwoordopties weer waarop kwaliteitscriterium 6 gebaseerd is. 92% van de scholen stimuleert leerlingen om het zitten te onderbreken tijdens de lessen door bewegingstussendoortjes te voorzien tijdens de lessen, een gelijkaardig aandeel als in 2019 (88%). 66% doet dit door bewegend leren toe te passen in de lessen, een beduidende stijging t.o.v. 2019 (31%).

KWALITEITSCRITERIUM 7. DE SCHOOL VERVULT EEN SIGNAALDETECTIEFUNCTIE* VOOR LEERLINGEN MET BIJZONDERE NODEN ROND LANG STILZITTEN**

*D.w.z. dat de school procedures heeft voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten en/of dat de school leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten doorverwijst naar interne en/of externe begeleiding.

**bv. leerlingen met overgewicht, diabetes, fysieke beperking, gameverslaving, overmatig schermgebruik, ...

- ✓ 2022: 67% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 51% voldeed aan het kwaliteitscriterium.
- ↑ We zien een stijging met 16% ten opzichte van 2019.

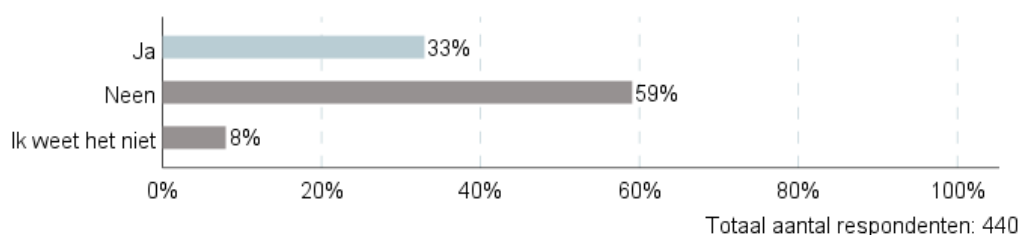
In vergelijking met 2019 vervullen meer scholen een signaaldetectiefunctie voor leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten (bv. leerlingen met overgewicht, diabetes, fysieke beperking, gameverslaving, overmatig schermgebruik) (67% vs. 51% in 2019). Concreet houdt dit in dat ze procedures hebben voor het signaleren van deze leerlingen ([grafiek 62](#)) en/of dat ze deze leerlingen doorverwijzen naar interne of externe begeleiding ([grafiek 62](#)).

PROCEDURES OM LEERLINGEN MET BIJZONDERE NODEN TE SIGNALEREN

In vergelijking met 2019 hebben meer scholen procedures om leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten (bv. leerlingen met overgewicht, diabetes, fysieke beperking, gameverslaving, overmatig schermgebruik) te signaleren (33% vs. 28% in 2019).

62 Zijn er procedures om leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten te signaleren (bv. leerlingen met overgewicht, diabetes, fysieke beperking, gameverslaving, overmatig schermgebruik)?

De respondent kon één antwoordoptie selecteren.

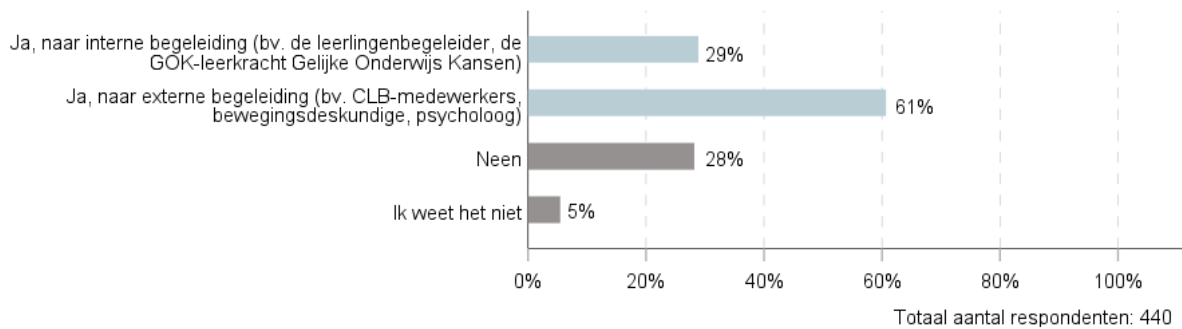
LEERLINGEN MET BIJZONDERE NODEN DOORVERWIJZEN NAAR BEGELEIDING

Ten opzichte van 2019 verwijzen beduidend meer scholen leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten (bv. leerlingen met overgewicht, diabetes, fysieke beperking, gameverslaving, overmatig schermgebruik) door naar begeleiding (67% vs. 50% in 2019).

Meer specifiek zien we dat doorverwijzing naar interne begeleiding hetzelfde is gebleven in vergelijking met 2019 (29% vs. 32% in 2019), terwijl doorverwijzing naar externe begeleiding is toegenomen (61% vs. 37% in 2019).

63 Verwijst jouw school leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten door (bv. leerlingen met overgewicht, diabetes, fysieke beperking, gameverslaving, overmatig schermgebruik)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond lang stilzitten in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2019. **Grafiek 64** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel scholen aan dit criterium voldeden in de huidige en voorgaande editie. **Grafiek 65** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten in de huidige editie. Omdat niet alle kwaliteitscriteria op de data van 2019 konden worden toegepast, kunnen we in de cumulatieve grafiek de cijfers van 2019 niet weergeven.

STAND VAN ZAKEN BELEID ROND LANG STILZITTEN (2022)

- Gemiddeld voldoen de scholen aan 4 van de 7 criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten (4 = het gemiddeld aantal behaalde kwaliteitscriteria).
- 6% voldoet aan alle 7 de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten.
- 2% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Leerlingen op minstens 1 manier stimuleren om tijdens de lessen het zitten te onderbreken (95%).
- Een signaaldetectiefunctie vervullen voor leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten (67%).
- Lang stilzitten minstens in verschillende leerjaren/kleuterklassen als gezondheidsthema aan bod laten komen (61%).

Waarop wordt het minst ingezet?

- Lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond het thema lang stilzitten afstemmen tussen leerkrachten van de verschillende leerjaren of kleuterklassen (12%).

EVOLUTIE BELEID ROND LANG STILZITTEN (2019 - 2022)

5 van de 7 kwaliteitscriteria konden worden toegepast op de data van 2019. Voor 2 criteria zien we een vooruitgang, voor 1 een achteruitgang. De resultaten van de andere 2 criteria bleven stabiel.

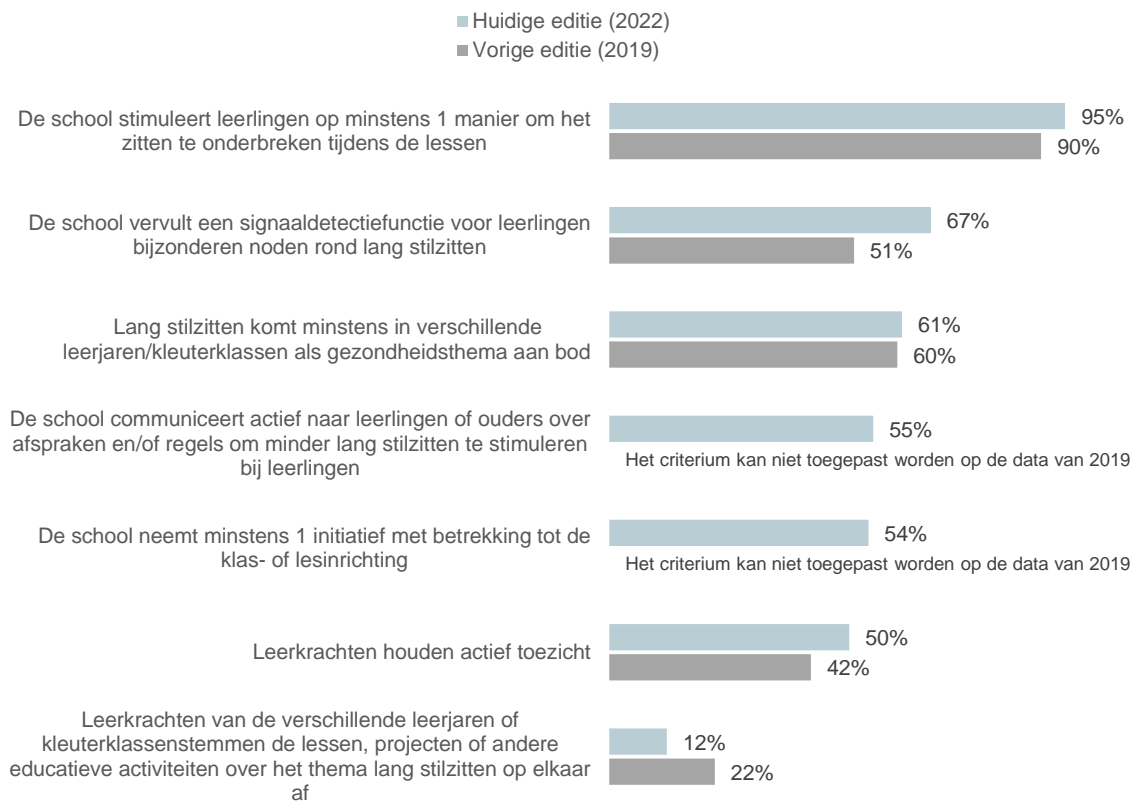
Wat is de grootste vooruitgang?

- Meer scholen vervullen een signaaldetectiefunctie voor leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten (67% vs. 51% in 2019).
- In meer scholen houden leerkrachten actief toezicht (50% vs. 42% in 2019).

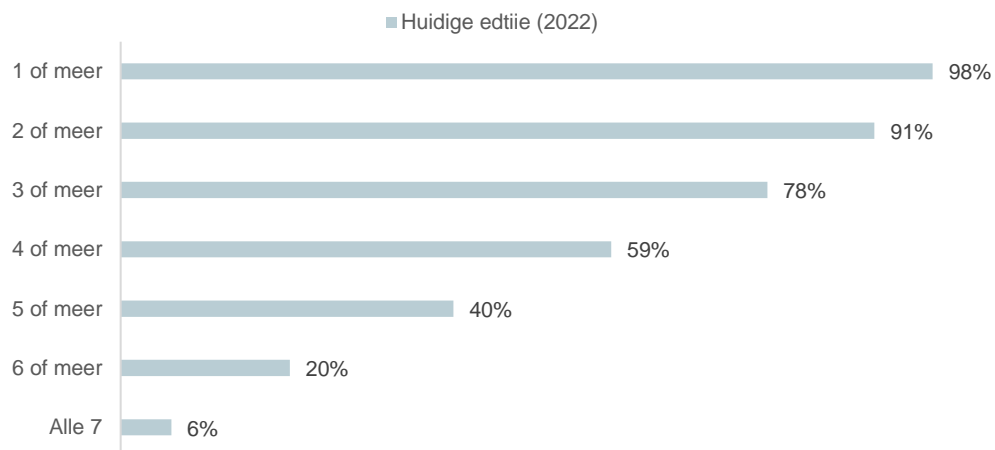
Wat is de grootste achteruitgang?

- In minder scholen worden lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond het thema lang stilzitten afgestemd tussen leerkrachten van de verschillende leerjaren of kleuterklassen (12% vs. 22% in 2019).

64 Aandeel basisscholen dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten voldoet

65 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten in de huidige editie

MENTAAL WELBEVINDEN

437

DEELNEMENDE
SCHOLEN

KWALITEITSCRITERIA

1

Mentaal welbevinden komt minstens in verschillende leerjaren/kleuterklassen als gezondheidsthema aan bod.

2

De school leert leerlingen minstens in verschillende leerjaren/kleuterklassen socio-emotionele vaardigheden aan die bijdragen tot hun mentaal welbevinden.

*bv. een groei-mindset aannemen, complimenten geven, tot rust leren komen, emoties reguleren, leren omgaan met fouten/falen, hulp leren vragen

3

De school maakt het ondersteunings- of hulpverleningsaanbod* op minstens 1 van volgende manieren bekend bij de leerlingen en ouders:

*bv. leerlingbegeleiding, CLB-werking, Kinder- en Jongerentelefoon Awel, Overkophuizen

1. via de website van de school;
2. via infoavonden op de opendeurdag;
3. via een infobrief naar de ouders;
4. via het online communicatieplatform van de school (bv. Smartschool, Quest);
5. via de nieuwsbrief van de school.

4

De school heeft minstens 3 van de volgende fysieke voorzieningen die het mentaal welbevinden van leerlingen kunnen bevorderen:

1. een gevarieerde speelplaats die ook aanmoedigt tot bewegen;
2. een schooltuin of speelweide;
3. een stille ruimte/prikkelvrije ruimte om zich terug te trekken (bv. een huiselijk ingerichte lounge-ruimte met zithoek, gezelschapspelletjes);
4. een gevarieerd aanbod aan middag- of naschoolse activiteiten;
5. emotieplekken waar ruimte kan gemaakt worden voor moeilijker momenten;
6. een binnenruimte waar er samen kan gespeeld en gebabbeld worden.

5

De school neemt minstens 1 van volgende initiatieven die bijdragen aan een sociale omgeving waarin leerlingen zich goed kunnen voelen:

1. als leerkrachtenteam en directie het goede voorbeeld geven (bv. aan leerlingen laten zien wat jullie doen om jullie energiek te voelen, open zijn over hoe jullie jullie voelen of het praten over gevoelens normaliseren);
2. inzetten op het actief oefenen van emotionele intelligentie (= benoemen van emoties, emoties reguleren, empathisch reageren op medeleerlingen) tijdens reguliere schoolactiviteiten.

6

De school neemt minstens 3 van volgende initiatieven die bijdragen aan een sociale omgeving waarin leerlingen zichzelf kunnen zijn:

1. leerlingen inspraak geven in het schoolgebeuren, actief te betrekken bij verschillende beslissingen en goed te luisteren naar hun verwachtingen en noden;
2. groei stimuleren bij de leerlingen/ een groei-mindset aanmoedigen;
3. als lerarenteam en directie het goede voorbeeld geven (bv. via een talentgericht personeelsbeleid);
4. mogelijkheden voorzien waarin leerlingen hun talenten kunnen ontplooien (bv. fotograaf van de week, redacteur van de klasblog, leerlingen mogen mee lesgeven als minimeester of -juf).

7

De school neemt minstens 3 van volgende initiatieven die bijdragen aan een sociale omgeving waarin leerlingen zich goed omringd voelen:

1. nieuwe leerlingen warm onthalen (bv. via kennismakings- of instapmomenten voor nieuwe leerlingen, in het bijzonder bij de start van het schooljaar);
2. inzetten op groepsvorming in de klas (bv. via kennismakingsactiviteiten bij de start van het schooljaar, cirkelen tijdens het schooljaar);
3. als lerarenteam en directie het goede voorbeeld geven (bv. door steun te bieden aan collega's als ze het even moeilijk hebben);
4. als school minstens 2 keer per trimester contactmomenten voorzien met de ouders of voogden;
5. werken met lerarenteams waardoor kinderen weten dat ze terecht kunnen bij meerdere leerkrachten;
6. een meter- en peter systeem waarbij leerlingen elkaar helpen en ondersteunen op basis van talenten, of door oudere kinderen een coachings- of begeleidingsopdracht te laten opnemen in een lagere klas.

8

De school neemt minstens 1 van volgende initiatieven die bijdragen aan een sociale omgeving waarin leerlingen leren omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag:

1. als lerarenteam alert reageren op moeilijke situaties (bv. conflict in de klas, pestproblematiek, zelfmoord, grensoverschrijdend gedrag, geweld);
2. zelfregulatie ondersteunen en handvatten geven om te 'leren leren' (bv. door een formatief toetsstelsel);
3. als lerarenteam en directie het goede voorbeeld geven (bv. jezelf ook kwetsbaar durven opstellen naar je leerlingen en collega's toe).

9

De school beschikt over gedragsregels om een veilig schoolklimaat te creëren en/of maakt duidelijke afspraken over bij wie/waar men terecht kan bij overtreding van de afgesproken gedragsregels en/of over de gevolgen van overtreding van bepaalde gedragsregels.

10

De school zet op minstens 2 van volgende manieren in op vroeginterventie van leerlingen die niet goed in hun vel zitten:

1. het schoolteam opleiden rond het herkennen van signalen van verminderd welbevinden en/of psychische problemen;
2. ervoor zorgen dat leerlingen die zich niet goed in hun vel voelen bij iemand op school terecht kunnen (bv. bij een vertrouwensleraar of een leerlingbegeleider);
3. leerlingen met extra zorgnoden doorverwijzen naar externe diensten of organisaties (bv. CLB) die een traject op maat kunnen opstarten met deze leerlingen.

11

De school levert op minstens 1 van volgende manieren extra inspanningen om leerlingen met psychische klachten tot 'leren' te brengen en te betrekken bij het klas- en schoolgebeuren ('inclusief werken'):

1. bij langdurige afwezigheid van een leerling contact blijven houden met de leerling (bv. via de leerkracht);
2. extra inspanningen leveren om de lessen toegankelijk te maken voor alle leerlingen (bv. anderstalige nieuwkomers of niet-begeleide minderjarige vreemdelingen);
3. voldoende afstemmen tussen de school en de partners die leerlingen naast de school begeleiden op het vlak van psychische klachten of geestelijke gezondheid(sproblemen).

RESULTATEN

In vergelijking met de vorige editie werden de vragen over het thema mentaal welbevinden grondig hervormd. De nieuwe vragen zijn gebaseerd op de [geluksdriehoek](#) die eind 2020 werd gelanceerd. De resultaten vergelijken met de vorige editie (2019) is enkel mogelijk voor het eerste en tweede kwaliteitscriterium.

KWALITEITSCRITERIUM 1. MENTAAL WELBEVINDEN KOMT MINSTENS IN VERSCHILLENDE LEERJAREN/KLEUTERKLASSEN ALS GEZONDHEIDSTHEMA AAN BOD

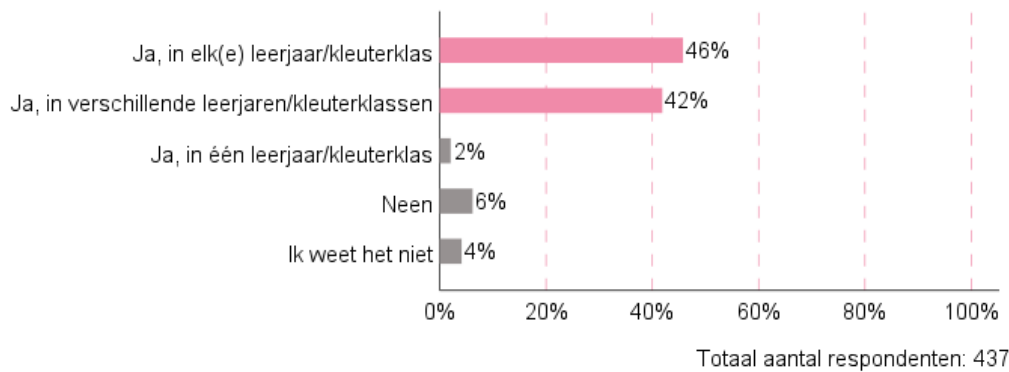
- ✓ 2022: 87% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 84% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.

Bij 87% van de scholen komt mentaal welbevinden minstens in verschillende leerjaren/kleuterklassen als gezondheidsthema aan bod komt. Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (84%).

Meer specifiek zien we dat het aandeel scholen waarbij mentaal welbevinden in *elk(e)* leerjaar/kleuterklas aan bod komt, wel is gedaald (46% vs. 60% in 2019). Daar staat tegenover dat het aandeel scholen waarbij mentaal welbevinden aan bod komt in verschillende leerjaren/kleuterklassen is gestegen (42% vs. 25% in 2019).

66 Komt mentaal welbevinden als gezondheidsthema aan bod in de leerjaren?¹¹

De respondent kon één antwoord selecteren.

¹¹ In 2019 was de vraag: 'Komen mentaal welbevinden en veerkracht als gezondheidsthema's aan bod in de leerjaren?'

KWALITEITSCRITERIUM 2. DE SCHOOL LEERT LEERLINGEN MINSTENS IN VERSCHILLENDE LEERJAREN/KLEUTERKLASSEN SOCIO-EMOTIONELE VAARDIGHEDEN AAN DIE BIJDAGEN TOT HUN MENTAAL WELBEVINDEN*

*bv. een groei-mindset aannemen, complimenten geven, tot rust leren komen, emoties reguleren, leren omgaan met fouten/falen, hulp leren vragen

- ✓ 2022: 98% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 97% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.

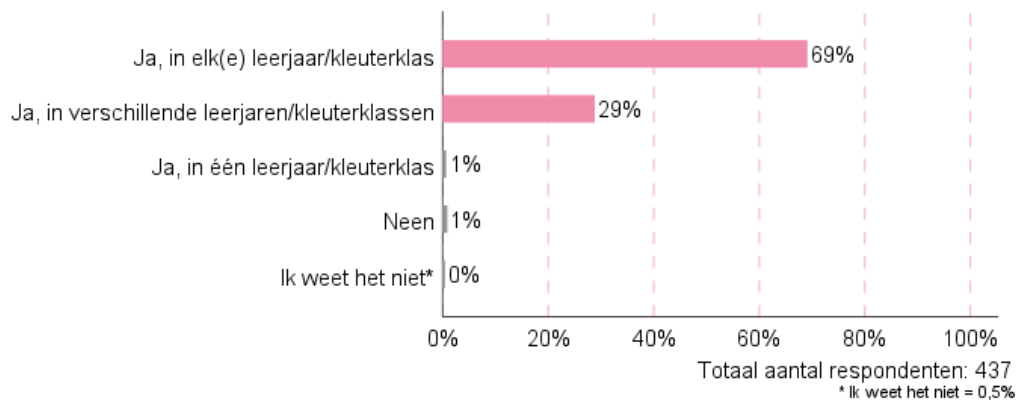

Zo goed als alle scholen (98%) leren leerlingen minstens in verschillende leerjaren/kleuterklassen socio-emotionele vaardigheden aan die bijdragen tot het mentaal welbevinden (bv. een groei-mindset aannemen, complimenten geven, tot rust leren komen, emoties reguleren, leren omgaan met fouten/falen, hulp leren vragen). Dit resultaat is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (97%).

Meer specifiek zien we dat het aandeel scholen waarbij socio-emotionele vaardigheden in *elk(e)* leerjaar/kleuterklas worden aangeleerd, is gedaald t.o.v. 2019 (69% vs. 81% in 2019). Daar staat tegenover dat het aandeel scholen waarbij deze vaardigheden worden aangeleerd in *verschillende* leerjaren/kleuterklassen is gestegen (29% vs. 16% in 2019).

67 Krijgen leerlingen socio-emotionele vaardigheden aangeleerd die bijdragen tot hun mentaal welbevinden (bv. een groei-mindset aannemen, complimenten geven, tot rust leren komen, emoties reguleren, leren omgaan met fouten/falen, hulp leren vragen)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 3. DE SCHOOL MAAKT HET ONDERSTEUNINGS- OF HULPVERLENINGSAAANBOD* OP MINSTENS 1 MANIER BEKEND BIJ DE LEERLINGEN EN OUDERS

*bv. de leerlingbegeleiding, CLB-werking, Kinder- en Jongerentelefoon (Awel), Overkophuizen

- ✓ 2022: 92% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

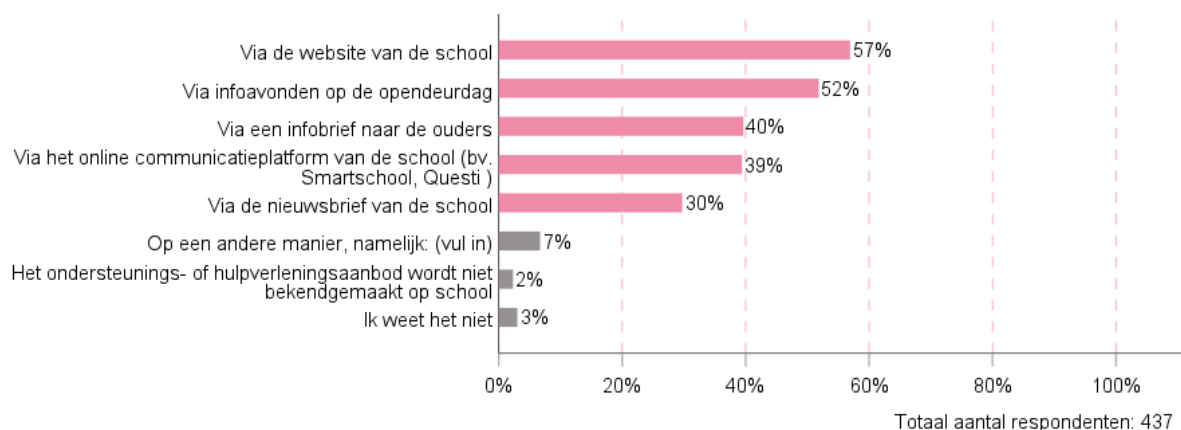
---

9 op de 10 scholen (92%) maken het ondersteunings- of hulpverleningsaanbod op minstens 1 manier bekend bij de leerlingen en ouders.

De meest gebruikte manieren om het ondersteunings- of hulpverleningsaanbod bekend te maken bij leerlingen en ouders zijn de website van de school (57%) en infoavonden op de opendeurdag (52%). Iets minder gebruikte manieren zijn infobrieven naar de ouders (40%), het online communicatieplatform van de school (39%) en de nieuwsbrief (30%).

68 Op welke manier maken jullie het ondersteunings- of hulpverleningsaanbod bekend bij leerlingen en ouders (bv. voorstelling leerlingbegeleiding, CLB-werking, Kinder- en Jongerentelefoon Awel, Overkophuizen)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 4. DE SCHOOL HEEFT MINSTENS 3 FYSIEKE VOORZIENINGEN DIE HET MENTAAL WELBEVINDEN VAN LEERLINGEN KUNNEN BEVORDEREN

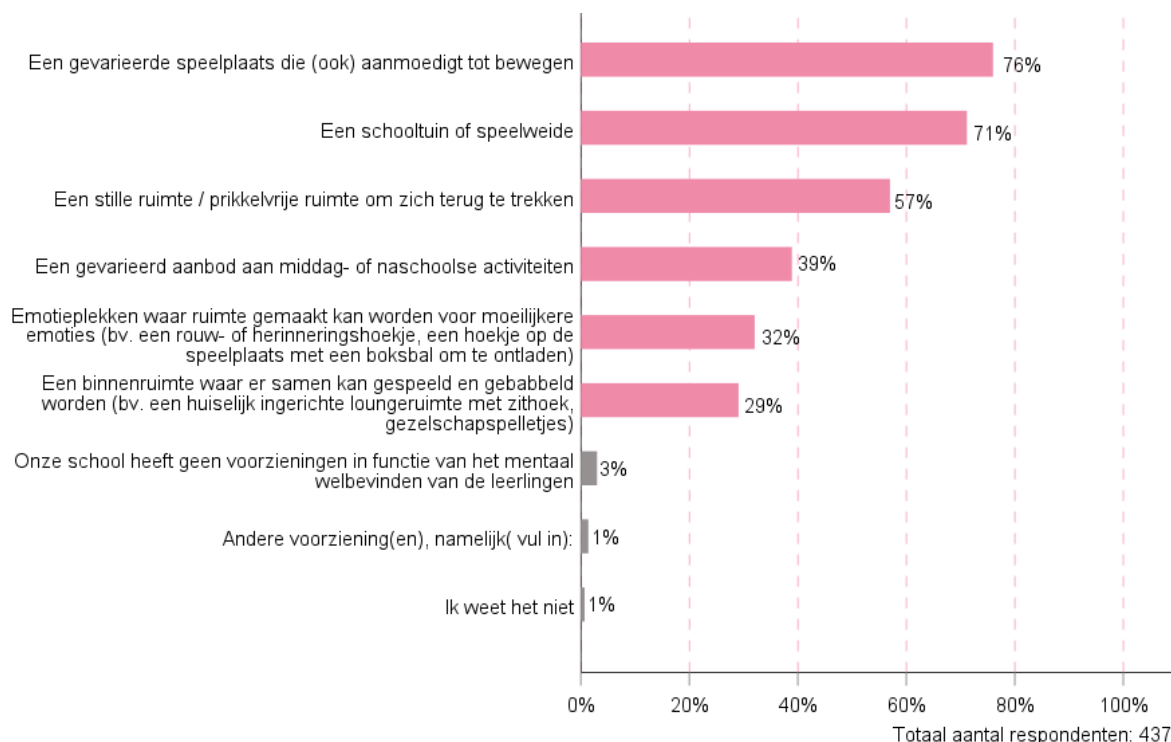
- ✓ 2022: 64% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
  - × 2019: Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

64% van de scholen heeft minstens 3 fysieke voorzieningen die het mentaal welbevinden van de leerlingen kunnen bevorderen.

De meest voorkomende voorzieningen zijn een gevarieerde speelplaats die ook aanzet tot beweging (76%), een schooltuin of speelweide (71%) en een stille/prikkelvrije ruimte om zich terug te trekken (57%). Een gevarieerd aanbod van middag- of naschoolse activiteiten (39%), emotieplekken waar ruimte kan gemaakt worden voor moeilijkere emoties (32%) en een binnenruimte waar er samen kan gespeeld en gebabbeld worden (29%) komen minder vaak voor.

69 Tot welke voorzieningen hebben de leerlingen toegang, in functie van hun mentaal welbevinden?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 5. DE SCHOOL NEEMT MINSTENS 1 INITIATIEF DAT BIJDRAAGT AAN EEN SOCIALE OMGEVING WAARIN LEERLINGEN ZICH GOED KUNNEN VOELEN

- ✓ 2022: 94% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

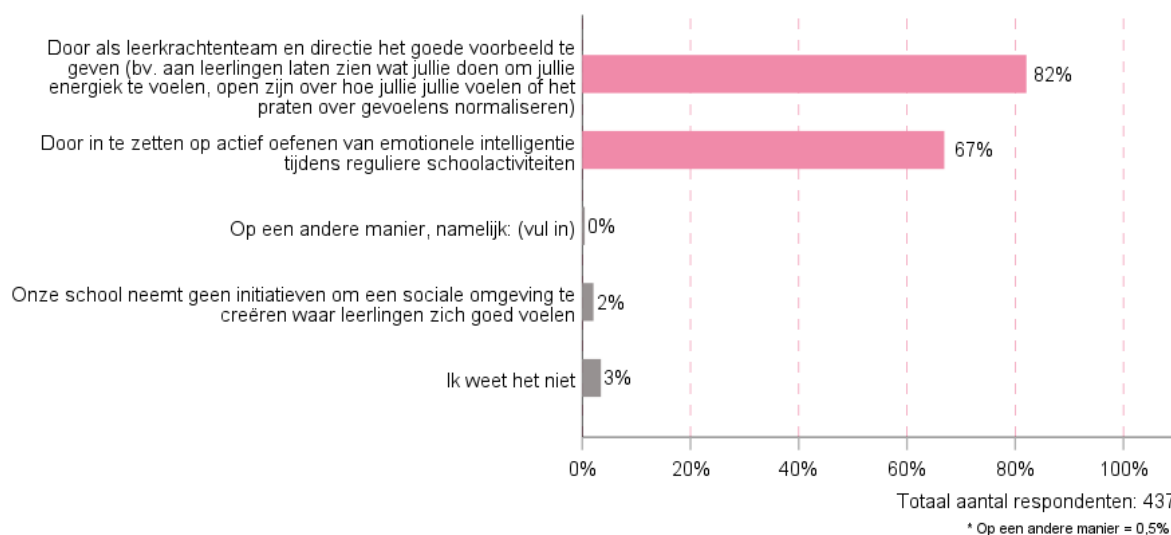

94% van de scholen neemt minstens 1 initiatief dat bijdraagt aan een sociale omgeving waarin leerlingen zich goed kunnen voelen.

82% doet dit door als lerarenteam en directie het goede voorbeeld te geven. Een kleiner aandeel, maar nog steeds een meerderheid van de scholen, doet dit door in te zetten op het actief oefenen van emotionele intelligentie (= het benoemen van emoties, emoties reguleren [bv. via stop-denk-doe), empathisch reageren op medeleerlingen) tijdens reguliere schoolactiviteiten (67%).

70 Op welke manier zorgt jouw school voor een sociale omgeving waar leerlingen zich goed voelen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 6. DE SCHOOL NEEMT MINSTENS 3 INITIATIEVEN DIE BIJDAGEN AAN EEN SOCIALE OMGEVING WAARIN LEERLINGEN ZICHZELF KUNNEN ZIJN

- ✓ 2022: 53% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
  - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

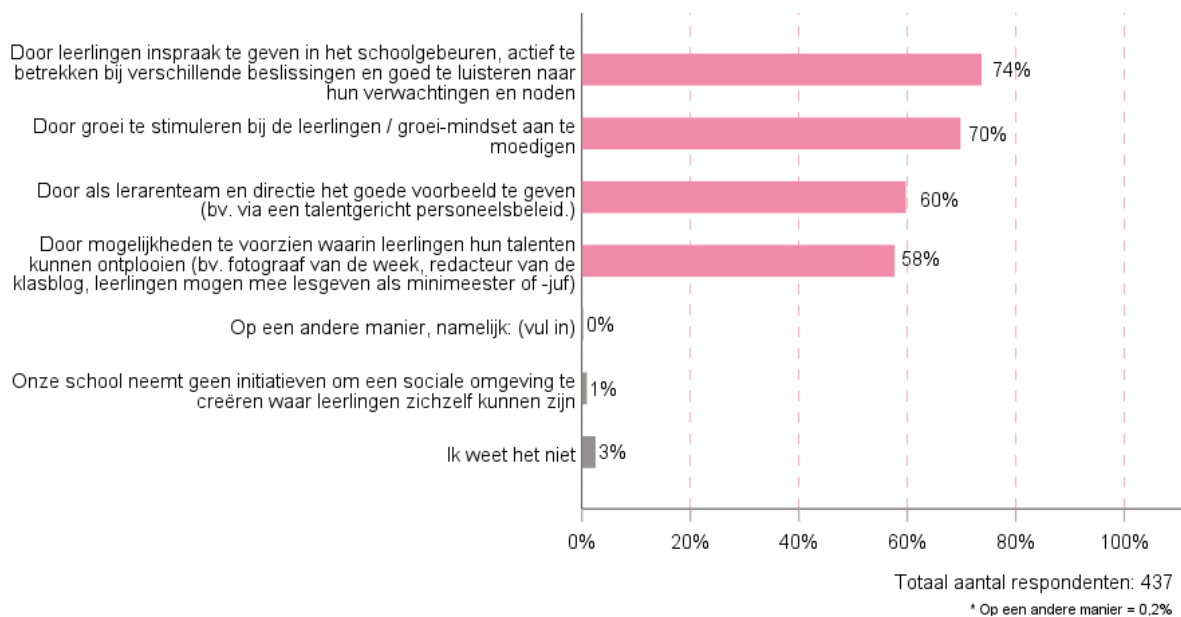
De helft van de scholen (53%) neemt minstens 3 initiatieven die bijdragen aan een sociale omgeving waarin leerlingen zichzelf kunnen zijn.

Een ruime meerderheid doet dit door leerlingen inspraak te geven in het schoolgebeuren, hen actief te betrekken bij verschillende beslissingen en goed te luisteren naar hun verwachtingen en noden (74%) en/of door groei te stimuleren/ een groei-mindset aan te moedigen (70%).

Een kleiner aandeel scholen (maar nog steeds een meerderheid) geeft als lerarenteam en directie het goede voorbeeld (60%) en voorziet mogelijkheden waarin leerlingen hun talenten kunnen ontplooien (58%).

71 Op welke manier zorgt jouw school voor een sociale omgeving waar leerlingen zichzelf kunnen zijn?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 7. DE SCHOOL NEEMT MINSTENS 3 INITIATIEVEN DIE BIJDAGEN AAN EEN SOCIALE OMGEVING WAARIN LEERLINGEN ZICH GOED OMRINGD VOELEN

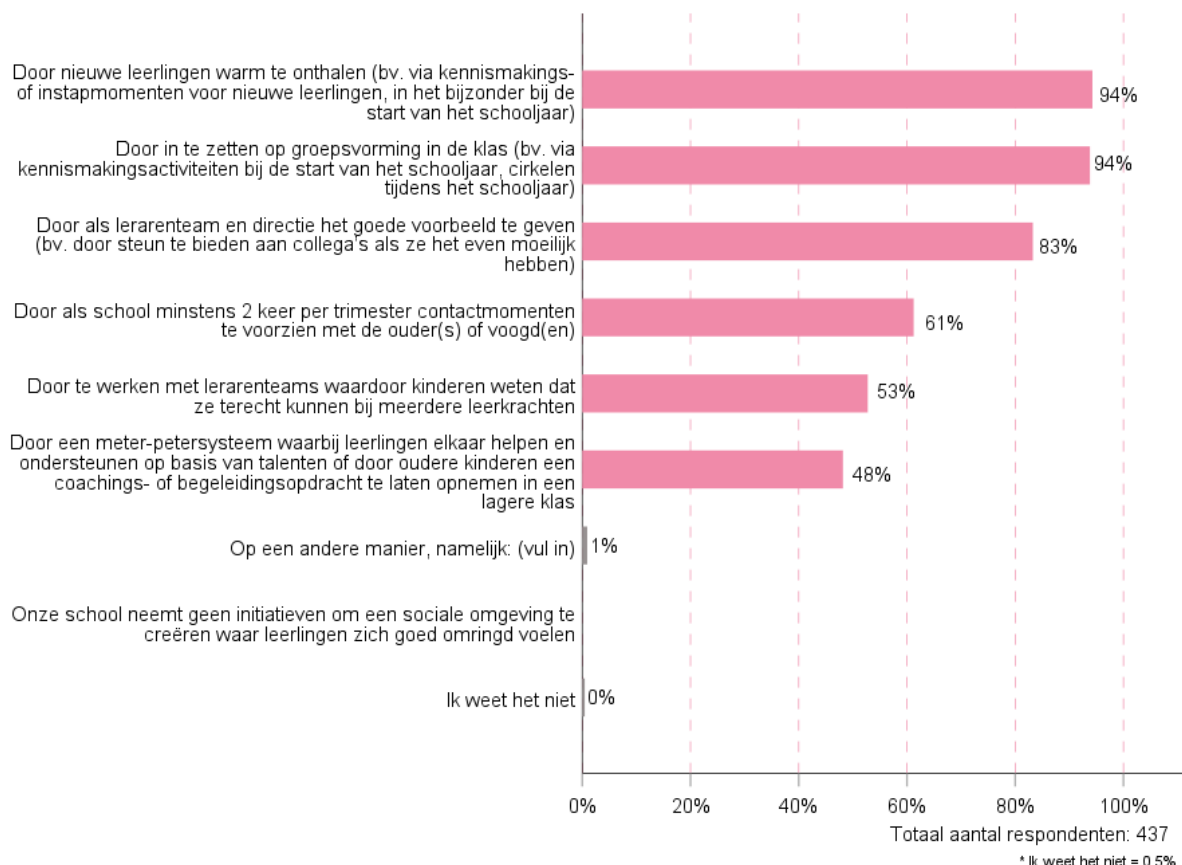
- ✓ 2022: 90% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

9 op de 10 scholen (90%) nemen minstens 3 initiatieven die bijdragen aan een sociale omgeving waarin leerlingen zich goed omringd voelen. De 3 meest voorkomende initiatieven zijn: nieuwe leerlingen warm onthalen (94%), inzetten op groepsvorming in de klas (94%) en als lerarenteam en directie het goede voorbeeld geven (83%).

De minst genomen initiatieven zijn werken met lerarenteams waardoor kinderen weten dat ze bij meerdere leerkrachten terecht kunnen (53%) en een peter-metersysteem voorzien waarbij leerlingen elkaar helpen en ondersteunen op basis van talenten of door oudere kinderen een coachings- of begeleidingsopdracht te laten opnemen in een lagere klas (48%).

72 Op welke manier zorgt jouw school voor een sociale omgeving waar leerlingen zich goed omringd voelen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

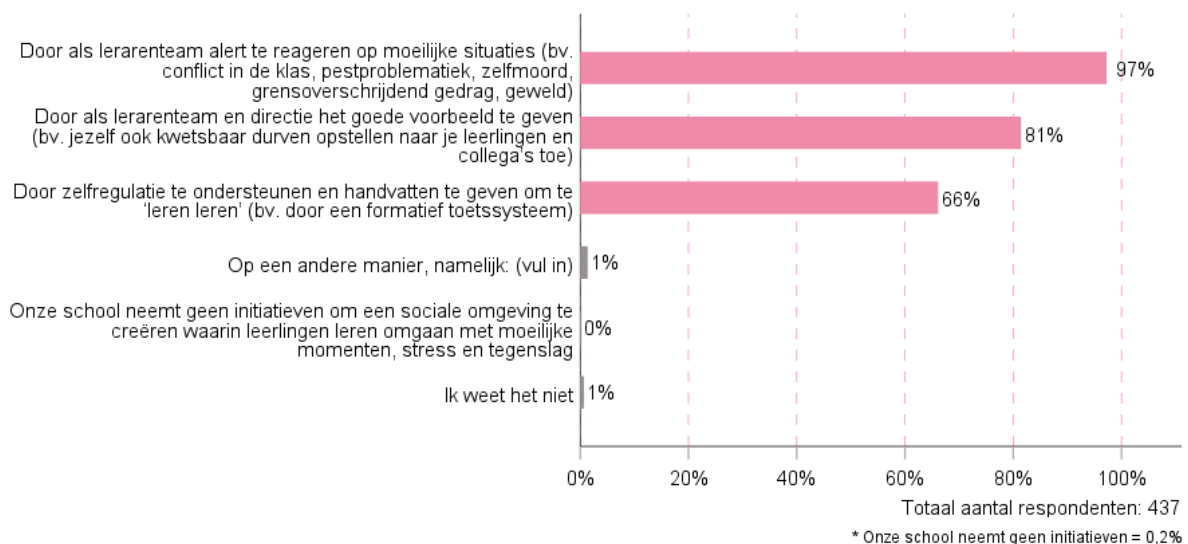
KWALITEITSCRITERIUM 8. DE SCHOOL NEEMT MINSTENS 1 INITIATIEF DAT BIJDRAAGT AAN EEN SOCIALE OMGEVING WAARIN LEERLINGEN LEREN OMGAAN MET MOEILIJKE MOMENTEN, STRESS EN TEGENSLAG

- ✓ 2022: 99% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
  - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

Quasi alle scholen (99%) nemen minstens 1 initiatief dat bijdraagt aan een sociale omgeving waarin leerlingen leren omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag.

Bijna alle scholen (97%) doen dit door als lerarenteam alert te reageren op moeilijke situaties. Ook de 2 andere bevraagde initiatieven - het goede voorbeeld geven (81%) en zelfregulatie ondersteunen en handvaten geven om te 'leren leren' (66%) - worden door een meerderheid van de scholen genomen.

73 Op welke manier zorgt jouw school voor een sociale omgeving waarin leerlingen leren omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag?

KWALITEITSCRITERIUM 9. DE SCHOOL BESCHIKT OVER GEDRAGSREGELS OM EEN VEILIG SCHOOLKLIMAAT TE CREËREN EN/OF MAAKT BINNEN DE SCHOOL DUIDELIJKE AFSPRAKEN OVER BIJ WIE/WAAR MEN TERECHTKAN BIJ OVERTREDING VAN DE AFGESPROKEN GEDRAGSREGELS EN/OF DE GEVOLGEN VAN OVERTREDING VAN BEPAALDE GEDRAGSREGELS

- ✓ 2022: 98% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

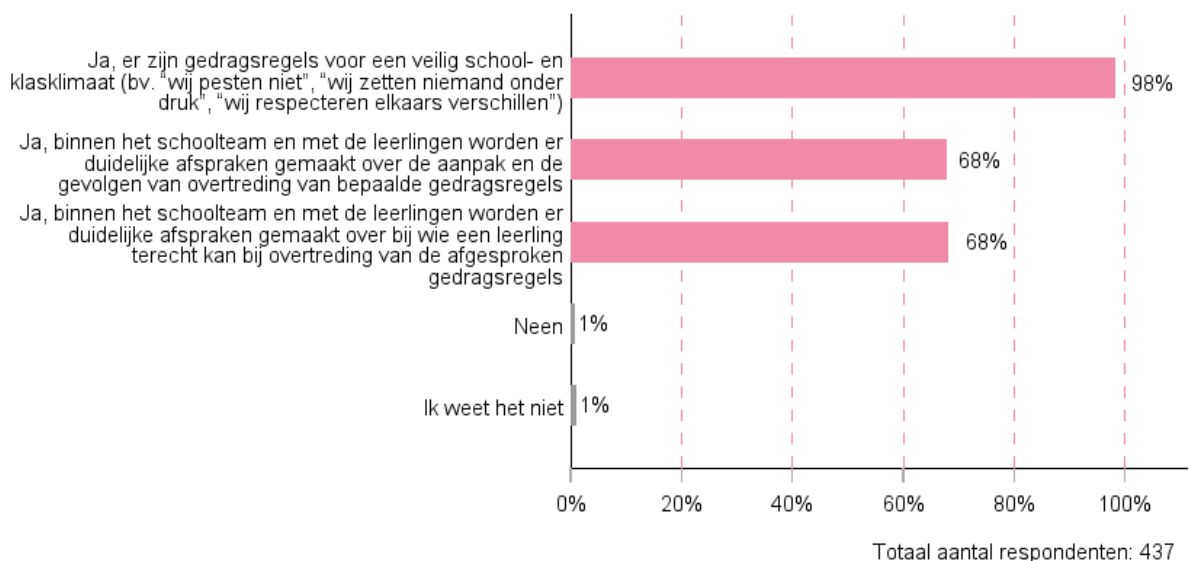

Bijna alle scholen, op enkele na, beschikken over gedragsregels om een veilig schoolklimaat te creëren en/of maken binnen de school duidelijke afspraken over bij wie/waar men terecht kan bij overtreding van de afgesproken gedragsregels en/of de gevolgen van overtreding van bepaalde gedragsregels (98%).

Meer specifiek zijn we dat 98% van de scholen over gedragsregels voor een veilig school- en klasklimaat beschikt. Verder heeft 68% van de scholen regels over de gevolgen van overtreding van de gedragsregels. Eenzelfde aandeel heeft afspraken over bij wie leerlingen terecht kunnen bij overtreding van de afgesproken gedragsregels.

74 Heeft jouw school afspraken en/of regels die het mentaal welbevinden van de leerlingen kunnen bevorderen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 10. DE SCHOOL ZET OP MINSTENS 2 MANIEREN IN OP VROEGINTERVENTIE VAN LEERLINGEN DIE NIET GOED IN HUN VEL ZITTEN

- ✓ 2022: 83% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
  - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

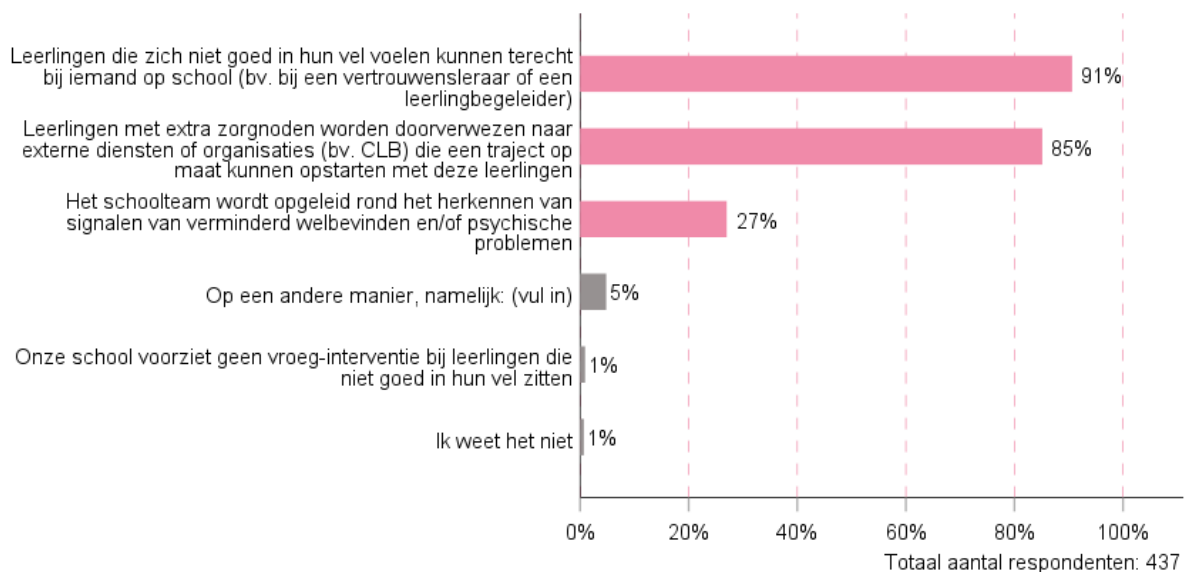
8 op de 10 scholen (83%) zetten op minstens 2 manieren in op vroeginterventie van leerlingen die niet goed in hun vel zitten.

Meer specifiek zien we dat leerlingen die zich niet goed in hun vel voelen bij 91% van de scholen terecht kunnen bij iemand op school (bv. bij een vertrouwensleraar of een leerlingbegeleider). Bij 85% van de scholen worden leerlingen met extra zorgnoden doorverwezen naar een externe diensten of organisaties die een traject op maat kunnen opstarten met deze leerlingen (bv. CLB).

Slechts bij een minderheid van de scholen (27%) wordt het schoolteam opgeleid om signalen te herkennen van verminderd welbevinden en/of psychische problemen.

75 Op welke manier zet jouw school in op vroeginterventie bij leerlingen die niet goed in hun vel zitten?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

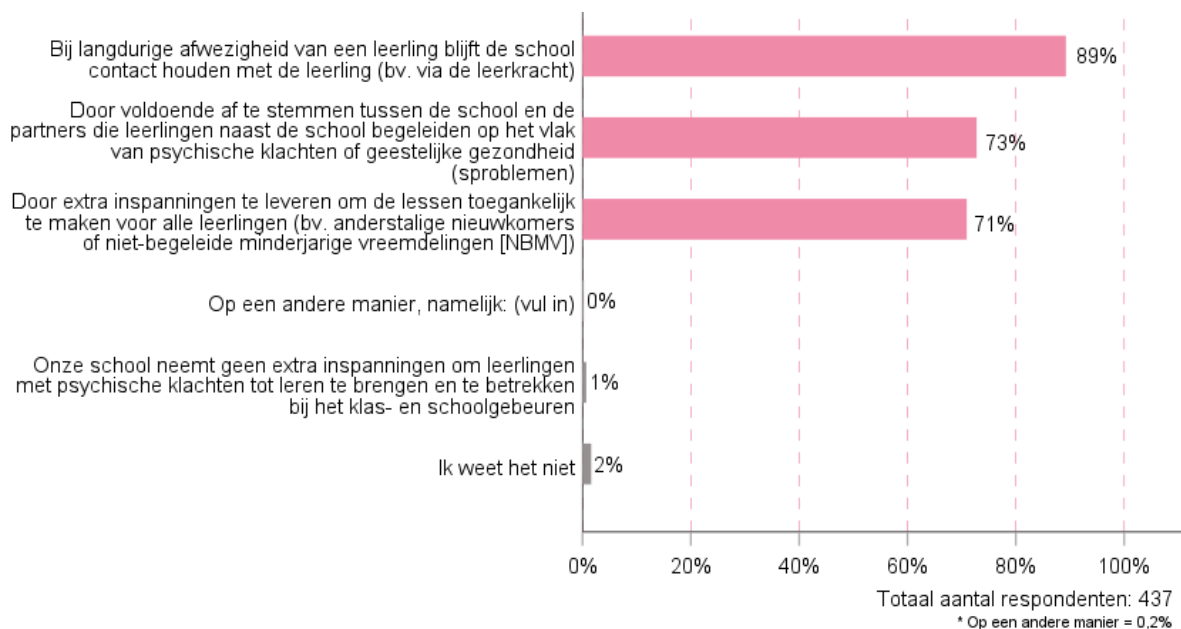
KWALITEITSCRITERIUM 11. DE SCHOOL LEVERT OP MINSTENS 1 MANIER EXTRA INSPANNINGEN OM LEERLINGEN MET PSYCHISCHE KLACHTEN TOT 'LEREN' TE BRENGEN EN TE BETREKKEN BIJ HET KLAS- EN SCHOOLGEBEUREN ('INCLUSIEF WERKEN')

- ✓ 2022: 98% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
  - × 2019: Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

Bijna alle scholen (98%) leveren extra inspanningen om leerlingen met psychische klachten tot 'leren' te brengen en te betrekken bij het klas- en schoolgebeuren ('inclusief werken'). De meest voorkomende manier is contact blijven houden met leerlingen die langdurig afwezig zijn (bv. via de leerkracht) (89%).

76 Op welke manier levert jouw school extra inspanningen om leerlingen met psychische klachten tot leren te brengen en te betrekken bij het klas- en schoolgebeuren ('inclusief werken')?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond mentaal welbevinden in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2019. **Grafiek 77** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel scholen aan dit criterium voldeden in de huidige en voorgaande editie. **Grafiek 78** geeft het cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria weer voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden in de huidige editie. Omdat slechts 2 kwaliteitscriteria op de data van 2019 konden worden toegepast, kunnen we in de cumulatieve grafiek de cijfers van 2019 niet weergeven.

STAND VAN ZAKEN BELEID ROND MENTAAL WELBEVINDEN (2022)

- Gemiddeld voldoen de scholen aan 10 van de 11 criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden (10 = het gemiddeld aantal behaalde kwaliteitscriteria).
- 35% voldoet aan alle 11 de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden.
- 0% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden. Alle scholen voldoen aan minstens 5 van de 11 kwaliteitscriteria.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Minstens 1 initiatief nemen dat bijdraagt aan een sociale omgeving waarin leerlingen leren omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag (99%).
- Minstens in verschillende leerjaren/kleuterklassen leerlingen socio-emotionele vaardigheden aanleren die bijdragen aan hun mentaal welbevinden (98%).
- Gedragsregels opstellen om een veilig schoolklimaat te creëren en/of duidelijke afspraken maken over bij wie/waar men terecht kan bij overtreding van de afgesproken gedragsregels of over de gevolgen van overtreding van bepaalde gedragsregels (98%).

Waarop wordt het minst ingezet?

- Minstens 3 initiatieven nemen die bijdragen aan een sociale omgeving waarin leerlingen zichzelf kunnen zijn (53%).
- Minstens 3 fysieke voorzieningen hebben die het mentaal welbevinden van leerlingen kunnen bevorderen (64%).

EVOLUTIE BELEID ROND MENTAAL WELBEVINDEN (2019 - 2022)

2 van de 11 kwaliteitscriteria konden worden toegepast op de data van 2019. Voor beide criteria bleven de resultaten stabiel.

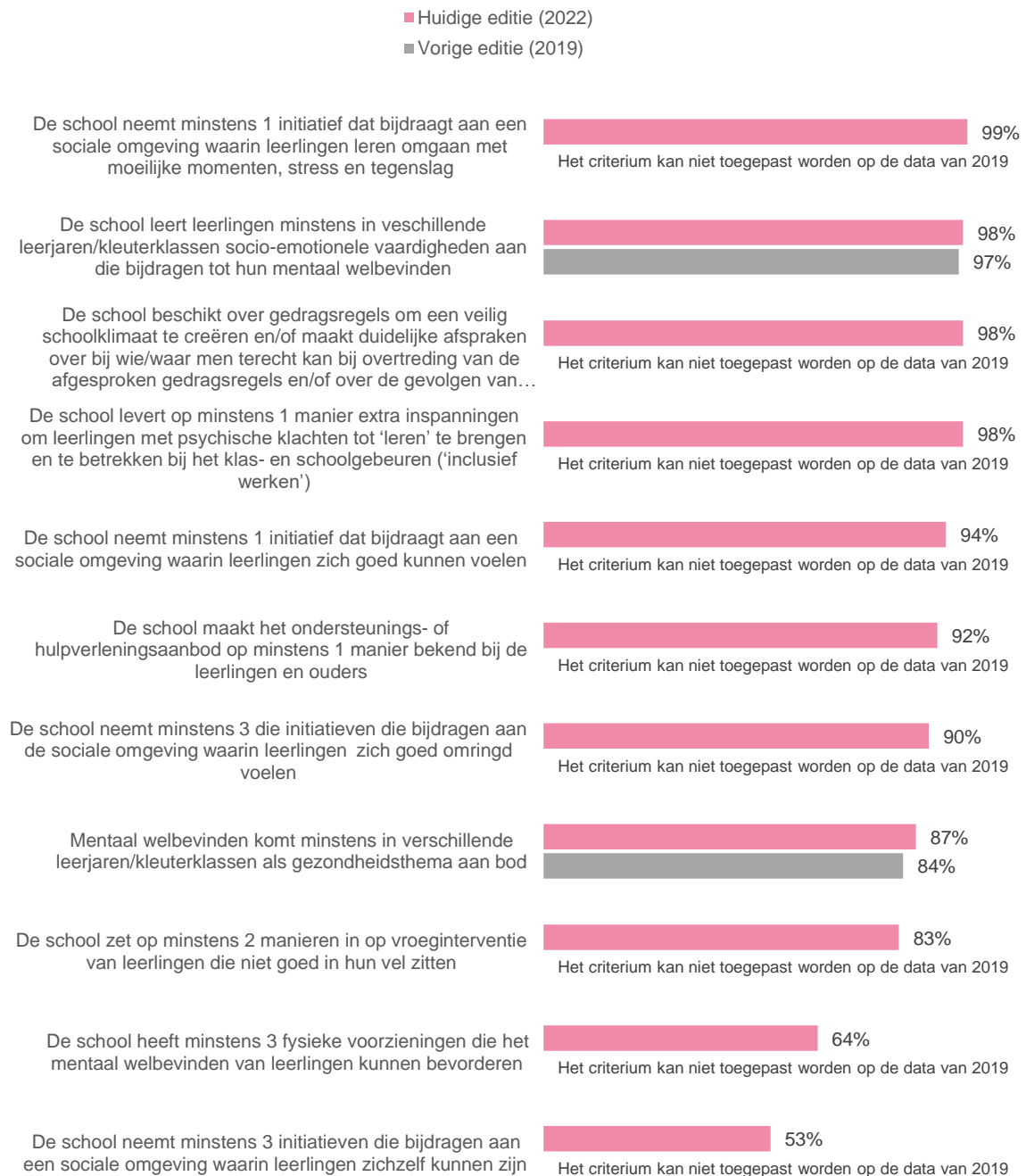
Wat is de grootste vooruitgang?

We zien voor geen van de kwaliteitscriteria een vooruitgang.

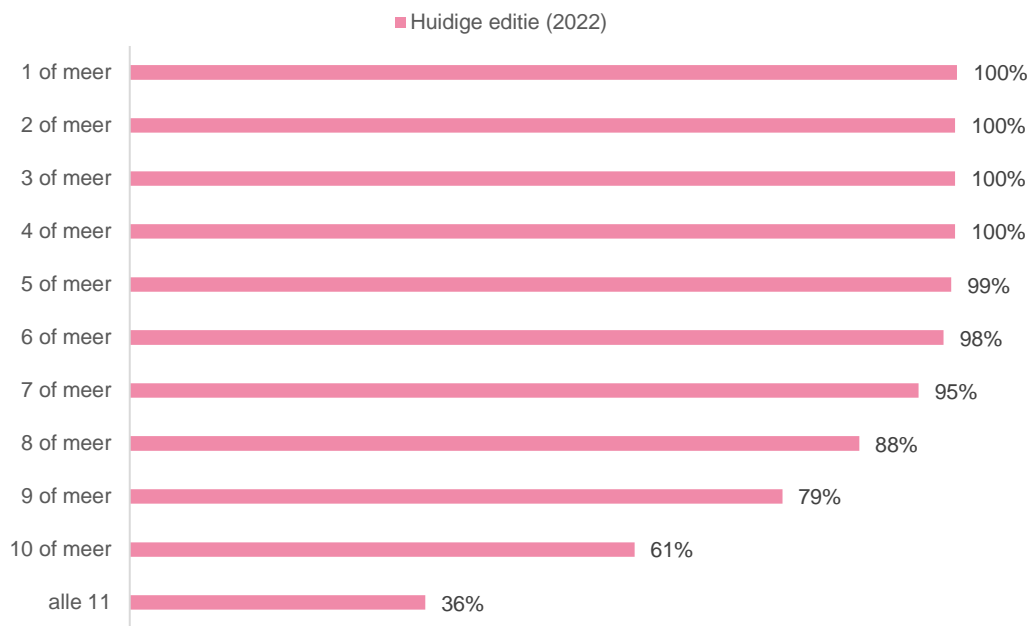
Wat is de grootste achteruitgang?

We zien voor geen van de kwaliteitscriteria een achteruitgang.

77 Aandeel basisscholen dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden voldoet

78 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden

ROKEN

434

DEELNEMENDE
SCHOLEN

KWALITEITSCRITERIA

- 1 Roken komt niet als gezondheidsthema aan bod in het basisonderwijs*. De school werkt wel rond socio-emotionele vaardigheden**.
*basisonderwijs = kleuter- en lager onderwijs
**bv. een groei-mindset aannemen, complimenten geven, tot rust leren komen, emoties reguleren, leren omgaan met fouten/falen, hulp leren vragen
- 2 De school maakt het algemeen rookverbod (op het schooldomein) op minstens 2 van volgende manieren bekend bij ouders en leerlingen:
  1. via het schoolreglement;
  2. via signalisatie;
  3. via een bericht aan de ouders;
  4. via het online communicatieplatform van de school.
- 3 Bij het overtreden van het algemeen rookverbod spreekt de school de betrokken persoon* hier steeds op aan.
* personeelsleden en ouders
- 4 Er zijn geen asbakken aanwezig op het schooldomein.
- 5 Er zijn geen asbakken aanwezig aan de schoolpoort (buiten het schooldomein) in het zicht van de leerlingen.
- 6 De school sensibiliseert personeelsleden op minstens 1 van volgende manieren om niet te roken aan de schoolpoort in het zicht van leerlingen:
  1. via signalisatie;
  2. via schriftelijke communicatie;
  3. via mondelinge communicatie.
- 7 De school sensibiliseert ouders op minstens 1 van volgende manieren om niet te roken aan de schoolpoort in het zicht van leerlingen:
  1. via signalisatie;
  2. via schriftelijke communicatie;
  3. via mondelinge communicatie.
- 8 De school laat niet toe dat personeelsleden roken tijdens extra-muros activiteiten en meerdaagse uitstappen wanneer er leerlingen in de buurt zijn.

RESULTATEN

KWALITEITSCRITERIUM 1. ROKEN KOMT NIET ALS GEZONDHEIDSTHEMA AAN BOD IN HET BASISONDERWIJS*. DE SCHOOL WERKT WEL ROND SOCIO-EMOTIONELE VAARDIGHEDEN**

*basisonderwijs = kleuter- en lager onderwijs

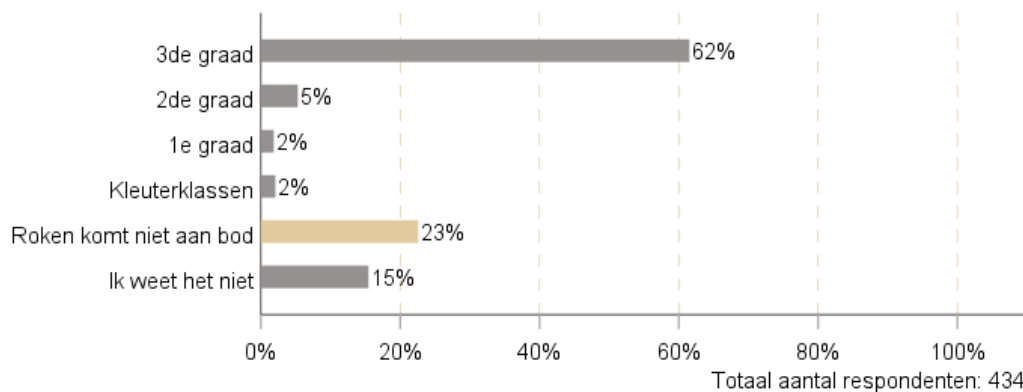
**bv. een groei-mindset aannemen, complimenten geven, tot rust leren komen, emoties reguleren, leren omgaan met fouten/falen, hulp leren vragen

- ✓ 2022: 22% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 16% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↑ We zien een stijging met 6% ten opzichte van 2019.

Bij 22% van de scholen komt roken niet aan bod als gezondheidsthema in het basisonderwijs en wordt er wel gewerkt rond socio-emotionele vaardigheden (bevraagd binnen thema mentaal welbevinden, zie [grafiek 67](#)). In 2019 was dit bij 16% van de scholen het geval. Hierbij zien we een stijging met 6% t.o.v. vorige editie.

79 In welke graden komt roken als gezondheidsthema aan bod?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 2. DE SCHOOL MAAKT HET ALGEMEEN ROOKVERBOD (OP HET SCHOOLDOMEIN) OP MINSTENS 2 MANIEREN BEKEND BIJ OUDERS EN LEERLINGEN

- ✓ 2022: 66% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 85% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↓ We zien een daling met 19% ten opzichte van 2019.

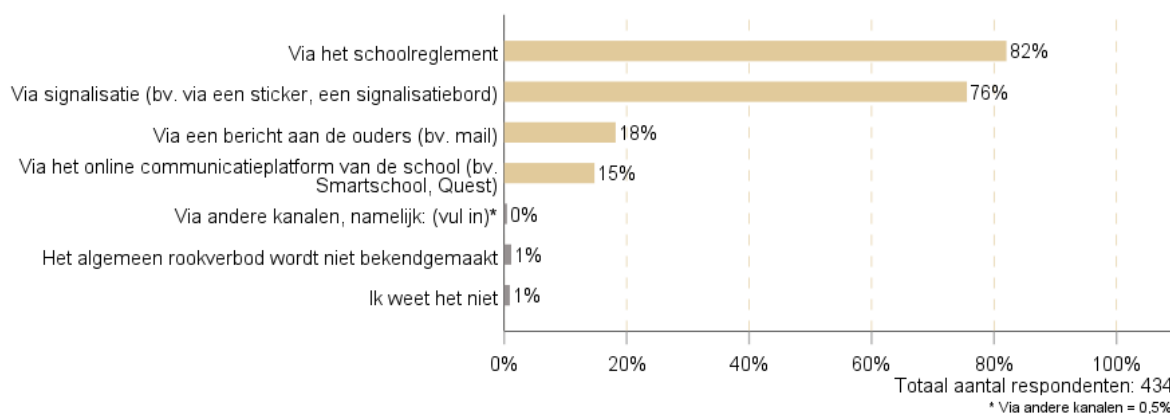

66% van de scholen maakt het algemeen rookverbod op minstens 2 manieren bekend bij ouders en leerlingen. Dit is een daling met 19% t.o.v. 2019, toen 85% dit deed. Vorige editie stond 'op het schooldomein' niet vermeld in de vraag.

Net als in 2019 zijn de meest gebruikte kanalen het schoolreglement (82% vs. 93% in 2019) en signalisatie (76% vs. 88% in 2019).

80 Hoe wordt het algemeen rookverbod (op het schooldomein) bekend gemaakt bij ouders en leerlingen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 3. BIJ HET OVERTREDEN VAN HET ALGEMEEN ROOKVERBOD SPREEKT DE SCHOOL DE BETROKKEN PERSOON* HIER STEEDS OP AAN

*Personeelsleden en ouders

- ✓ 2022: 75% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling¹².

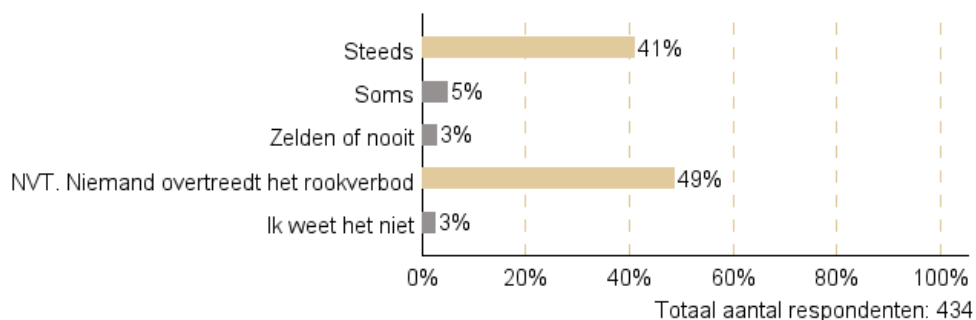
Bij 75% van de scholen worden zowel personeelsleden als ouders steeds aangesproken wanneer ze het algemeen rookverbod op school overtreden (of niemand van de personeelsleden of ouders overtreedt het algemeen rookverbod).

PERSONEELSLEDEN AANSPREKEN

De helft van de scholen (49%) geeft aan dat niemand van de personeelsleden het algemeen rookverbod op school overtreedt. Bij 41% van de scholen overtreden personeelsleden wel het algemeen rookverbod op school en worden ze hier steeds op aangesproken. Bij de overige 10% gebeuren er overtredingen, maar worden personeelsleden hier niet steeds op aangesproken.

81 Als personeelsleden het algemeen rookverbod op school overtreden, worden ze daar dan op aangesproken?

De respondent kon één antwoord selecteren.

¹² In de vorige editie (2019) bestond deze vraag uit een hoofdvraag en een bijvraag voor een deel respondenten (frequentie overtredingen + aanspreken op overtredingen) terwijl in de huidige editie (2022) in 1 vraag gepeild wordt naar frequentie en aanspreking door het toevoegen van de categorie "NVT: niemand overtreedt het algemeen rookverbod op school" aan de vraag over het aanspreken op overtredingen.

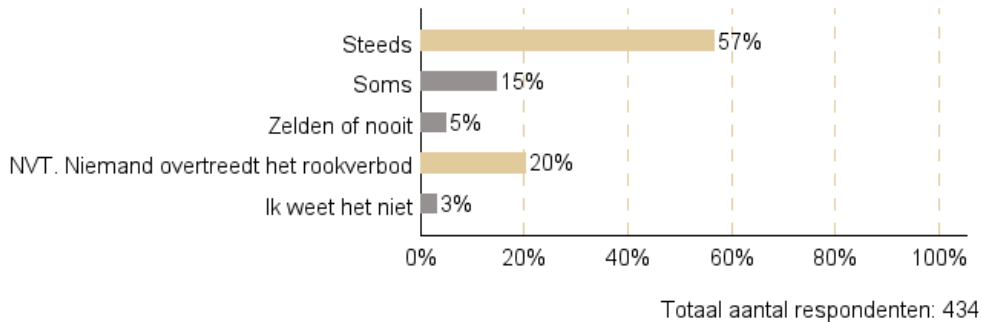

ouders aanspreken

20% van de scholen geeft aan dat niemand van de ouders het algemeen rookverbod op school overtreedt. Bij 57% van de scholen overtreden ouders wel het algemeen rookverbod op school en worden ze hier steeds op aangesproken. Bij de overige 23% gebeuren er overtredingen, maar worden ouders hier niet steeds op aangesproken.

82 Als ouders het algemeen rookverbod op school overtreden, worden ze daar dan op aangesproken?

De respondent kon één antwoord selecteren.

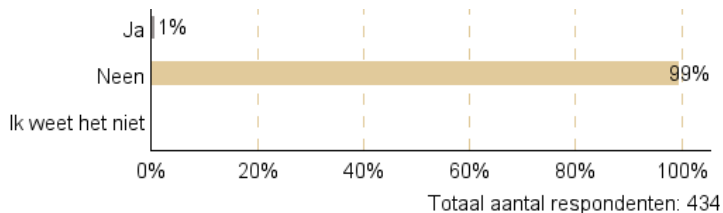
Kwaliteitscriterium 4. Er zijn geen asbakken aanwezig op het schooldomein

- ✓ 2022: 99% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling.¹³

In 99% van de scholen zijn er geen asbakken aanwezig op het schooldomein.

83 Zijn er asbakken aanwezig op het schooldomein?

De respondent kon één antwoord selecteren.

¹³Zowel het type vraag als de omschrijving van de locatie 'op het schooldomein' verschilt tussen de 2 edities. In 2019 werden de vraag als meerkeuzevraag gesteld: 'Zijn er asbakken aanwezig in of rond de school?'. Onder de mogelijke antwoordopties waren ook de volgende opties opgenomen: a) Ja, op het schooldomein maar aan de ingang van de school en b) Ja, op het schooldomein maar uit het zicht van de leerlingen (bv. parking personeelsleden). In 2022 werd de vraag als een matrixvraag gesteld, waarbij er voor enkele locaties gevraagd werd of er asbakken aanwezig zijn. Voor elke locatie kon er 'Ja', 'Neen', of 'Ik weet het niet' geantwoord worden. Eén van de bevroegde locaties was 'op het schooldomein'.

KWALITEITSCRITERIUM 5. ER ZIJN GEEN ASBAKKEN AAN DE SCHOOLPOORT (BUITEN HET SCHOOLDOMEIN) IN HET ZICHT VAN DE LEERLINGEN

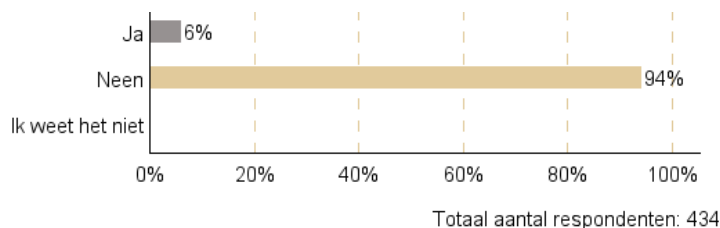
- ✓ 2022: 94% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet toegepast worden op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling¹⁴.

In 94% van de scholen zijn er geen asbakken aanwezig aan de schoolpoort (buiten het schooldomein) in het zicht van de leerlingen. Dit is een stijging met 6% t.o.v. 2019 (88%).

84 Zijn er asbakken aanwezig aan de schoolpoort (buiten het schooldomein) in het zicht van de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

¹⁴ Zowel het type vraag als de omschrijving van de locatie verschilt tussen de 2 edities. In 2019 werden de vraag als meerkeuzevraag gesteld: 'Zijn er asbakken aanwezig in of rond de school?'. Eén van de antwoordopties was: 'Ja, maar buiten het schooldomein (bv. aan de schoolpoort)'. In 2022 werd de vraag als een matrixvraag gesteld, waarbij er voor enkele locaties gevraagd werd of er asbakken aanwezig zijn. Voor elke locatie kon er 'Ja', 'Neen', of 'Ik weet het niet' geantwoord worden. Eén van de bevroegde locaties was 'aan de schoolpoort (buiten het schooldomein) in het zicht van de leerlingen'. Het aspect 'in het zicht van de leerlingen' is dus toegevoegd t.o.v. 2019.

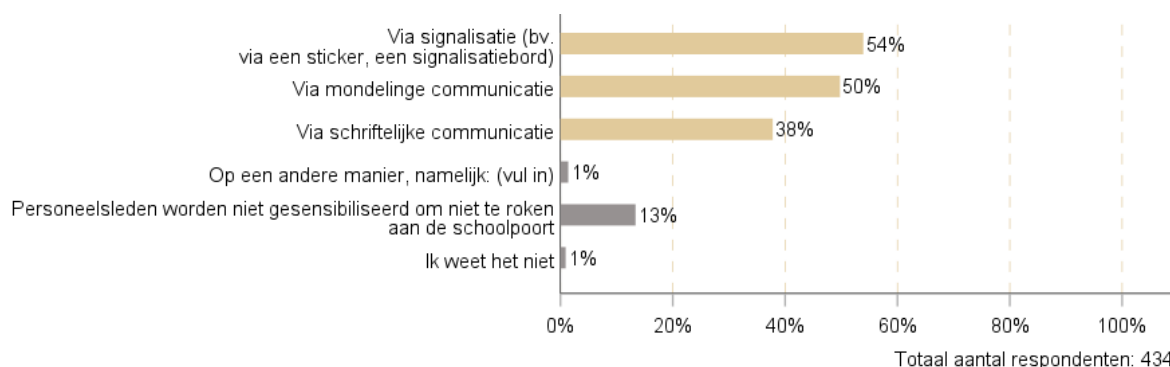
KWALITEITSCRITERIUM 6. DE SCHOOL SENSIBILISEERT PERSONEELSLEDEN OP MINSTENS 1 MANIER OM NIET TE ROKEN AAN DE SCHOOLPOORT IN HET ZICHT VAN LEERLINGEN

- ✓ 2022: 85% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
  - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

85% van de scholen sensibiliseert personeelsleden om niet te roken aan de schoolpoort in het zicht van de leerlingen. Hierbij maakt een kleine meerderheid van de scholen (54%) gebruik van signalisatie (bv. via een sticker, een signalisatiebord). De helft of minder maakt gebruik van mondelinge communicatie (50%) en/of schriftelijke communicatie (38%).

85 Hoe worden personeelsleden gesensibiliseerd om niet te roken aan de schoolpoort (buiten het schooldomein) in het zicht van leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 7. DE SCHOOL SENSIBILISEERT OUDERS OP MINSTENS 1 MANIER OM NIET TE ROKEN AAN DE SCHOOLPOORT IN HET ZICHT VAN LEERLINGEN

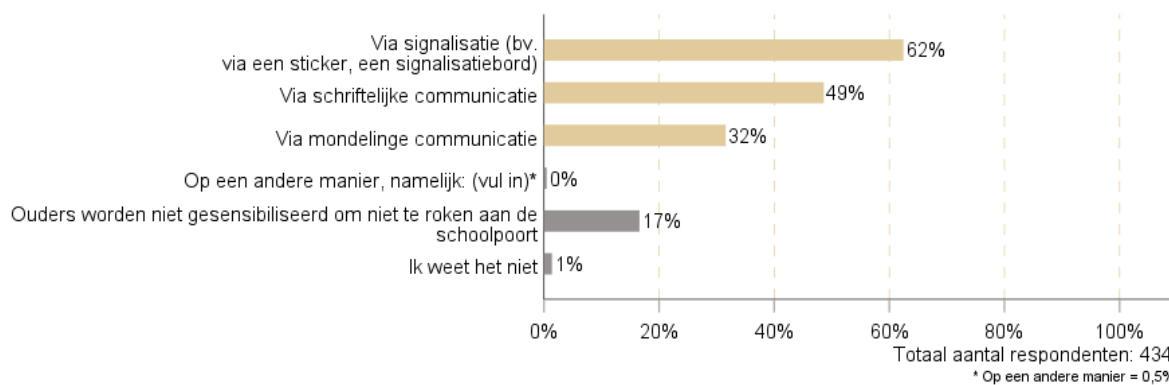
- ✓ 2022: 82% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
  - × 2019: Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

82% van de scholen sensibiliseert ouders om niet te roken aan de schoolpoort in het zicht van de leerlingen.

De meerderheid van de scholen (62%) doet dit door middel van signalisatie (bv. via een sticker, een signalisatiebord). De helft of minder maakt gebruik van schriftelijke communicatie (49%) en/of mondelinge communicatie (32%).

86 Hoe worden ouders gesensibiliseerd om niet te roken aan de schoolpoort (buiten het schooldomein) in het zicht van leerlingen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 8. DE SCHOOL LAAT NIET TOE DAT PERSONEELSLEDEN ROKEN TIJDENS EXTRA-MUROS ACTIVITEITEN EN MEERDAAGSE UITSTAPPEN WANNEER ER LEERLINGEN IN DE BUURT ZIJN

- ✓ 2022: 97% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
  - ✓ 2019: 96% van de scholen voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
  - = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.
-

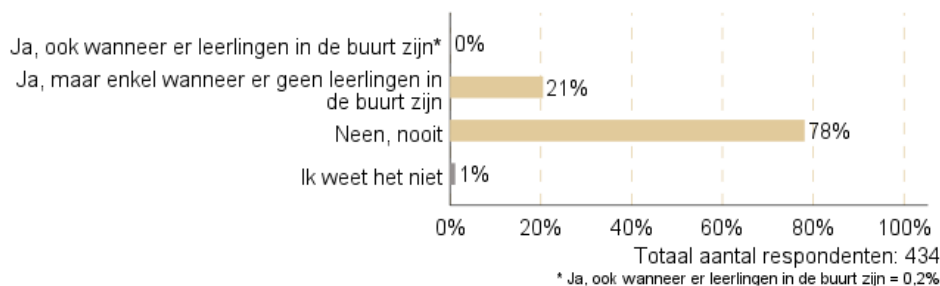
Bijna alle scholen, op enkele uitzonderingen na (97%) laten niet toe dat personeelsleden roken tijdens extra-muros activiteiten en meerdaagse uitstappen wanneer er leerlingen in de buurt zijn. Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (96%).

EXTRA-MUROS ACTIVITEITEN

Bij 78% van de scholen mogen personeelsleden nooit roken tijdens extra-muros activiteiten. Dit is een daling t.o.v. 2019 (88%). 21% laat wel toe dat personeelsleden roken tijdens extra-muros activiteiten, maar enkel wanneer er geen leerlingen in de buurt zijn. Dit is dan weer een stijging t.o.v. 2019 (11%).

87 Is roken voor personeelsleden toegelaten tijdens het begeleiden van extra-muros activiteiten?

De respondent kon één antwoord selecteren.

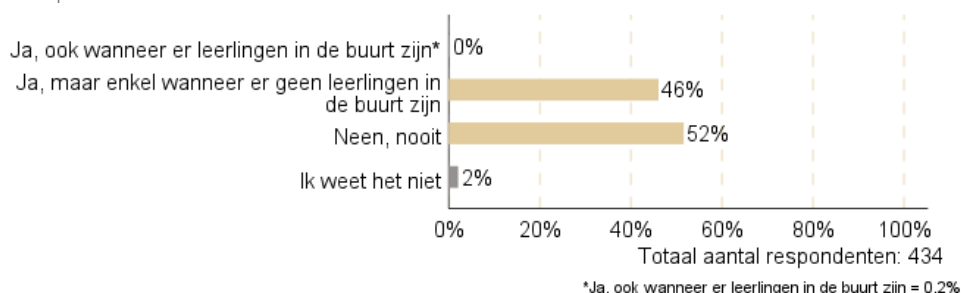

MEERDAAGSE UITSTAPPEN

Bij 52% van de scholen mogen personeelsleden nooit roken tijdens meerdaagse uitstappen. Dat is een daling t.o.v. 2019 (63%). 46% laat wel toe dat personeelsleden roken tijdens meerdaagse uitstappen, maar enkel wanneer er geen leerlingen in de buurt zijn. Dit is dan weer een stijging t.o.v. 2019 (33%).

88 Is roken voor personeelsleden toegelaten tijdens het begeleiden van meerdaagse uitstappen?

De respondent kon één antwoord selecteren

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond roken in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2019. **Grafiek 89** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel scholen aan dit criterium voldeden in de huidige en voorgaande editie. **Grafiek 90** geeft het cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria weer voor een kwaliteitsvol rookbeleid in de huidige editie. Omdat niet alle kwaliteitscriteria op de data van 2019 konden worden toegepast, kunnen we in de cumulatieve grafiek de cijfers van 2019 niet weergeven.

STAND VAN ZAKEN ROOKBELEID (2022)

- Gemiddeld voldoen de scholen aan 6 van de 8 criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid (6 = het gemiddeld aantal behaalde kwaliteitscriteria).
- 8% voldoet aan alle 8 de criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid.
- 0% voldoet aan geen enkel kwaliteitscriterium voor een kwaliteitsvol rookbeleid. Alle scholen voldoen aan minstens 1 van de 8 kwaliteitscriteria.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Geen asbakken plaatsen op het schooldomein (99%).
- Niet toestaan dat personeelsleden roken tijdens extra-muros activiteiten en meerdaagse uitstappen wanneer er leerlingen in de buurt zijn (97%).
- Geen asbakken plaatsen buiten het schooldomein (aan de schoolpoort) in het zicht van de leerlingen (94%).

Waarop wordt het minst ingezet?

- Roken niet als gezondheidsthema aan bod laten komen in het basisonderwijs, maar wel werken rond socio-emotionele vaardigheden (22%).
- Het algemeen rookverbod op minstens 2 manieren bekend maken bij ouders en leerlingen (66%).

EVOLUTIE ROOKBELEID (2019 - 2022)

3 van de 8 kwaliteitscriteria konden worden toegepast op de data van 2019. Voor 1 criterium zien we een vooruitgang en voor 1 een achteruitgang. Het overige criterium is stabiel gebleven.

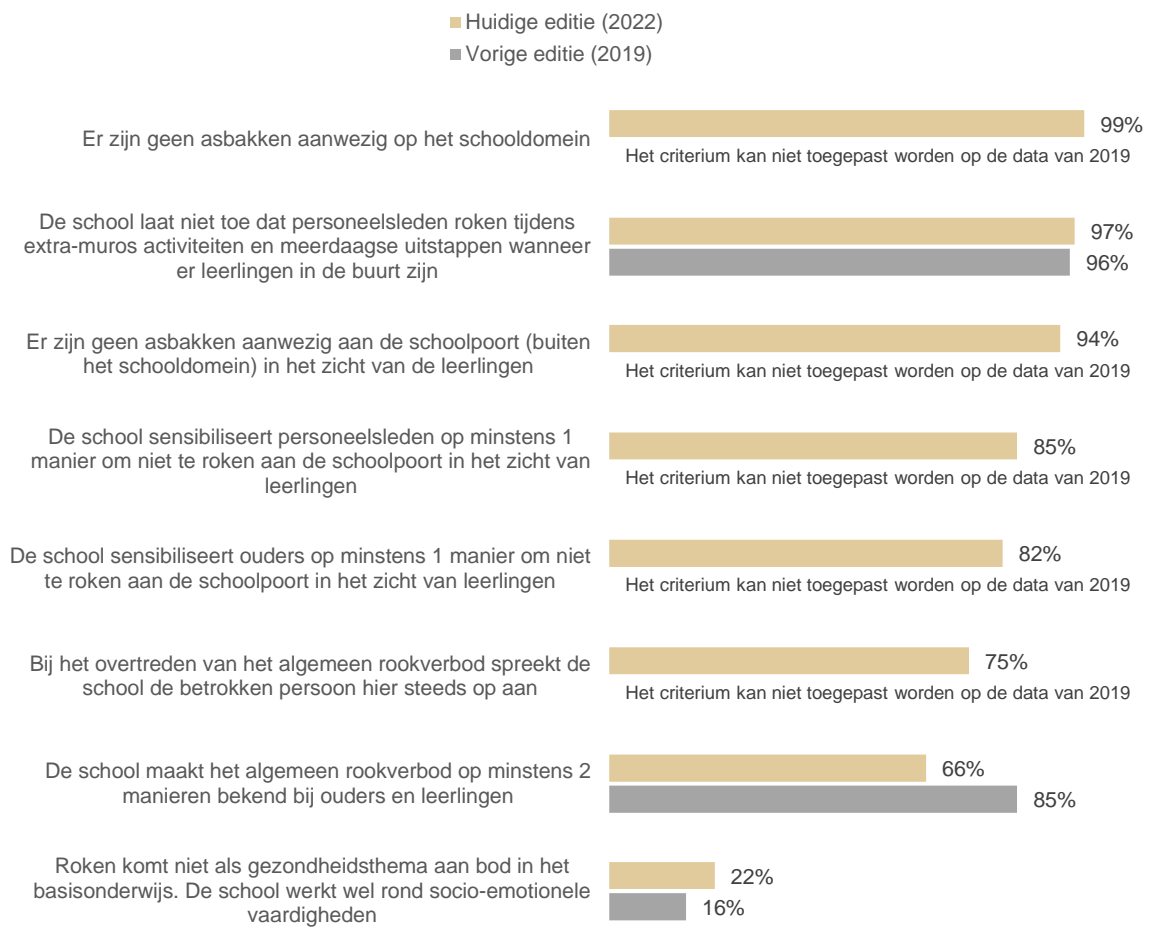
Wat is de grootste vooruitgang?

- Meer scholen laten roken niet als gezondheidsthema aan bod komen in het basisonderwijs, maar werken wel rond socio-emotionele vaardigheden (22% vs. 16% in 2019).

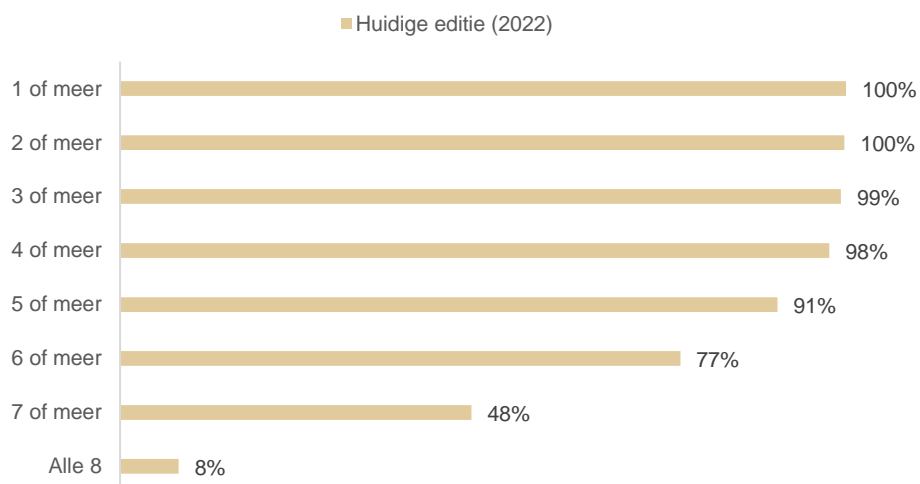
Wat is de grootste achteruitgang?

- Minder scholen maken het algemeen rookverbod (op het schooldomein) op minstens 2 manieren bekend bij ouders en leerlingen (66% vs. 85% in 2019).

89 Aandeel basisscholen dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond roken voldoet

90 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten in de huidige editie

c

ALCOHOL EN ILLEGALE DRUGS

431

DEELNEMENDE
SCHOLEN

KWALITEITSCRITERIA

1

Alcohol komt niet aan bod als gezondheidsthema in de kleuterklassen en in de eerste en tweede graad van het lager onderwijs. De school werkt wel rond socio-emotionele vaardigheden.

2

Alcohol komt wel aan bod als gezondheidsthema in de derde graad van het lager onderwijs.

3

Illegale drugs komen niet aan bod als gezondheidsthema in het basisonderwijs*. De school werkt wel rond socio-emotionele vaardigheden.

*basisonderwijs = kleuter- en lager onderwijs

4

De school verwijst leerlingen die ouder(s) hebben met een alcoholprobleem door naar interne of externe begeleiding.

5

De school zet op minstens 2 van volgende manieren in op het voorbeeldgedrag van leerkrachten, ouders en anderen:

1. ook verschillende aantrekkelijke alcoholvrije alternatieven aanbieden (bv. mocktails, water met een smaakje) als er op schoolevenementen met ouders of personeel alcohol wordt geschonken;
2. leerkrachten gaan bewust om met het gebruik van voorbeelden i.v.m. alcohol en uitspraken over alcohol tijdens de les die kunnen leiden tot het normaliseren van alcoholgebruik;
3. afspraken en regels hebben m.b.t. alcoholgebruik door leerkrachten/schoolpersoneel tijdens schoolse activiteiten/evenementen;
4. ouders informeren en ondersteunen in het omgaan met alcohol en drugs in de opvoeding (bv. ondersteuning en tips rond open communicatie, grenzen stellen en voorbeeldgedrag, in de vorm van brochures, ouderavonden, brieven).

RESULTATEN

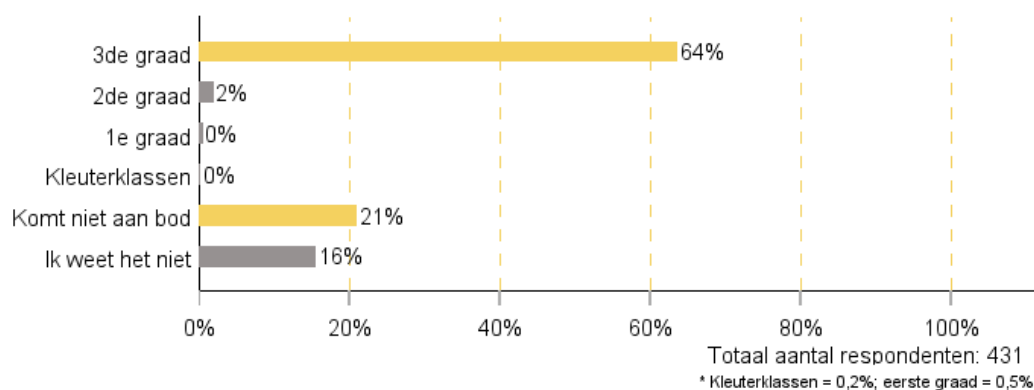
KWALITEITSCRITERIUM 1. ALCOHOL KOMT NIET AAN BOD ALS GEZONDHEIDSTHEMA IN DE KLEUTERKLASSEN EN IN DE EERSTE EN TWEEDE GRAAD VAN HET LAGER ONDERWIJS. DE SCHOOL WERKT WEL ROND SOCIO-EMOTIONELE VAARDIGHEDEN

- ✓ 2022: 81% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 81% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.

Net als in 2019 laten 8 op de 10 scholen (81%) alcohol niet aan bod komen als gezondheidsthema in de kleuterklassen en in de eerste en tweede graad van het lager onderwijs en werken ze wel rond socio-emotionele vaardigheden (bevraagd binnen thema mentaal welbevinden, zie [grafiek 67](#)). Opvallend is dat 16% het antwoord niet weet.

91 In welke graden komt alcohol als gezondheidsthema aan bod?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

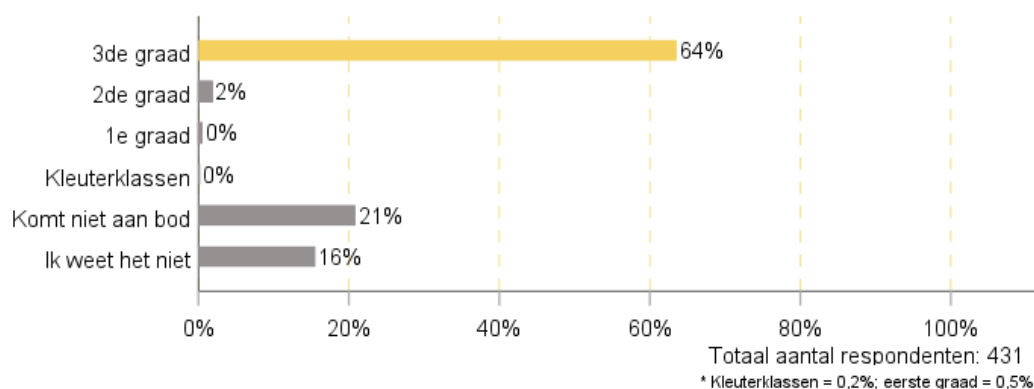
KWALITEITSCRITERIUM 2. ALCOHOL KOMT WEL AAN BOD ALS GEZONDHEIDSTHEMA IN DE DERDE GRAAD VAN HET LAGER ONDERWIJS

- ✓ 2022: 64% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 62% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.

64% van de scholen geeft aan dat alcohol aan bod komt als gezondheidsthema in de derde graad van het lager onderwijs. Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (62%).

92 In welke leerjaren komt alcohol als gezondheidsthema aan bod?

KWALITEITSCRITERIUM 3. ILLEGALE DRUGS KOMEN NIET AAN BOD ALS GEZONDHEIDSTHEMA IN HET BASISONDERWIJS*. DE SCHOOL WERKT WEL ROND SOCIO-EMOTIONELE VAARDIGHEDEN

*basisonderwijs = kleuter- en lager onderwijs

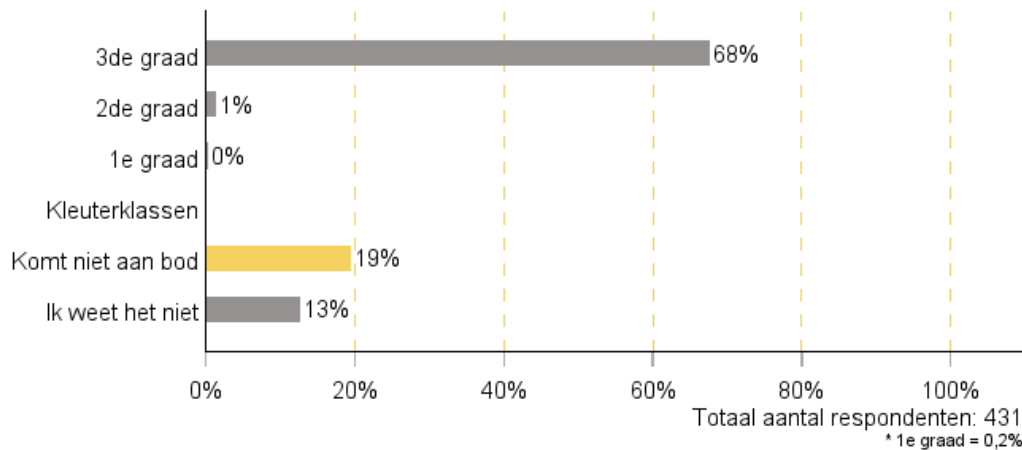
- ✓ 2022: 19% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 18% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.

Net als in 2019 laat 1 op de 5 scholen (19% vs. 18% in 2019) illegale drugs niet aan bod komen als gezondheidsthema in het basisonderwijs en werken ze wel rond socio-emotionele vaardigheden (bevraagd binnen thema mentaal welbevinden, zie [grafiek 67](#)).

93 In welke graden komen illegale drugs als gezondheidsthema aan bod?

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 4. DE SCHOOL VERWIJST LEERLINGEN DIE OUDER(S) HEBBEN MET EEN ALCOHOLPROBLEEM DOOR NAAR INTERNE OF EXTERNE BEGELEIDING

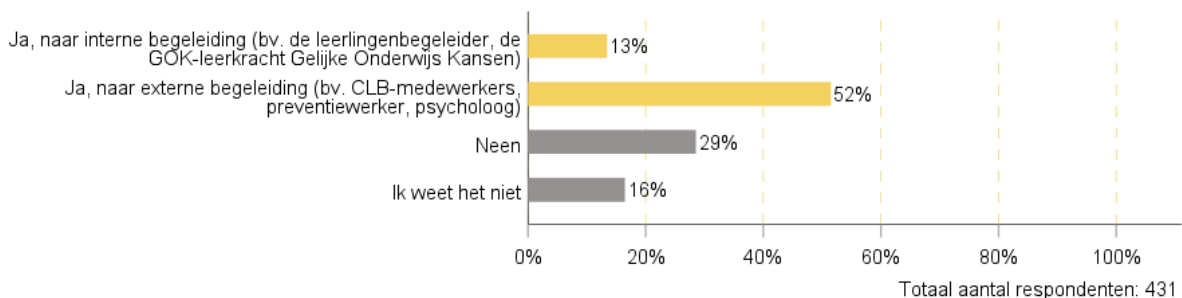
- ✓ 2022: 55% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 54% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.

55% van de scholen verwijst leerlingen die ouder(s) hebben met een alcoholprobleem door naar interne of externe begeleiding. Ten opzichte van de vorige editie is dit stabiel gebleven (54%).

Meer specifiek verwijst 13% door naar interne begeleiding (bv. de leerlingenbegeleider, de GOK-leerkracht Gelijke Onderwijs Kansen) en 52% naar externe begeleiding (bv. CLB-medewerkers, preventiewerker, psycholoog).

94 Verwijst jouw school leerlingen die ouder(s) hebben met een alcoholprobleem door?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 5. DE SCHOOL ZET OP MINSTENS 2 MANIEREN IN OP HET VOORBEELDGEDRAG VAN LEERKRACHTEN, OUDERS EN ANDEREN

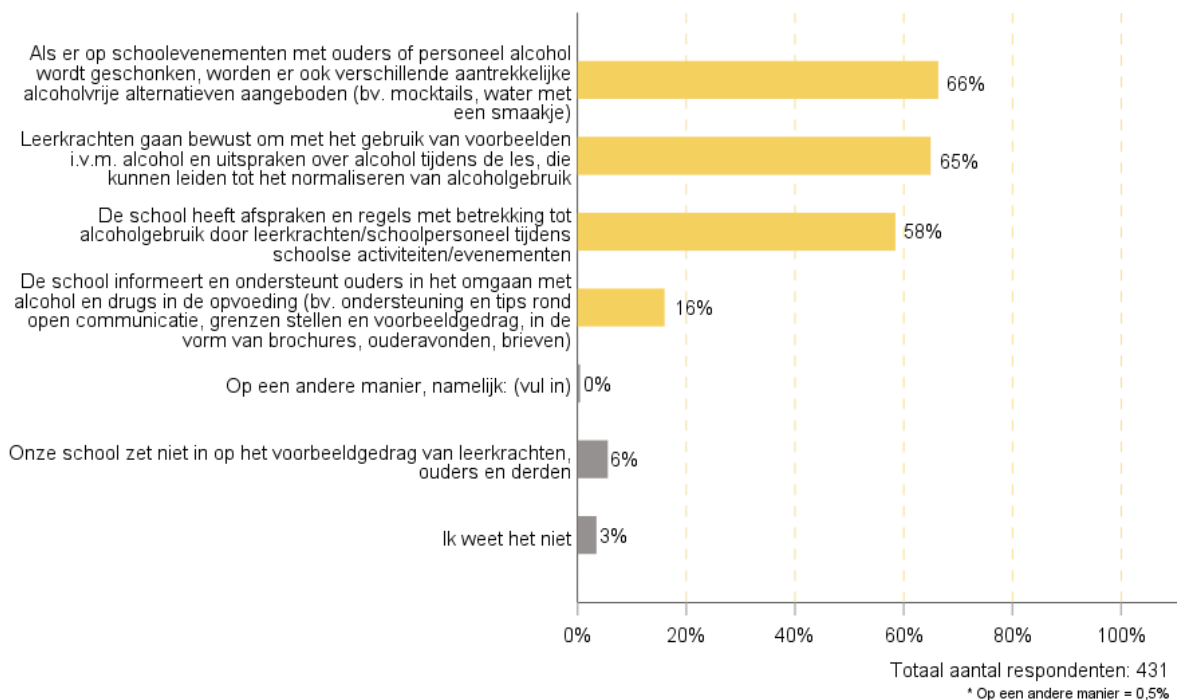
- ✓ 2022: 68% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

68% van de scholen zet op minstens 2 manieren in op het voorbeeldgedrag van leerkrachten, ouders en anderen.

De 2 meest voorkomende manieren zijn: (1) ook verschillende aantrekkelijke alcoholvrije alternatieven (bv. mocktails, water met een smaakje) aanbieden als er op schoolevenementen met ouders of personeel alcohol geschonken wordt (68%) en (2) leerkrachten die bewust omgaan met het gebruik van voorbeelden i.v.m. alcohol en uitspraken over alcohol tijdens de les die kunnen leiden tot het normaliseren van alcoholgebruik (65%).

95 Op welke manier zet jouw school in op het voorbeeldgedrag van leerkrachten, ouders en derden?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond alcohol en illegale drugs in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2019. **Grafiek 96** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel scholen aan dit criterium voldeden in de huidige en voorgaande editie. **Grafiek 97** geeft het cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria weer voor een kwaliteitsvol beleid rond alcohol en illegale drugs in de huidige editie. Omdat niet alle kwaliteitscriteria op de data van 2019 konden worden toegepast, kunnen we in de cumulatieve grafiek de cijfers van 2019 niet weergeven.

STAND VAN ZAKEN BELEID ROND ALCOHOL EN ILLEGALE DRUGS (2022)

- Gemiddeld voldoen de scholen aan 3 van de 5 criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond alcohol en illegale drugs (3= het gemiddeld aantal behaalde kwaliteitscriteria).
- 0,2% (1 school) voldoet aan alle 5 de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond alcohol en illegale drugs. 35% voldoet aan minstens 4 criteria.
- 3% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol beleid rond alcohol en illegale drugs.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Alcohol niet aan bod laten komen als gezondheidsthema in de kleuterklassen en in de eerste en tweede graad van het lager onderwijs en wel werken rond socio-emotionele vaardigheden (81%).
- Op minstens 2 manieren inzetten op het voorbeeldgedrag van leerkrachten, ouders en anderen (68%).

Waarop wordt het minst ingezet?

- Leerlingen die ouders hebben met een alcoholprobleem, doorverwijzen naar interne of externe begeleiding (55%).
- Illegale drugs niet aan bod laten komen als gezondheidsthema in het basisonderwijs en wel werken rond socio-emotionele vaardigheden (19%).

EVOLUTIE BELEID ROND ALCOHOL EN ILLEGALE DRUGS (2019 - 2022)

4 van de 5 kwaliteitscriteria konden worden toegepast op de data van 2019. Voor alle 4 de criteria zien we dat het percentage dat aan deze criteria voldoet, stabiel is gebleven in 2022.

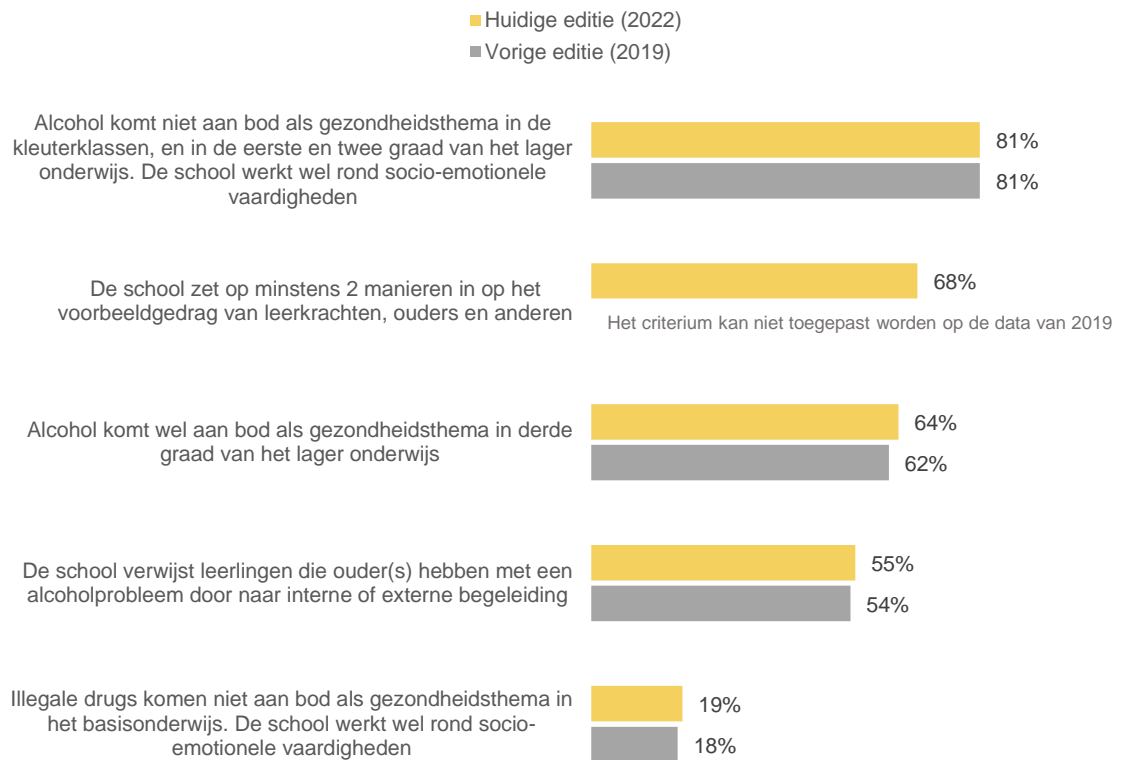
Wat is de grootste vooruitgang?

We zien voor geen van de kwaliteitscriteria een vooruitgang.

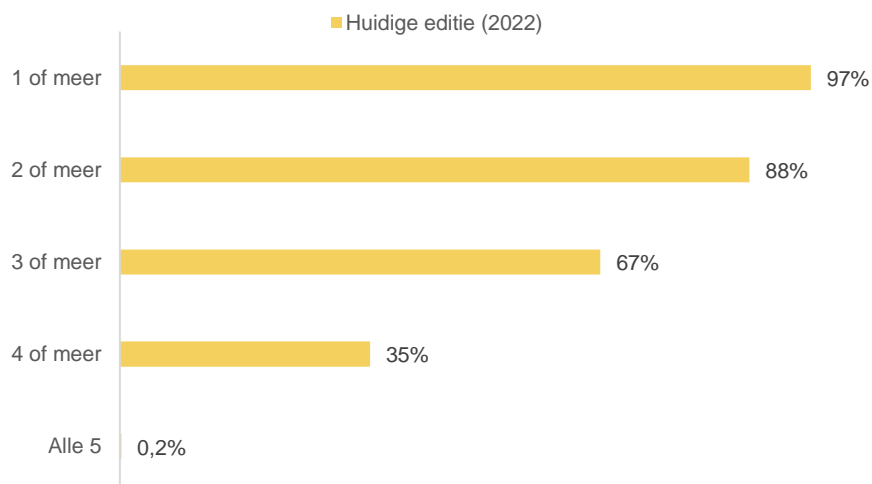
Wat is de grootste achteruitgang?

We zien voor geen van de kwaliteitscriteria een achteruitgang.

96 Aandeel basisscholen dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond alcohol en illegale drugs voldoet

97 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond alcohol en illegale drugs in de huidige editie

BIJLAGEN

BIJLAGE 1. DE IMPACT VAN COVID-19

De Preventiepeiling peilt naar de acties die scholen in de periode september 2019 – september 2022 (d.w.z. de 3 schooljaren sinds de voorgaande editie) ondernomen hebben op het vlak van voeding, mondgezondheid, beweging, lang stilzitten, mentaal welbevinden, roken en alcohol en illegale drugs. In deze periode brak de coronapandemie uit, die heel maatregelen en uitdagingen met zich meebracht voor scholen. In de vragenlijst gingen we voor elk thema na in welke mate COVID-19 het preventieve gezondheidsbeleid beïnvloedde. Onderstaande grafieken geven hier een overzicht van.

Bij 5 van de 7 bevraagde gezondheidsthema's is er een **trend** zichtbaar waarbij **minstens de helft** van de respondenten **eenzelfde invloed** van COVID-19 op het beleid rond het betreffende gezondheidsthema rapporteerden. Bij al deze thema's ging het hierbij om **geen invloed**.

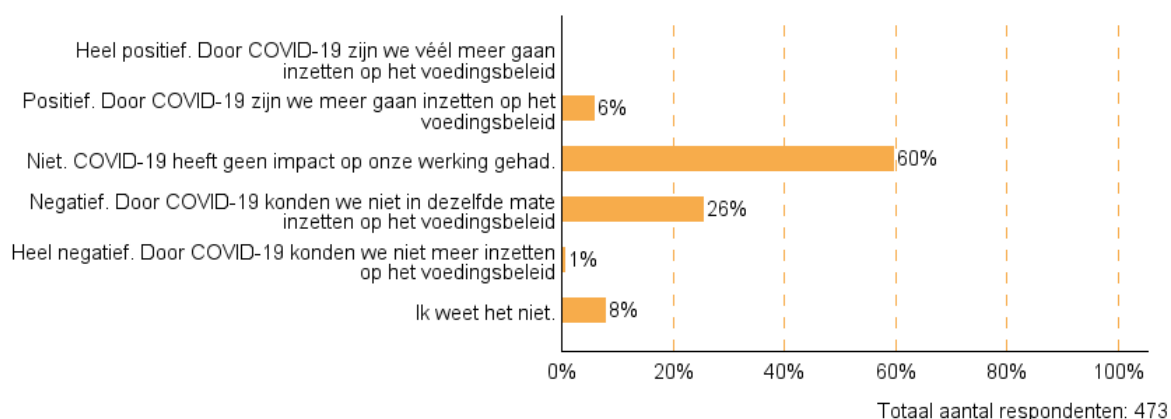
- **Voeding:** 60% gaf aan dat COVID-19 **geen** impact had. 27% rapporteerde een **(zeer) negatieve** invloed, slechts 6% een **positieve** invloed.
- **Mondgezondheid:** 69% gaf aan dat COVID-19 **geen** impact had. 27% rapporteerde een **(zeer) negatieve** invloed, slechts 1% een **positieve** invloed.
- **Lang stilzitten:** 56% gaf aan dat COVID-19 **geen** impact had. 24% rapporteerde een **(zeer) negatieve** invloed, slechts 7% een **positieve** invloed.
- **Roken:** 88% gaf aan dat COVID-19 **geen** impact had. Slechts 4% rapporteerde een **(zeer) negatieve** invloed, een zeer kleine minderheid van 0,5% een **positieve** invloed.
- **Alcohol en illegale drugs:** 83% gaf aan dat COVID-19 geen impact had. Slechts 6% rapporteerde een **(zeer) negatieve** invloed, een zeer kleine minderheid van 0,5% een **positieve** invloed.

Voor de 2 overige thema's waren de antwoorden meer verdeeld:

- **Beweging:** bijna de helft (47%) gaf **geen** impact aan, 33% een **(zeer) negatieve** invloed en 11% een positieve invloed.
- **Mentaal welbevinden:** 42% rapporteerde een **(zeer) negatieve** invloed van COVID-19 op het beleid rond mentaal welbevinden. 20% ervaarde dan weer een **(zeer) positieve** invloed. Tot slot gaf 33% aan dat COVID-19 **geen** impact had gehad op hun werking.

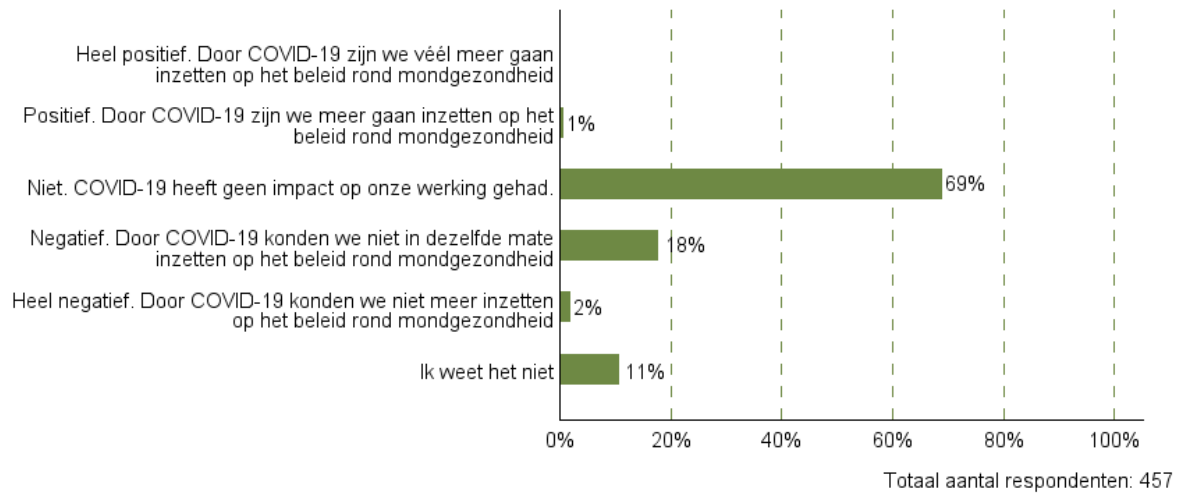
98 Hoe werd het voedingsbeleid in jouw school de voorbije 3 schooljaren beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

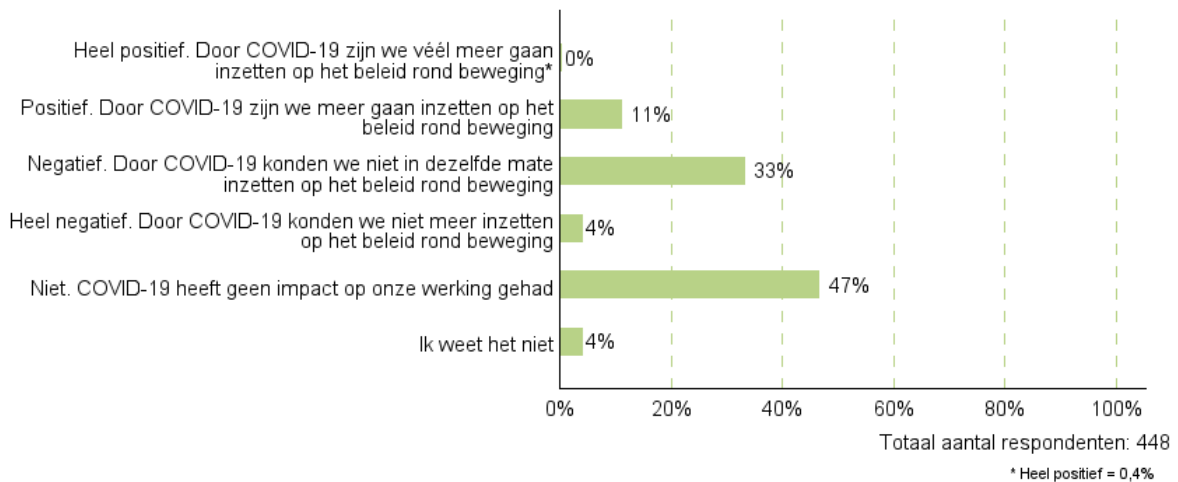
99 Hoe werd het beleid rond mondgezondheid in jouw school de voorbije 3 schooljaren beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

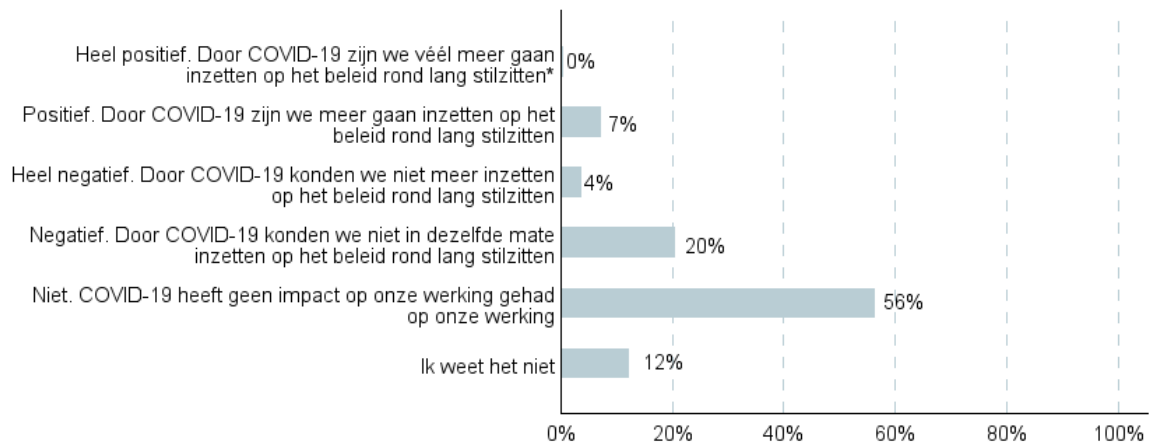
100 Hoe werd het bewegingsbeleid in jouw school de voorbije 3 schooljaren beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

101 Hoe werd het beleid rond lang stilzitten in jouw school de voorbije 3 schooljaren beïnvloed door COVID-19?

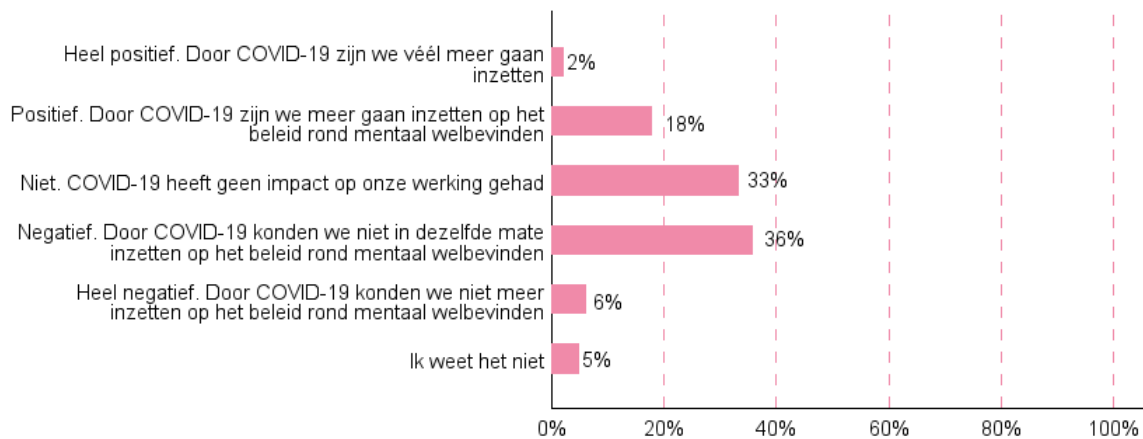
De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 440

* Heel positief = 0,5%

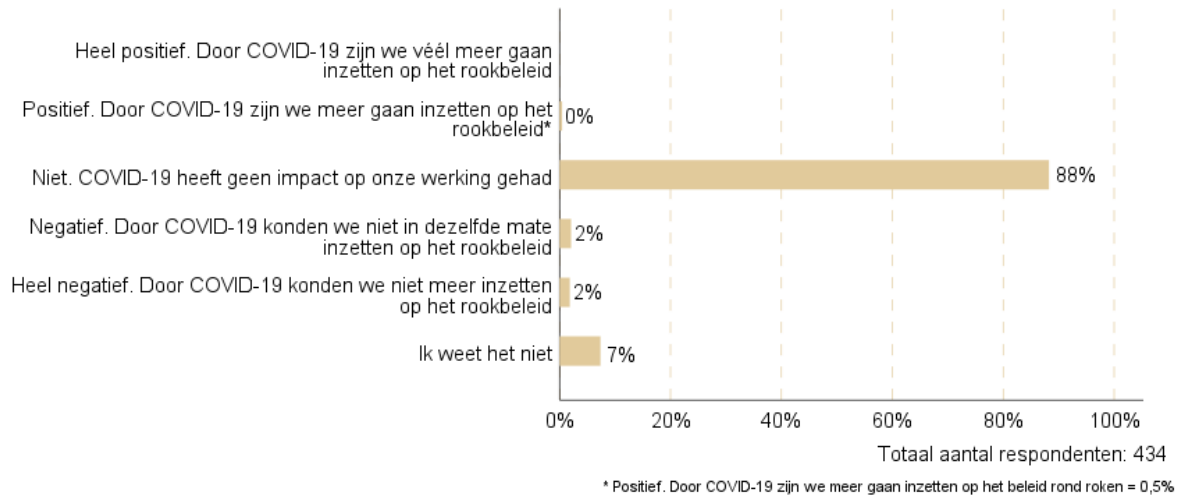
102 Hoe werd het beleid rond mentaal welbevinden in jouw school de voorbije 3 schooljaren beïnvloed door COVID-19?

Totaal aantal respondenten: 437

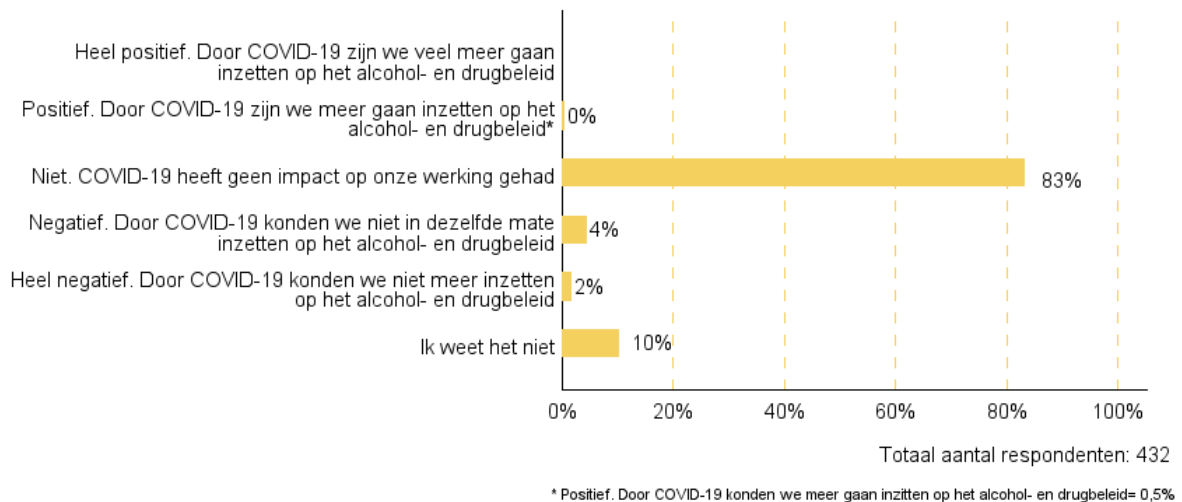
103 Hoe werd het rookbeleid in jouw school de voorbije 3 schooljaren beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

104 Hoe werd het alcohol- en drugbeleid in jouw school de voorbije 3 schooljaren beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

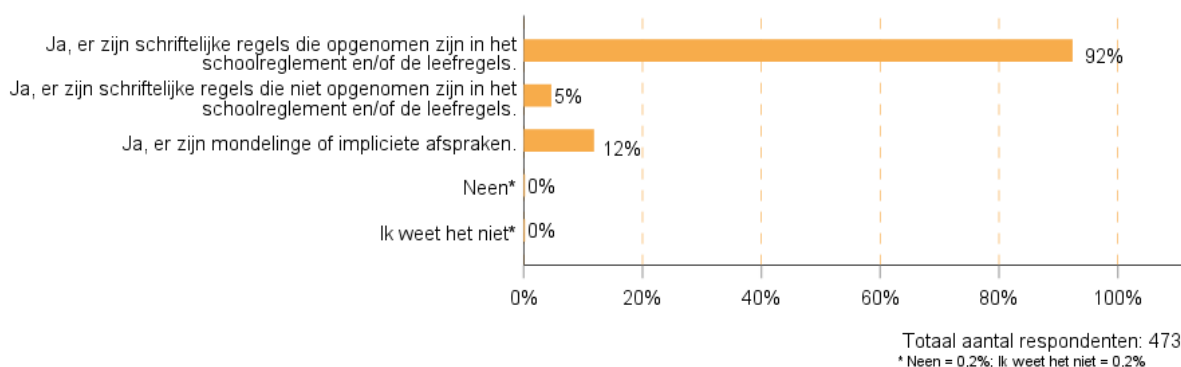
BIJLAGE 2. RESULTATEN EXTRA VRAGEN

In het rapport ligt de focus op de kwaliteitscriteria en de bespreking van de vragen die gesteld werden om na te gaan hoeveel scholen aan deze kwaliteitscriteria voldoen. Naast de 'must know'-vragen die gelinkt zijn aan de criteria, bevatte de vragenlijst ook nog een beperkte set 'nice to know'-vragen. Onderstaande grafieken bundelen per thema de resultaten op deze extra vragen.

VOEDING

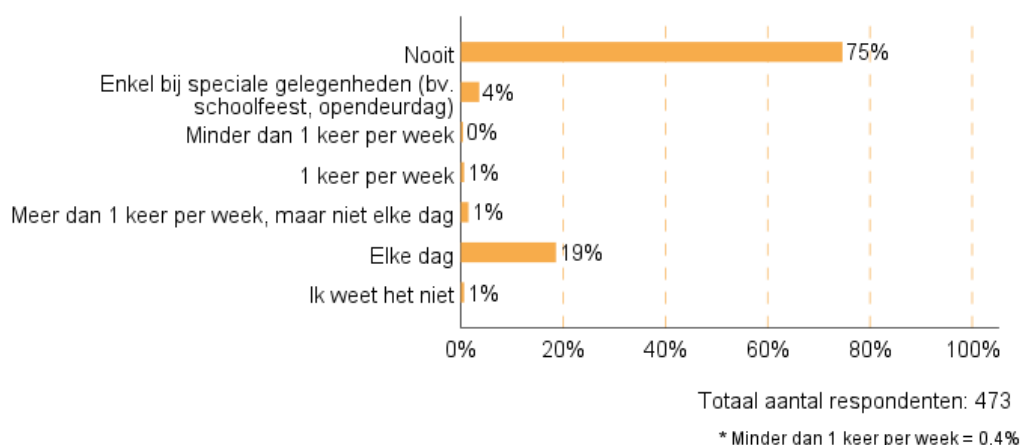
105 Heeft de school specifieke afspraken en/of regels om gezonde voeding te stimuleren/aan te moedigen bij leerlingen (bv. over het drinken van water tijdens de les, over welke dranken en tussendoortjes meegebracht mogen worden naar school)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

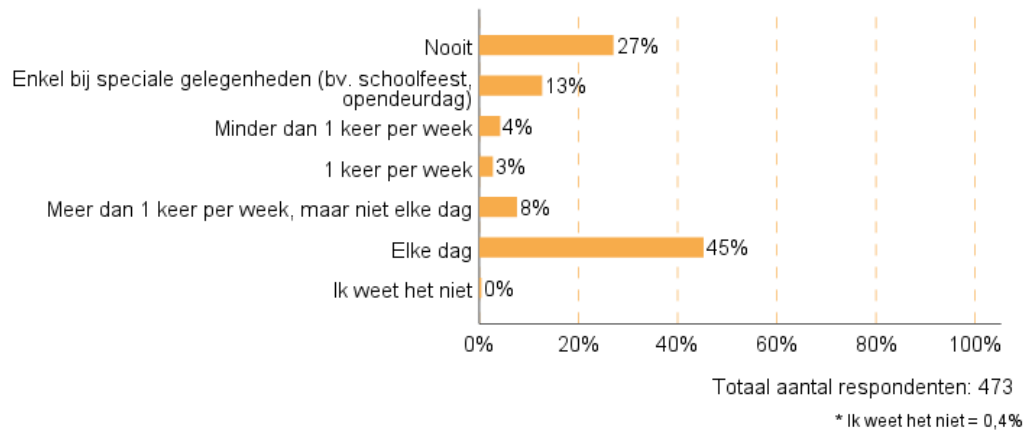
106 Hoe vaak is witte melk (ongezoet) of sojadrink natuur (ongezoet en calciumverrijkt) op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

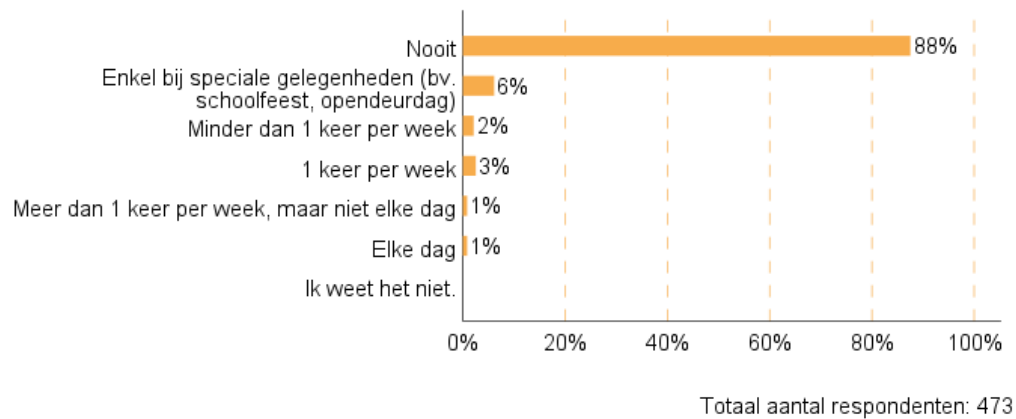
107 Hoe vaak is verse groentesoep op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

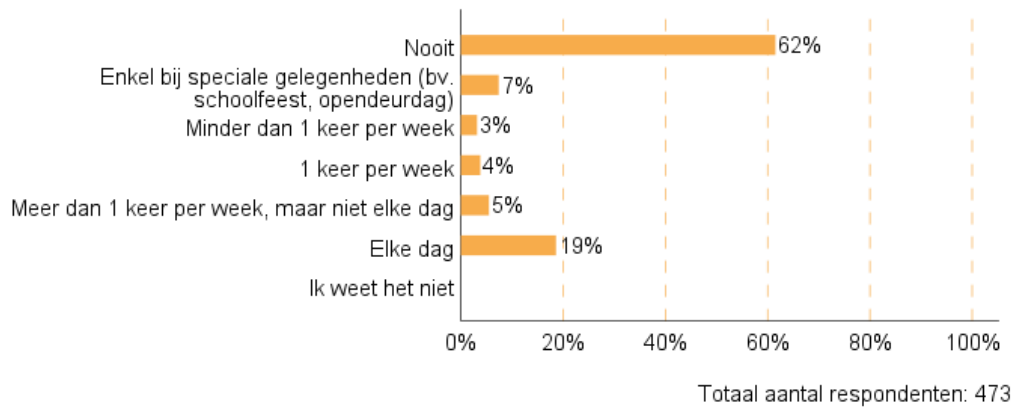
108 Hoe vaak zijn yoghurt met fruit (met toegevoegde suikers of zoetstof), pudding, rijstpap of alternatief op basis van soja (gezoet en calciumverrijkt) op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

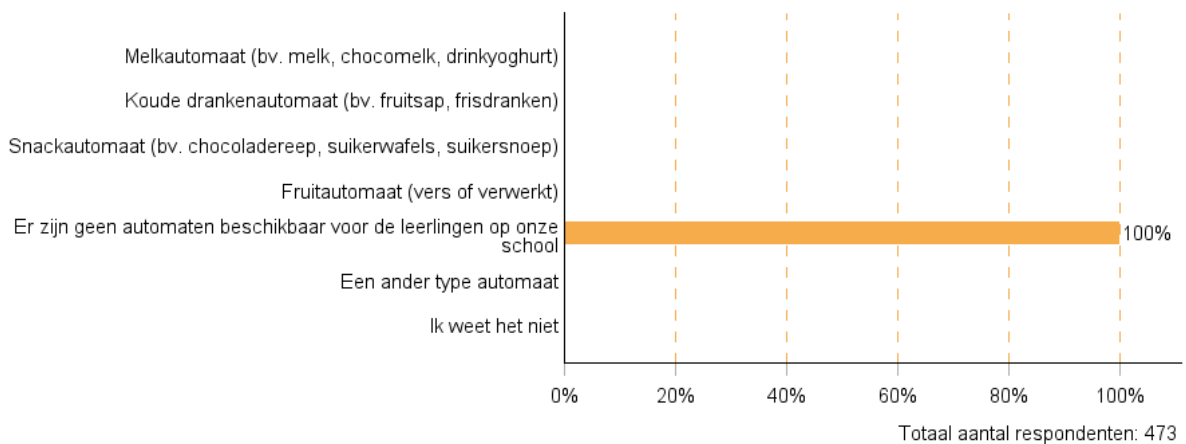
109 Hoe vaak zijn droge koeken en/of granenkoeken op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

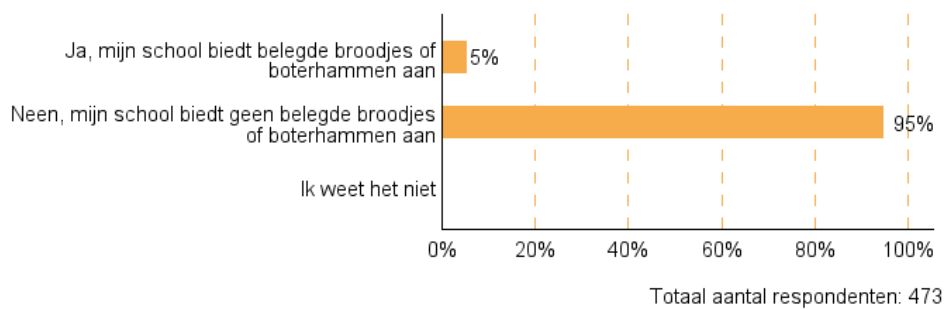
110 Welke van volgende automaten staan in jouw school en zijn beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

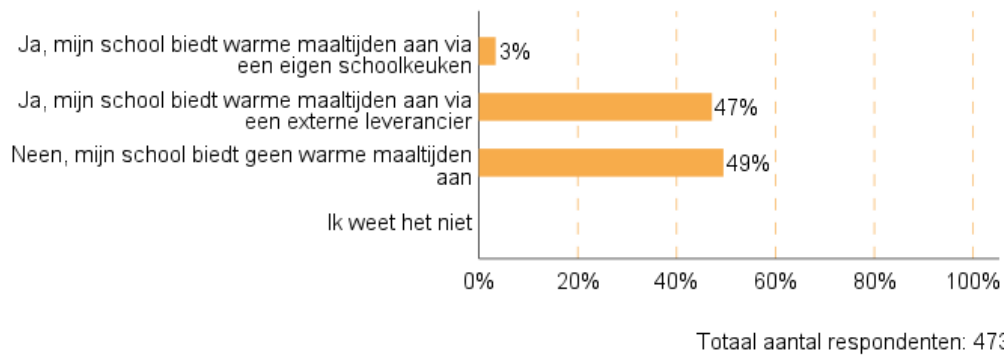
111 Biedt jouw school belegde broodjes of boterhammen aan?

De respondent kon één antwoord selecteren.

112 Biedt jouw school warme maaltijden aan voor de leerlingen?

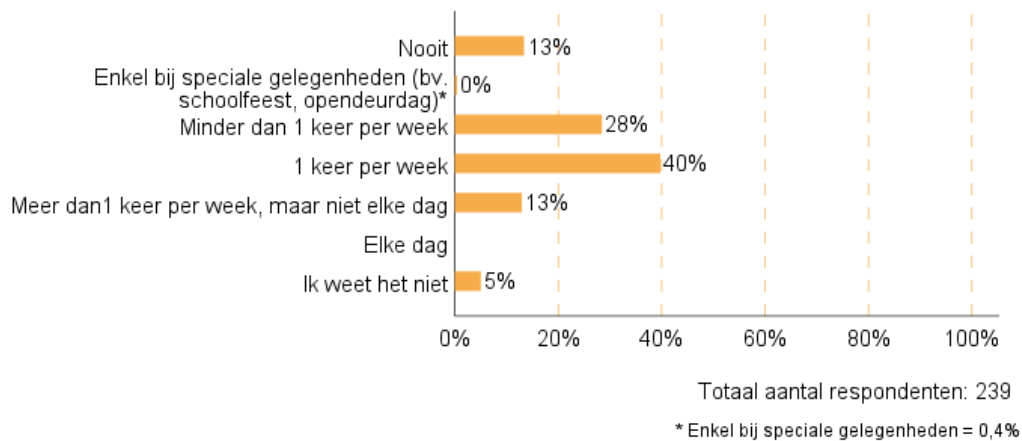
De respondent kon één antwoord selecteren.

113 Hoe vaak biedt jouw school rood vlees (bv. biefstuk, varkenslapje) aan bij de warme maaltijden?

Deze vraag werd enkel gesteld aan scholen die aangeven dat ze warme maaltijden aanbieden (zie [grafiek 112](#)).

De respondent kon één antwoord selecteren.

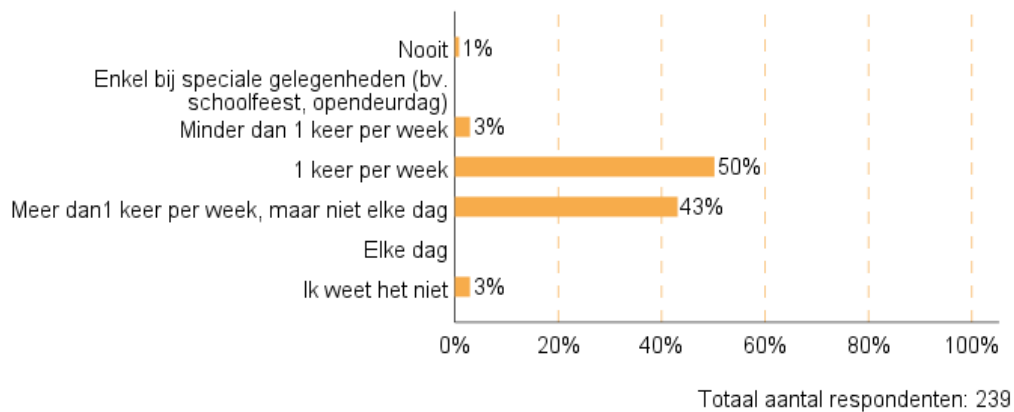

114 Hoe vaak biedt jouw school wit vlees /gevogelte (bv. kip of kalkoen) aan bij de warme maaltijden?

Deze vraag werd enkel gesteld aan scholen die aangeven dat ze warme maaltijden aanbieden (zie [grafiek 112](#)).

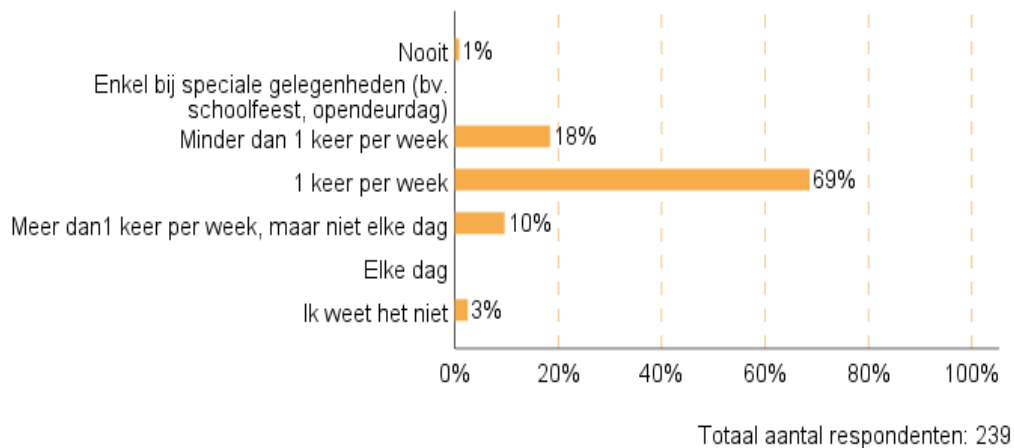
De respondent kon één antwoord selecteren.

115 Hoe vaak biedt jouw school vis (vet of mager) aan in de warme maaltijden?

Deze vraag werd enkel gesteld aan scholen die aangeven dat ze warme maaltijden aanbieden (zie [grafiek 112](#)).

De respondent kon één antwoord selecteren.

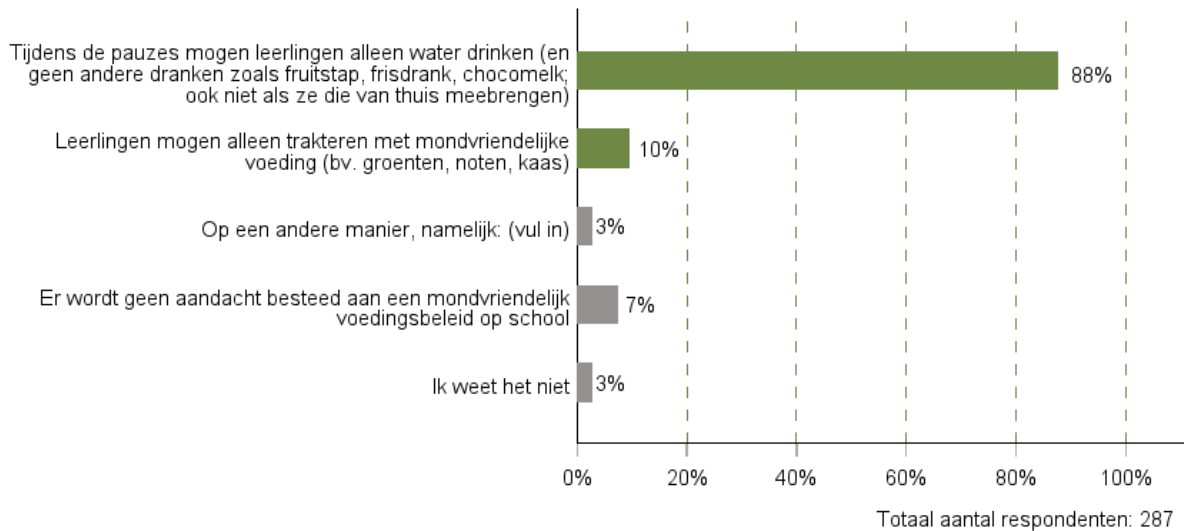

MONDGEZONDHEID

116 Hoe informeren jullie ouders over het belang van preventieve mondzorg (bv. over goed poetsen, tandartsbezoek, mond vriendelijke voeding)?

Deze vraag werd niet gesteld aan scholen die ouders niet informeren over het belang van preventieve mondzorg of dit niet wisten (N=170, 37%) (zie **grafiek 35**)

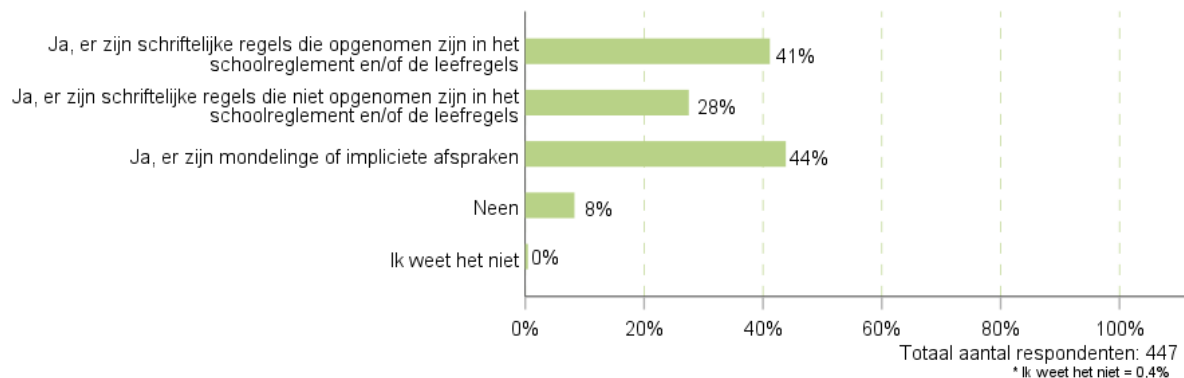
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

BEWEGING

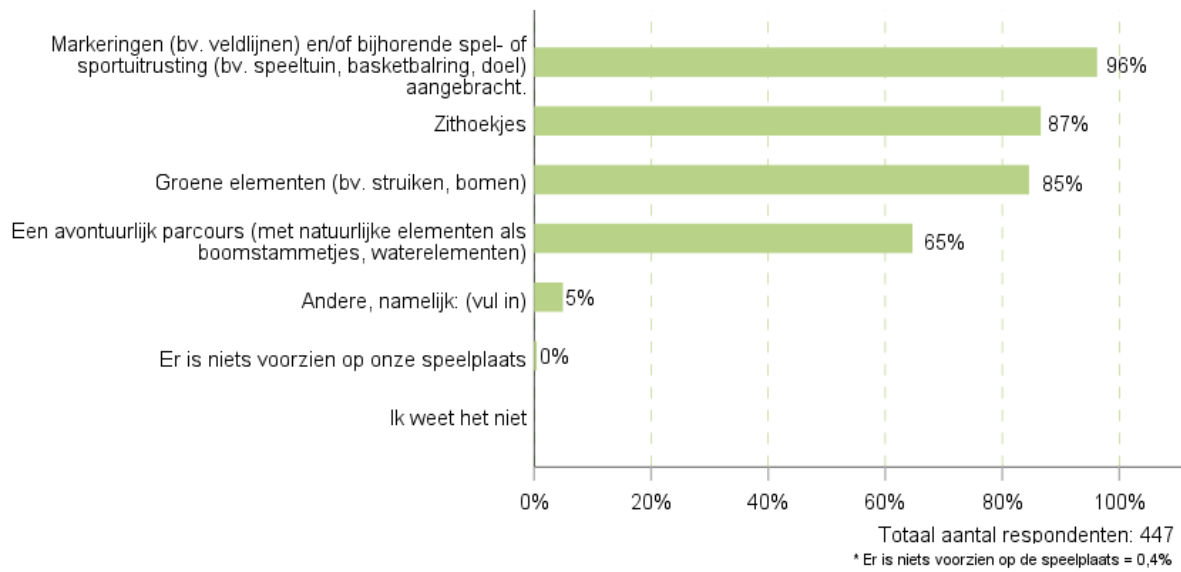
117 Heeft de school afspraken en/of regels om beweging te stimuleren/aan te moedigen bij leerlingen (bv. de mogelijkheid om spel- en sportmateriaal mee te brengen, te voet of met de fiets naar school te gaan, te sporten tijdens de pauzes)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

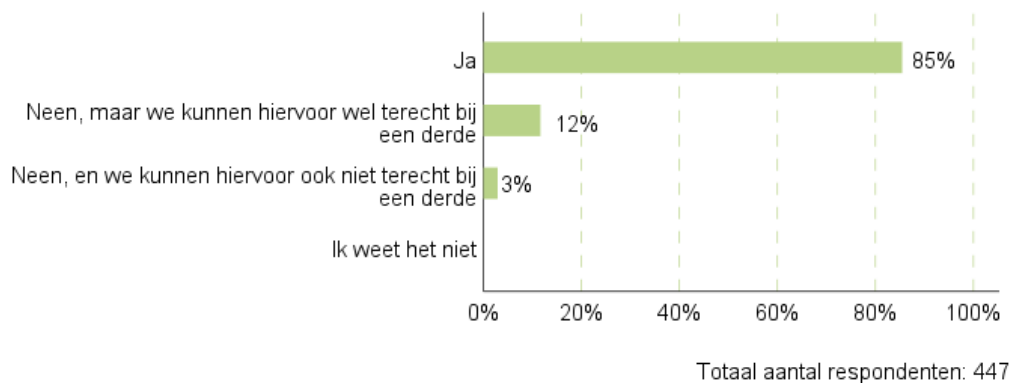
118 Wat is er voorzien op de speelplaats?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

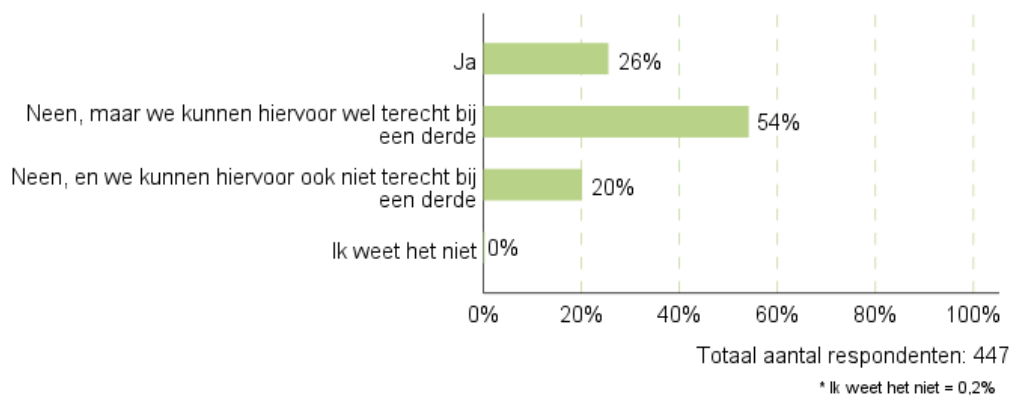
119 Is er een turnzaal op jouw school?

De respondent kan één antwoord selecteren.

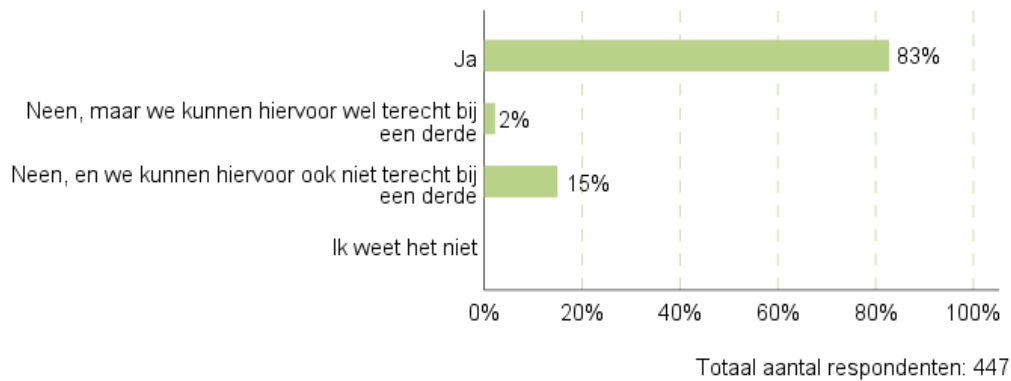
120 Is er een sporthal op jouw school?

De respondent kan één antwoord selecteren.

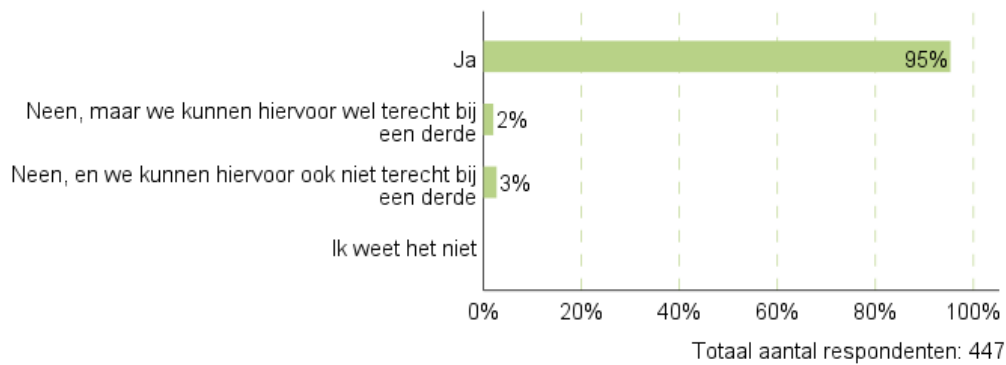
121 Is er een overdekte speelplaats/recreatieruimte binnen op jouw school?

De respondent kan één antwoord selecteren.

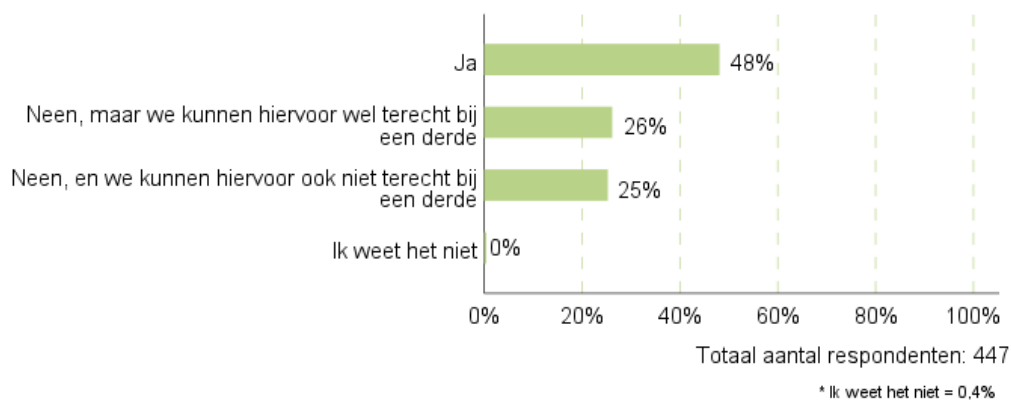

122 Is er een overdekte speelplaats of schooltuin (bv. grasplein, moestuin) binnen op jouw school?

De respondent kan één antwoord selecteren.

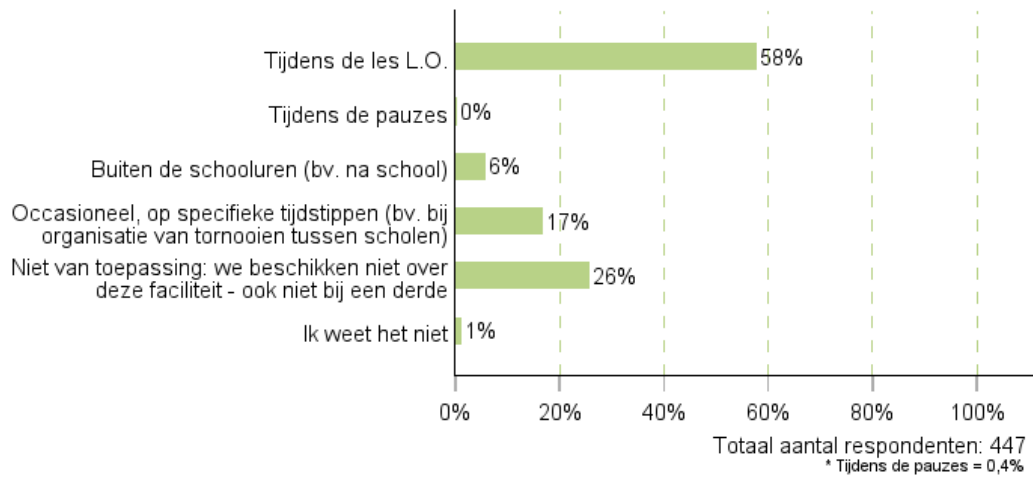

123 Zijn er voetbal-, basket- of andere sportvelden (niet op de speelplaats via bv. veldlijnen) op jouw school?

124 Geef aan wanneer het zwembad beschikbaar is voor leerlingen.

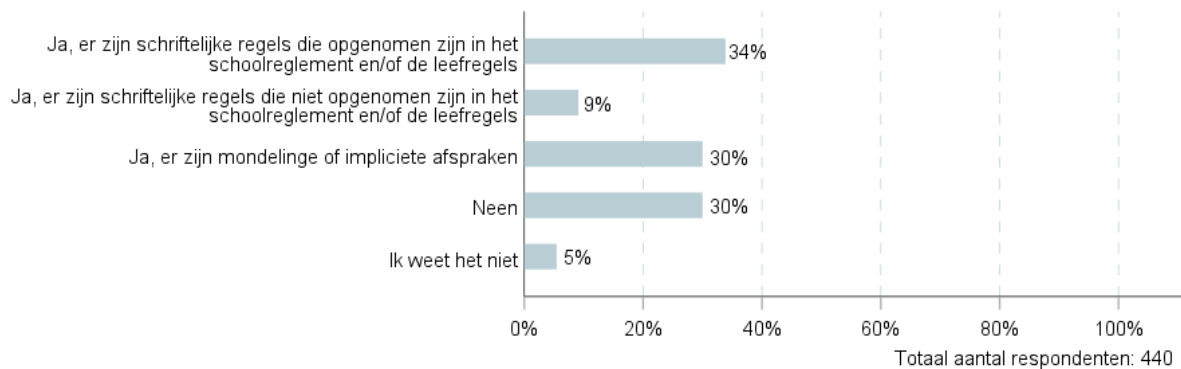
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

LANG STILZITTEN

125 Heeft de school afspraken en/of regels om minder lang stilzitten te stimuleren/aan te moedigen bij leerlingen (bv. over het meebrengen van scherpjes naar school of het autogebruik door de ouders)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

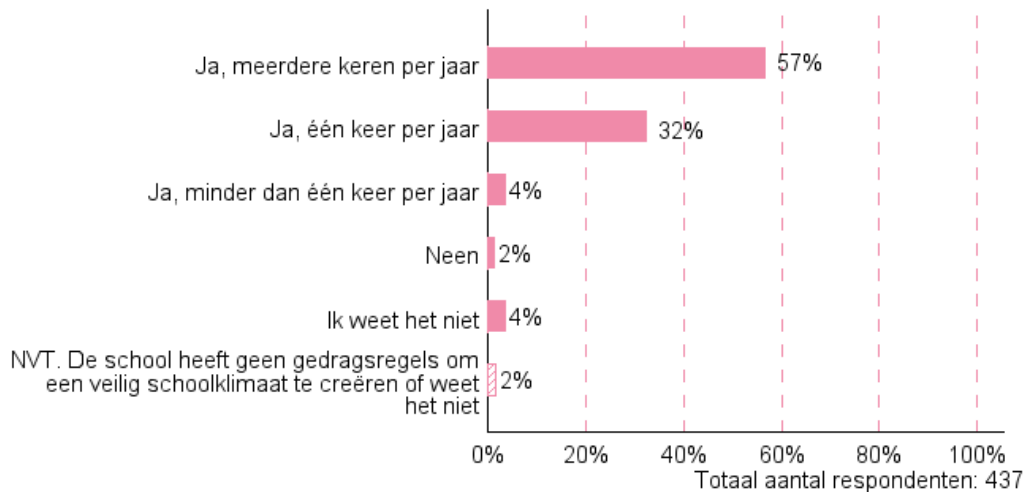

MENTAAL WELBEVINDEN

126 Communiqueert jouw school de afspraken en/of regels die het mentaal welbevinden van de leerlingen kunnen bevorderen actief naar leerlingen of ouders?

Deze vraag werd enkel gesteld aan scholen die aangaven afspraken en/of regels te hebben die het mentaal welbevinden van leerlingen kunnen bevorderen (zie **grafiek 74**). De overige scholen worden in deze grafiek ook weergegeven, als "NVT. We hebben geen gedragsregels om een veilig schoolklimaat te creëren".

De respondent kon één antwoord selecteren.

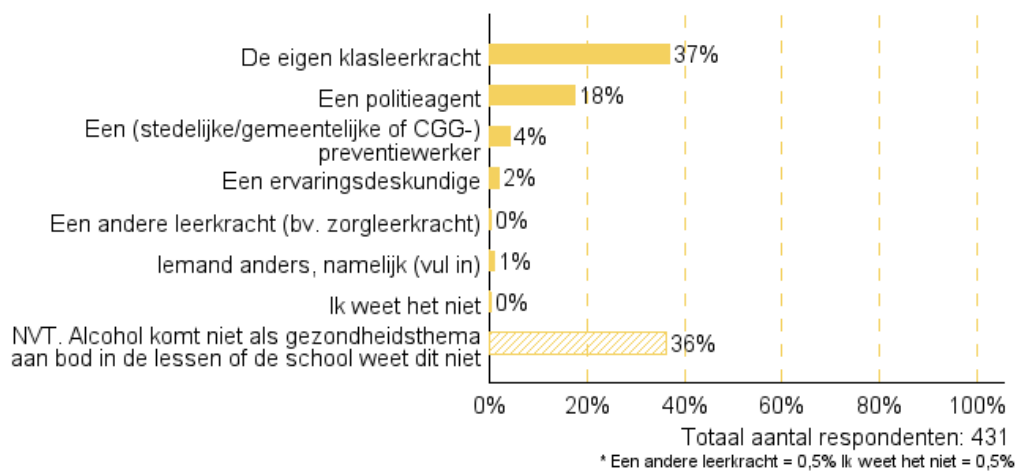

ALCOHOL EN ILLEGALE DRUGS

127 Als alcohol aan bod komt als gezondheidsthema in de lessen, door wie wordt dit dan meestal voorzien?

Deze vraag werd enkel gesteld aan scholen die aangaven dat alcohol als gezondheidsthema aan bod komt (zie **grafiek 92**). De overige scholen worden in deze grafiek ook weergegeven, als "NVT. Alcohol komt niet aan bod als gezondheidsthema in de lessen of de school weet dit niet".

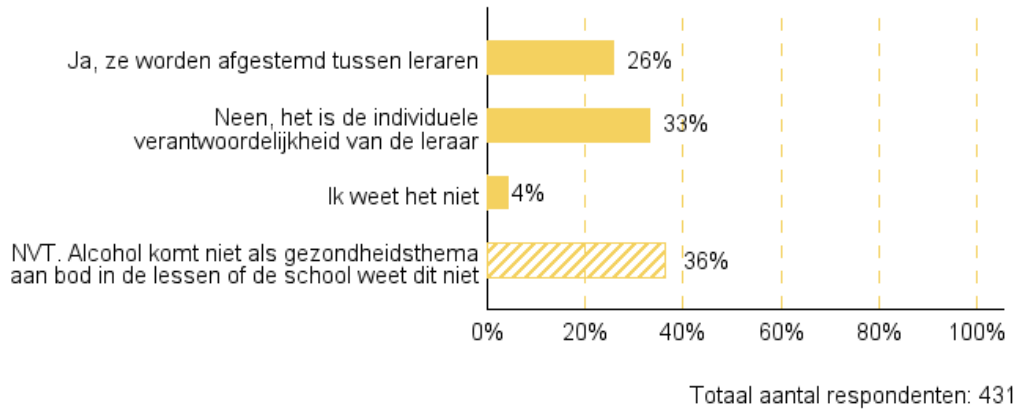
De respondent kon één antwoord selecteren.

128 Zijn lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond alcohol op elkaar afgestemd?

Deze vraag werd enkel gesteld aan scholen die aangaven dat alcohol als gezondheidsthema aan bod komt (zie [grafiek 92](#)). De overige scholen worden in deze grafiek ook weergegeven, als 'NVT. Alcohol komt niet aan bod als gezondheidsthema in de lessen of de school weet dit niet'.

De respondent kon één antwoord selecteren.

COLOFON

Deze publicatie is een realisatie van het [Vlaams Instituut Gezond Leven vzw](#) in opdracht van het [Departement Zorg](#). Meer informatie op www.preventiepeiling.be of via preventiepeiling@gezondleven.be.

AUTEURS

Dorine Maes, Aafke Buyl, Barbara Willems

(projectmedewerkers Preventiepeiling, Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

MET DANK AAN

PROJECTMEDEWERKERS PREVENTIEPEILING

Lien Van der Biest – projectmanager
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

THEMA-EXPERTEN

Femke De Meester – lang stilzitten
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Hanna Peeters – alcohol en illegale drugs
(VAD)

Ruth Sederel – mondgezondheid
(Vlaams Instituut Mondgezondheid)

Veerle Soyez – mentaal welbevinden
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Ragnar Van Acker – beweging
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Britt Van Oost – roken
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Laura Vandeweghe – voeding
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

DE LEDEN VAN DE PROJECTGROEP PREVENTIEPEILING

Pieter Debognies (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Hendrik Delagrange** (SERV), **Stefaan Demarest** (Sciensano), **Femke De Meester** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Roos Goemaere** (Logo Midden-West-Vlaanderen), **Joëlle Konings** (Departement Zorg), **Marie-Claire Lambrechts** (VAD), **Rosien Mesdag** (The Human Link), **Rosien Mesdag** (The Human Link), **Koen Milisen** (Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen), **Sarah Reyntens** (Logo Gezondplus), **Ruth Sederel** (Vlaams Instituut Mondgezondheid), **Sofie Sevenants** (Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen), **Veerle Soyez** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Annelies Vandenberghe** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Laura Vandeweghe** (Vlaams Instituut Gezond Leven), **Guido Van Hal** (UAntwerpen)

EINDREDACTIE EN LAYOUT Vlaams Instituut Gezond Leven vzw

© 2023, Vlaams Instituut Gezond Leven vzw, All rights reserved

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor educatieve, pedagogische en sociale doeleinden die geen commercieel oogmerk hebben, mag al het materiaal vrij gebruikt worden mits correcte bronvermelding van deze publicatie. www.gezondleven.be

VLAAMS INSTITUUT
**GEZOND
LEVEN**

Valpreventie.be
Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen

